Budapest, 1899. Negyedik évfolyam. 336. szám. Kedd, december 5.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, ½ évre 7 frt, ¼ évre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Az érem másik oldala

Budapest, december 4.

(v.) A közjogi ellenzék megbotránkozik a kvótaemelésen. Jól teszi; senki tőle e jogát el nem veszi. A parlamenti élet szervezetében neki ez a szerep jutott, mely mindig kényelmes, de ezuttal egyszersmind háladatos is. Ám a függetlenségi párt ezzel nem éri be, hanem vádol is. Vádolja a nemzetet erkölcsi rokkantsággal, a kormányt és a többséget lelkiismeretlenséggel. Vagyis megvádol mindenkit, csupán saját magát nem vádolja. Pedig van az ő rovásán is egy és más, amit a felelősségek megállapitásánál figyelmen kivül hagyni nem lehet.

A függetlenségi párt abból a tételből indul ki, hogy elmult volna tölünk a kvótaemelésnek keserü pohara, ha három évtizeden keresztül kormány, többség s nemzet megteszi vala kötelességét. Nézzük hát, ugyanezen a három évtizeden át vajjon mit tett maga a függetlenségi párt a mostanában ránk zuduló bajnak elháritására. Bement-e a kvótaküldöttségekbe, amelyek törvényeink szerint a másik állam törvényhozási testületének képviseletével az alkudozást folytatni kötelesek? Dehogy ment bele. Abszentálta magát mind a négyszer, okul azt hozva fel, hogy ellenzi a közjogi alapot s *tehát* nem vehet részt a közös teherviseles arányának megállapitásában. Ebben a *tehát*ban van a bökkenő. Mert *tehát* ide, *tehát* oda, a függetlenségi párt mégis részt vett az előző három alkalommal, de részt vesz most negyedszer is a kvóta megállapitásában. Csakhogy előbb is, mostan is a maga módja szerint, vagyis azon a módon is, amely a legkényelmesebb s a legháladatosabb. Az elvi okokból fakadó abszentizmusnak csakis egyetlen egy formája jogosult: a *kérlelhetetlen* és *tökéletes* tartózkodás. Ha azt mondta volna a közjogi ellenzék 1867-től máig minden alkalommal: „Én nem folyok bele a kvóta megállapitásába sem a küldöttségben, sem a Ház plénumában, mert elvi visszautasitásban részesitem magát a közös ügyek intézményét s a közös teherviselésnek gondolatát", — ez a tiszteletet parancsoló hajthatatlanság felül állott volna minden birálaton. Ám a függetlenségi párt nem ezt tette; hanem azt mondta a kormánynak és a többségnek: „Ti csak alkudozzatok, én pedig majd birálok." Elháritotta magától a kvóta megállapitásának munkájából azt a részt, amely nehéz és felelősséggel jár; de közremüködött ugyane munkának abban a részében, mely könnyü és nem jár felelősséggel. Az elvi szempontnak ilyetén rugalmas alkalmazása az, amit mi hibáztatunk. Nem szeretnénk félreértetni. Nem az ellen van kifogásunk, hogy a közjogi ellenzék kvótavitát csinál a Házban; ezt az akcióját fontosnak, a kisebbség kötelességeiből folyónak s országos érdekből szükségesnek tartjuk. A mi kifogásunk az ellen irányul, hogy a *küldöttségi munkából* nem vette ki soha a maga részét a függetlenségi párt. Ki tudja, milyen lett volna a küldöttségi alkudozások eredménye, ha a közjogi ellenzék beviszi azokba is a maga erejét és lendületét?

A másik pont, amelyre rá kivánunk mutatni, a számitási kulcs kérdése. Most már negyedizben az adók bruttó-hozadékát vették a kvóta-küldöttségek számitási alapul. Vagy helyes ez az alap, vagy helytelen. Ha helyes, akkor a mostani kvótaemelés ellen alig lehet kifogást tenni, mert hogy az adók nyers jövedelme szerint 33·89 százaléknyi kvóta esik Magyarország terhére, azt maga a függetlenségi párt sem vonta kétségbe. Ha pedig helytelen az a számitási alap, akkor eléáll az a kérdés, mért nem hozott a függetlenségi párt harminckét esztendő óta soha javaslatba valamely *más* módozatot, mely az adók bruttóhozadékánál alkalmasabb volna a két állam gazdasági erejének megmérésére? Az ellenzéknek egyetlen egy mentsége van ezzel a kérdéssel szemben: az, hogy egy nemzet gazdasági erejének pontos és igazságos megmérése olyan probléma, amelynek kifogástalan megoldását mind e mai napig hiába kereste a tudomány. Hát ez igy is van. Épp a Földes Béla figyelemreméltó kvótatanulmánya, amelyre a szélsőbalon olyan szivesen hivatkoznak legujabban, épp ez a nagy készültséggel és tudományos lelkiismerettel megirt munkálat mutatja ki, mennyire meddő volt mindig és mindenütt az elméleti nemzetgazdaságnak és a gyakorlati politikának ez irányban való erölködése. Hozzávetőleg felbecsülni lehet valamely népnek vagyonát és jövedelmét, de pontosan kiszámitani nem. Az ellenzék ezzel tartozik-e törödni? *Nem* tartozik, ha le tudja főzni a modern tudományt, ha fel tud lépni azzal az önérzetes kijelentéssel, hogy az ő leleményessége felülemelkedett az emberi szellem eddig tapasztalt gyarlóságának korlátain s meg tudta konstruálni azt a szerszámot, amelyről egy ország gazdasági ereje olyan könnyen leolvasható, mint a hőfok a thermométerről. Ám ha ilyen eszközt nem tud produkálni az ellenzék, akkor igenis tartozik törődni azzal, hogy a kormány és a többség épp olyan kellemetlen kényszerhelyzetben van, mint jómaga, s ez esetben nem vádolhatja politikai ellenfeleit annak a számitási kulcsnak az alkalmazásáért, amelynél alkalmasabbat, igazságosabbat s megbizhatóbbat maga sem tud javaslatba hozni.

TÁRCA.

A házatlan zsöllér.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Eötvös Károly.*

I.

A rókának van barlangja, az égi madárnak van fészke, de némely embernek nincsen háza. Még a fővárosban is akad ember, akinek háza nincs. Félszázad előtt, 1848. előtt egész osztály volt az országban, melynek nem volt háza. Ezt az osztályt házatlan zsöllérnek nevezték.

Hol lakott hát a házatlan zsöllér?

Az uraság házában. Rendesen volt az uraságnak olyan korhadt, régi, félreeső, düledező háza, amelybe se cselédet, se lábas jószágot nem lehetett elhelyezni, mert hátha leroskad s cselédet és lábas jószágot agyoncsap? Az ilyen ház jó volt a házatlan zsöllérnek.

Apámnak nem volt ilyen háza, házatlan zsöllérje azonban volt. Az egyiket Szombatinak hivták. Ezen ugy segitett apám, hogy a gyümölcsös kert végében adott neki egy kis gyöpöt s megengedte, hogy ott putrit épithessen magának, feleségének s öt gyerekének. Ott lakott a Szombati.

A putri épitése érdekes. Kissé ódon épitészeti iskolához tartozik s azért a müszaki egyetemeken nem is tanitják. De gyakorlatilag fontos és nevezetes. Háboru idején télben, fagyban, esőben, zivatarban nagyon jói esik a szegény katonának. Annyit nem ér ugyan, mint a laktanya, noha ennél tisztább, de a sátornál és gunyhónál csakugyan többet ér. Csőszök, halászok, nyájőrző emberek ma is használják országszert.

Ásnak egy nagy gödröt. Három öl a hossza, két öl a szélessége, fél öl, vagy valamivel nagyobb a mélysége. Széleire tödélfákat ültetnek, azok hegyét fönt az ormozaton összecsiptetik, a tetőt nádból vagy szalmából, vagy gyékénysásból megcsinálják; hátul falat, elől ajtót csinálnak hozzá s kész a putri-palota.

Egy teremből áll az egész, mint az egyiptomi piramisok belseje. Ez a terem a konyha s egyuttal a mühely, a nappali és a hálószoba. Egyik sarka a tüzhely, a rag alja az éléstár és a ruhatár. Tulipános láda, egy pár fejős szék, egy föstetlen fenyőasztal az egész butorzat. Néhány konyhaedény az ajtó mellett. Ágynak hire sincs. Jó, széles, meleg, puha szalmavacok. Ezen fekszik a zsöllér, a felesége, meg öt gyermeke. Azután itt fekszik még a kutya is, meg két-három malac is. A macska, a kakas és néhány tyuk föltelepedik a tető sarkába, a rag alá.

Sok előnye van a putri-palotának.

Szomszédja nincs. Nincs tehát kivel viszálykodni.

A villám nem üt bele s azért villámháritóra nincs is szüksége.

Katonát ide be nem szállásolnak. Adót ettől fizetni nem kell. Lakásbérlővel se kell negyedévenként vesződni. Ha elégne is, nem ég bele semmi, mert hiszen nincsen benne semmi.

Ilyenforma putri-palotája volt a Szombati zsöllérnek is. Csakhogy kissé különb a többinél. Ennek volt egy kis rakott fala is, volt ablakja is; teteje pedig éppen olyan tisztes volt, mint akármelyik telkes jobbágy házának teteje. Apám se a fát, se a nádat, de még a meszet se sajnálta. Szép fehérre ki volt mázolva a belseje. Csakhogy ezt kivülről természetesen senki se látta.

Butorféle is több benne, mint a csőszök putrijában. Hiszen a mi zsöllérünk, az öreg Szombati tanult, tapasztalt, világlátott ember volt s ügyes kézmüiparos. Neki tehát szerszámának is kellett lenni.

A putri-paloták közös kellemetlenségét azonban itt se lehetett kikerülni. Ha az ajtó felől fujt a szél, vagy az idő esőre állt: ebben a putriban is akkora volt a tüzhely és pipa füstje, hogy uszni lehetett benne, mint a tengerben s a benne lakónak olyan kisirt, piros szeme támadt, mintha apját-anyját siratta volna egy hét óta. De már ezen segiteni nem lehetett.

És én mint gyerek, mégis szerettem a putri körül ácsorogni s az öreg Szombati mesélgetését áhitatos lélekkel hallgattam. Többet tudott, mint a papunk.

Száz esztendős füzfák szegték be a gyümölcsöst. A falubeliek csak ugy hivták ezt a portánkat: „A füzfák alja." Óriás törzsökök s valamennyi odvas. Minden oduba befért egy-két gyerek, csak hogy sokáig mulatni benne nem volt tanácsos, mert tele voltak öreg hangyával s a hangya kegyetlenül megmart bennünket. Néhány füzfának csonka ágán egy-egy gólyafészek is állt s a gólyával én is csak ugy voltam, mint Petőfi s mint ahogy Petőfi megénekelte.

Óriás határunkon fának, hegynek, magasságnak semmi nyoma. Egy hatalmas szilfa állt az udvaron s ezen kivül a természetnek fenségesebb alkotását mint ezek a füzfák, akkor még nem ismertem. Kint a határban a legmagasabb fa apám egyik kaszálóján egy kökényfa volt. Magasba vágyik a gyermeki lélek. Ahol a felhő bujdosik. Ahol a madár repül. Ahol a fák lombja susog. Ahol esténként és hajnalonként a darvak és vadludak vonulnak el. Hányszor néztem el órákig a füzfák levelének örökös mozgását. Millió falevél, valamennyi mozog, mind egyenlően mozog. Miért és mitől mozog? Ki magyarázza meg a természet titkait? Ki magyarázza meg a mélységet és a magasságot? Felhőnek járását, madárnak repülését, szelek támadását, menydörgésnek eredetét, néma villám esti villogását ki magyarázza meg?

Megmagyarázta Szombati.

De minden magyarázat után megkért, hogy vigyek neki vagy egy kalapnyi gyümölcsöt vagy

Lapunk mai száma husz oldal.

A kvóta körül tehát történt hiba és mulasztás intra muros et extra. A kérdés most már csak az, vajjon tetézzük-e az eddig elkövetett hibákat most még azzal is, amely okvetetlenül bekövetkeznék, ha az ellenzék meg tudná buktatni a kvótajavaslatot? Világosabban szólva: ha már nem tudtuk érvényesiteni Magyarország érdekeit a *pénzügyi* téren, vajjon kockáztassuk-e azt a *politikai* sikert is, amelylyel a kvótának tiz évre való eldöntése kecsegtet? Akármilyen szenvedélyesen zajong a függetlenségi párt, erre a kérdésre a nemzet lelkiismerete és életösztöne határozott *nem*mel fog felelni.

Viharos órák.

— A képviselőház mai üléséből. —

Budapest, december 4.

Az előadói dobogó előtt félkörben csoportosult egy kis tábor és figyelemmel hallgatta azt a beszédet, amelylyel *Neményi* Ambrus a kvóta-javaslatot elfogadásra ajánlotta. Suttogó hangok szálltak a völgyben, amik csöndben és zajtalanul merték csak konstatálni, hogy mekkora ügyesség és mekkora diplomácia lakozik a pénzügyi bizottság előadójában, mikor ezt a javaslatot okosan tudja ajánlani, a nélkül, hogy egyben lelkesednék is érte. A kötelességét legjobban tudja teljesiteni s azért a közvéleménynyel se helyezkedik szembe. Szóval: már a bevezető akkordot is ugy üti meg, hogy megérzik benne az egész párt hangulata.

— Át kell rajta esni, de lelkesedés nélkül!

Az a kis félkör teljes elismeréssel hódolt meg az előadó rendkivüli ügyességének és akadtak sokan, akik legalább egy kézszoritással akarták neki gratulálni, ha már a téma a hangos lelkesedést kizárja. S *Kossuth* Ferenc is megtalálta a formáját, hogy a maga nagyon is ellentétes álláspontjából meghajtsa lobogóját Neményi Ambrus ügyessége előtt. Ha nem gratulálhatot, hát — kondoleált; amit maga is ugy magyarázott, hogy nem az előadón mult, ha politikai ellenfelei nem csatlakozhatnak a gratulálókhoz.

S amikor igy mégis csak minden oldalról hangzott bizonyos formában az elismerés, a szélsőbal egyszerre rágyujtott a régi nótára:

— Hoch! Dreimal hoch!

Pichler Győző pedig, aki most néhai Károlyi Gábor szerepére vállalkozott, belesivitott a zajba:

— Öt milliót csak nem ér ez a beszéd!

Az elnök ugyan találóan jegyezte meg, hogy a közbeszólások se érnek meg öt milliót, de azért nem akasztotta meg a zajt, a megjegyzések zuhatagát. Sőt körülbelül bizonyosra szabad venni, hogy ez most igy lesz egy darabig s akármilyen okosan fogják magukat kivágni, akik ezekben a nehéz órákban beszélni kénytelenek, a *hoch* és az *abcug* fel fog harsogni a nyomukban. Mig a kvóta napirenden lesz, ez a két idegen fegyver is csattogni fog a levegőben. Készen is van rá mindenki. Az utolsó követ a rend és békesség utjából csak szakadó zivatarban lehet majd elhordani és sok *hoch* hangzik még az üvegtető alatt, mig a kvóta köve is el lesz hengeritve az utból. Már ebbe bele kell nyugodni.

Ezen az első napon egyébként még nem lett volna olyan zajos a tárgyalás. Mert az előadó beszéde alatt még nem szervezkedett eléggé a szélsőbal, utána pedig már csak *Kossuth* Ferenc beszélt, mert más nem is jutott szóhoz. Kossuthot pedig még sem illett zavarni.

Inkább másként csinálták a hangulatot. Hireket dobtak ki a folyosóra:

— Az utcán tüntetnek!

— Beverték a Horánszky ablakait!

Lehet, hogy ugyanakkor az utca is megtelt hirekkel s ott talán azt képzelték, hogy a parlament tüntet. De igazság szerint se az utca, se a parlament nem tüntetett. Sőt a kissé rendszertelen hocholáson kivül szinte unalmas volt az első nap. Ám ez csak a kvóta-vitára vonatkozik, amely ezen a mai napon még nem volt viharosnak mondható. Mikor azonban Kossuth beszéde után a kvóta-vitát meg kellett szakitani, hogy *Széll* Kálmán válaszolhasson Barabás Béla interpellációjára a „*Jelen*“ ügyében: a szélsőbal egyszerre kinyitotta a viharzsákokat és sikerült is neki az első nap *reputációját* megmenteni.

A miniszterelnök még csak fölemelkedett s már kopogni kezdett a közbeszólások jégesője:

— Mit üzent Krieghammer?

— Halljuk Prohászkát!

— Menjen Bécsbe!

És az ingerült szélsőbal most már egész kvóta-haragját kiöntötte. Gunynyal, szitokkal próbálta a miniszterelnököt zavarba hozni és nem sikerteleuül. A védekezést nem akarta meghallgatni és a legkisebb támadásra viharral válaszolt. S bár a szabadelvüpárt ebben a nehéz órában hüségesen állt meg vezére mögött és meg is védelmezte a féktelen közbeszólások ellen, magát a vihart meg nem akaszthatta. Gorombán, erőszakosan csapkodott az mindenfelé s ha egyebet nem, de azt a gyönge palántát, melyet parlamenti rend néven még az imént is sok szeretettel ápoltak, ez a vihar hamarosan kicsavarta, tönkre paskolta. Az elnöki szék megint eltünt a zavaros hullámok alatt és az a csengő, mely kétségbeesve sikongott bele a viharba, nem nyugalmat teremtett, csak fokozta a viharlármát.

Az egységesen tömörülő többség védőszárnyai alól nyugodtan mondta el a miniszterelnök válaszát. Meglátszott rajta, hogy tisztában van a vihar jelentőségével és tudja, hogy ez is a kvótának szól. Nem is próbálta hát hiábavaló előzékenységgel lecsillapitani. Elmondta válaszát s a vihart ugy vette, ahogy vennie lehetett. Át kell esni rajta, nincs másképpen. Csak akkor boritotta el arcát a tüz, amikor *Barabás* Béla s mögötte a viharcsináló kórus még a jog, törvény és igazság elvének komolyságát is ki akarta kezdeni. Ez a kisérlet még egyszer is szóra birta s politikájának ezt a hármas alapelvét még a guny és megszólás zivatarában sem engedte át szabad prédának. Ezt megvédelmezte, ha miatta ujból is el kellett szenvednie azt az egész ostromot, amit a szélsőbal szenvedélye ellene intézett.

Pedig ez már nem volt közönséges vihar. A feltüzelt szenvedélyek válogatás nélkül dobálták reá a csufondáros, gyalázkodó megjegyzéseket. Csupa vad, égető közbeszólás, csupa sértő gyanusitás sustorgott a levegőben s az ember azt hihette volna, hogy aki ezt a vihart állja: egymaga vitte ősidők óta Magyarország ügyeit és neki kell megszenvednie mindenért, ami ennek az országnak valaha egy könnyet sajtott a szeméből.

Valaki a jobb mezőről átkiáltolt az indulatos táborhoz:

— Hát nem ti mondtátok, hogy mennyi javult tavaly óta?

A vihar elnyelte a kérdést, ahogy elnyelt sok egyebet is. Forrt és kavargott a szélbali szenvedély s amikor már nem tehetett mást, legalább névszerinti szavazást követelt a válasz tudomásul vételénél. Hát névszerint szavaztak. De ez sem volt elég. Az indulatok akkor sem hültek le és most már a szavazás korrektsége ellen találtak kifogást. Kázust csinálni belőle, oktalanság lett volna, mert ez csak ujabb anyagot adott volna a viharnak; — az elnök tehát két rossz közül a kisebbiket választotta és azt mondta, hogy a szavazást a holnapi ülésben *megismétlik*.

... Ez volt a kvóta-vita bevezetése s nem illenék eltagadni, hogy introdukciónak elég wagneri volt ...

*

A képviselőház ülése december 4-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

Jegyzők: *Molnár* Antal, *Perczel* Béni, *Tóth* János.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter, *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter, *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter.

Hitelesitik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Következik a napirend.

(A kvóta-vita.)

Neményi Ambrus előadó: A magyar kvóta meghatározása 23 év óta mindig kompromisszumnak volt eredménye. Állandó tapasztalás ezen kivül, hogy osztrák részről a kvótát soha sem voltak hajlandók mint magában álló ügyet tárgyalni és elintézni, hanem mindig valamely összeköttetést találtak a kvóta és a két állam között függő mas ügyek között.

Pichler Győző: Nem hallgatjuk meg az előadót, mert ötmilliókba kerül a türelmünk!

Elnök: Kérek csendet! A képviselő ur közbeszólása semmi esetre sem ér annyit! (Derültség.)

Neményi Ambrus előadó: Az első kiegyezés idejében ez az összefüggés, amelyet erőszakosan konstruáltak, de amelyet az akkori helyzetnek nyomása alatt elutasitani lehetetlen volt, összekapcsolta a kvótát az államadósságokkal. Kimondották, hogy minél nagyobb az a rész, melyet az államadósságokból elvállalunk, annál mérsékeltebb lesz a kvóta; ellenben magasabb kvótát fognak követelni, ha Magyarország vonakodnék az államadósságokból tetemesebb részt magára venni. Hasonlóképpen politikai motivumok voltak befolyással 1878-ban és 1887-ben a kiegyezés és a kvóta megállapitásara. 1887-ben az osztrákoknak egyik üzenete nyiltan proklamálja, hogy a kvóta és a fogyasztási adók rendjét elválaszthatatlan kapcsolatban levőnek tartják és hogy a kvóta tekintetében csak akkor hajlandók a status quot fenntartani, ha és amennyiben a fogyasztási adóknál is az eddigi, Magyarországra nézve sérelmes status quo megma-

---

tiz-tizenöt cső tejes kukoricát vagy egy szakasztókosárnyi burgonyát. Nekünk volt, neki nem volt s szivem repesett örömében, ha vihettem neki. A sült burgonyából vagy főtt kukoricából nekem is mindig adott. Jól esett. Gyerekei körbe ültek, ugy ettek s én közibük álltam s velük együtt ettem.

Hogyne esett volna jól szivemnek, ha vihettem nekik valami enni valót? Hiszen vittem én orvul ennivalót a csikónak, borjunak, baromfinak s galambnak is; — a házatlan zsöllér pedig csak ugy apám gazdaságához tartozott, mint a csikó, borju, baromfi.

Az öreg Szombatinak három mestersége volt.

Volt ő saruvarga.

Volt ő pecsenyeforgató.

Volt ő gyalogpostás.

Ez a három mesterség ma már nincs meg, mind kiveszett a világból. E három mesterséggel szolgálta le évenként zsöllérszolgálatát.

Sarut ma már senki sem visel. Cipő, csizma, papucs, topánka, bocskor van már csak a világon, de saru nincs. Csak egy pár van még, az is rossz, viselni már senki se tudja. Ez Szent István király saruja. Közel kilencszáz éves. Ott őrzik a szent korona mellett, a királyi palást társaságában, minden embernek s minden alkalommal meg lehet látni. Mostani királyunk már föl se huzhatta lábára. Ferdinánd király még viselte koronázáskor ezelőtt hatvanöt évvel, de már akkor is olyan rossz volt, hogy selyemmadzaggal kötözték fel lába fejére és bokájára.

Gyerekkoromban a béresek szegődségéhez tartozott még évenként egy pár saru. Rövid volt a szára, fénytelen volt a bőre, a talpára kivülről volt rá varrva a fejebőre, sámfa kellett hozzá, de forditófa nem kellett hozzá. Remekes csizmadia mester szégyennek tartotta volna sarut készíteni. A német varga se vesződött vele. Csak a saruvarga készitette. Remekelni nem kellett vele, mert a saruvargák nálunk már céhbe se állhattak.

Az öreg Szombati csinálta a mi cselédeink szegődött saruit.

Ő volt a pecsenyeforgató is. Szüreten, névnapon, nagy ünnepen, a nemesség gyülésein.

Pecsenyeforgatás sincs ma már, vagy gép végzi, vagy senki se végzi. A takaréktüzhelyek véget vetettek az igazi pecsenyének. Ma már csak párolt hus van, nem pedig sütött pecsenye. Mártással készitik a legtöbb hust s az emberek nagy része még csak nem is sejti, minő isteneknek való étel volt egykor a nyárson sült pecsenye.

Nyitott konyhában volt a sütőkemence. Kemence tetején a nyitott tüzhely. Tüzhelyen a vaskutya. Mellette a nyárs, csipővas, a rostély, a vaslábas, a tepsi, mindegyik a maga helyén.

Az öreg Szombati a szabad ég alá szokta vinni a vaskutyát. Ott tüzelt alatta. A nyárson sült pecsenye egy kissé füstös izü szokott lenni. Izének csak finomsága gyarapodott ezzel. Ma egy kissé rothadt szagának kell lenni a nagyuri pecsenyének.

Hizott kappan, hizott lud, hizott pulyka, gyönge malac, marha-vesésféle, egész nyul, őzcomb, őzderék egyaránt ott piroslott a nyárson. Ki megtüzdelve szalonnával, ki a nélkül. A mi zsöllérünk volt a leghiresebb pecsenye-forgató. Ugy tudta a vaskutyát állitani, parazsat halomra gyüjteni, a szelet irányozni, hogy piros lett, ropogós lett, de füstös nem lett a pecsenye. Hire volt annak messze vidéken. A szilasbalhási és küngösi atyafiak, ha hires lakodalmat tartottak, ha szép leányt adtak férjhez: mindig elkérték a zsöllérjét apámtól.

Még Festetich Antal is elkérte egyik déghi vadászatára, aki még csak köznemes volt, de volt jó negyven ezer hold földje s francia szakácsa. A francia szakács kotyvalékához hozzá se nyult senki. Szombati pecsenyéje után pedig az ujjait is szopogat a maga az uraság is. Ki is lépett nagy duzzogva a szakács azonnal a szolgálatból s ugy el-kiment az országból, meg se állt Prágáig.

Legszebb mestersége volt azonban Szombatinak a gyalogposta. Ebben már aztán csakugyan nem volt versenytársa a világon.

rad. Mihelyt azonban a fogyasztási adókat bolygatjuk, azonnal megváltoztatandó lesz az az irány is, melyben Magyarország a közös kiadásokhoz hozzájárul. Csakugyan tenntartották akkor a status quot az egész vonalon, tudniillik a fogyasztási adóknál éppen ugy, mint a kvótánál. Igy maradt ez egészen a mostani rendezésig, amelynél szintén a szorosan vett financiális szempontokon kivül és azokon felül általános természetü közgazdasági és nem tagadom, politikai és alkotmányos szempontok is befolyásolták azt a kompromisszumot, melyet ma ezen t. Ház elé terjeszteni nekem igen nehéz feladatom.

Mielőtt azonban ennek a mérlegnek részleteit feltárnám, foglalkoznom kell azzal, ami ennek a javaslatnak tengelye és aminek megvitatása bizonyára a most megindulo vitának főpontja lesz: a törvényjavaslatban foglalt kvótaszámmal. Ha végigmegyünk a korábbi kvótatárgyalásokon, azt tapasztaljuk, hogy a bizottságok egyszer sem tudtak megegyezni, nemcsak magára a kvótaszámra nézve, hanem még kevésbé arra a kulcsra nézve, amelynek alapján a hozzájárulási szám megállapitható volna. Ez alapjában véve nagyon érthető, mert teljesen megbizható és megnyugtató kvóta-kulcs nem létezik. Mindamellett harminc évi vitatkozás közben bizonyos tradiciók fejlődtek ki nálunk épp ugy, mint Ausztriában. Ausztriában előbb a népesedési arányt akarták a kvótaszámitás alapjául venni, ami magyar szempontból nem is diskutálható megoldás. Később az adózásnak nettó összegét kivánták a számitás alapjául elfogadtatni; részünkről ezt is elvetettük. Ellenben a magyar bizottságok megszerkesztettek oly metódust, amely különösen az 1887-iki magyar kvótabizottság munkálataiban határozottan kidomborodik és amely magyar felfogás szerint — jobbnak és megbizhatóbbnak hiányában — aránylag a legjobb és a legmegbizhatóbb.

Az előttünk levő törvényjavaslat megokoló részéhez csatolt kimutatások között van egy tabella, mely ezen az alapon lett kidolgozva és melyből kiderül, hogy az 1887-iki magyar számitás szerint 1897-ben kijön egy 33.84%-os magyar kvóta. Ámde, t. Ház, ez a számitás a magyar bizottság számitása volt és nem az osztráké; ezt az alapot a magyar bizottság dolgozta ki és nem az osztrák; hogy mi tekintessék átfutó tételnek és mi tekintessék és meddig tekintessék egyoldaluan létesitett adónak, azt a magyar bizottság kategorizálta. De az osztráknak természetesen jogában volt ezt az összeállitást kontesztálni és bőségesen élt is a jogával. A kvótabizottság jelentéseiből, amelyek a Ház tagjainak kezében vannak, kiderül, hogy több száz millióra mennek azok az összegek, amelyeket az osztrákok a számitásba belevétetni törekedtek, de amelyeket a magyar bizottság állhatatosan kihasitott.

Ezek is, t. Ház, előzményei annak a kompromisszumnak, mely a kvótaszámot 34·4 százalékban állapitotta meg, amely számban kétségkivül nemcsak financiális indokok, hanem bizonyos politikai és általános közgazdasági szempontok is érvényesültek.

T. Ház! Csak hézagosan teljesiteném feladatomat, ha, miután rámutattam az országot érő uj, nagy és nyomasztó megterheltetésre, itt meg akarnék állapodni és nem mutatnám be egyuttal a t. Ház előtt az ügynek azon részeit is, amelyek megengedik, hogy a javaslatnak teljes és végleges pénzügyi effektusát, valamint hatását az államháztartás egyensulyára és viszonyát az összes kiegyezési ügyekhez igazságosan megitélhessük. A javaslat kifejezett és közvetlen előnyei közé számitom először azt, hogy megszünteti a precipuumot. További előnye a javaslatnak az, hogy tizéves ciklust állapit meg. Ez Magyarország természetes fejlődése szempontjából az eddigi tapasztalatok szerint, reánk nézve nem hátrányos. Helyes az is, hogy a javaslat a közös kiadások fedezésére továbbra is mindenekelőtt a vámjövedelmeket kivánja forditani. Távol áll tőlem, t. Ház, erről a helyről azt hirdetni, mintha ebben a törvényjavaslatban, nem mondom, hogy vivmány foglaltatnék, de mintha olyan megoldás is foglaltatnék benne, amelyet könnyü szivvel lenetne ajanlani. Az az érzés, t. Ház, amelylyel erre a megoldásra tekinthetünk, oly embernek az érzéséhez hasonló, ki nagy és talán fájdalmas áldozatot hozott, hogy egy sok bajjal, zaklatással, gonddal, bizonytalansággal és rizikóval járó pert befejezzen, mivel szivesebben viselt a per befejezésének, mint a per elnyujásának költségeit. Ezek mellett nem tagadható, hogy igen fontos állampénzügyi és közgazdasági motivumok is sürgettek, hogy a kvóta-megegyezéssel a két állam között eddig mind élesebbé vált konfliktusokat legalább a mi részünkről beszüntessük és alkalmat szolgáltassunk arra, hogy a mi eljárásunknak lojalitása minden tényező előtt bebizonyitva legyen.

A kvóta-bizottság, t. Ház, mikor számbeli megegyezésre jutni nem tudott és a kompromisszum terére lépett, kétségkivül méltányolta ezeket a motivumokat. A pénzügyi bizottság sem tartotta ezeket elutasithatóknak. Ezért tettük magunkévá a kvótabizottság számitásait és azokat a következtetéseket, melyeket a bizottság ezen számitásokból levont. Ezért fogadtuk el, politikai felelősségünknek teljes és tiszta tudatában a kormánynak javaslatát, melyet a bizottság megbizásából ezennel bátor vagyok a t. Háznak is elfogadás végett ajanlani. (Tetszés a jobboldalon. Hoch-kiáltások a szélsőbalon.)

Kossuth Ferenc: Az előadó jobb ügyhöz méltó buzgalommal és ismeretés nagy képességeivel vállalkozott a kvóta-emelés védelmezésére. Ugy fogja fel előadását, mint egy áldozatot, melyet pártállásának hozott meg; engedje meg hát, hogy neki mindenekelőtt is kondoleáljon, érveire majd beszéde folyamán reflektál. A függetlenségi párt kvótát, nagyot vagy kicsit, megszavazni soha nem fog, mert minden kvóta fizetése az ország függetlenségével ellenkezik. És őket ebben nem gátolja az sem, hogy a kvótafizetés törvényen alapszik, mert törvény és jog különböző dolog s ha a törvény a joggal ellenkezik, ők a természetes jog érvényesitéséért küzdenek. Khinában sem tiltja a törvény, hogy valaki elaggott atyját vizbe dobja, de mondhatjuk-e ezért, hogy az ilyen cselekedet jogos is? A függetlenség természetes joga az országnak, melytől a törvény által meg nem fosztható.

Nem lehet azonban megszavazni a 34·4 százalékos kvótát már a 67-es alap hivének sem. Meg kell vizsgálni, hogy 57 óta, amidőn a kvótaarány 60 és 30 százalék volt, a monarkia melyik állama fejlődött jobban. Ausztria haladása végtelenül tulszárnyalta Magyarországét, mit számokkal is bizonyit. A nemzet adóssága a lefolyt husz év alatt megtizszerezódött és csupán a buza értékéből eredő veszteség 150 millió volt. Mig mi a miniszter jelentése szerint is minden téren hanyatlunk, addig Ausztriában a budapesti kereskedelmi- és iparkamara jelentése szerint az ipar terén óriási haladás mutatható ki. Az ipari fejlődésnek ily nagy foku aránytalansága mellett a kvóta ily megállapitása Magyarországra nézve igazságtalan. Matlekovics Sándor egy füzetéből olvas fel ennek támogatására számos adatot.

A kvóta megállapitása közönséges cigányalku volt, ezért hát, ha az osztrákok 38 százalékot ajánlottak, a magyaroknak 24-et kellett volna visszakínálni. Kár volt igy lovagiaskodnunk. Felolvassa azután a 96-iki kvóta-bizottság jelentését, melyet Széll Kálmán is aláirt. Ebben a jelentésben a bizottság azt mondja, hogy a kvóta felemelésére indok és ok fenn nem forog. Milyen csoda folytán gazdagodott meg ez az ország három év alatt, annyira, hogy a kvótaemelés most egyszerre jogosult is, helyes is. A függetlenségi párt kötelességét teljesiti, ha odakiáltja a tuloldalnak: Vigyázzanak, mert politikájuk az országot tönkreteszi. Hiszen ebben az országban már a megélhetés gondjai is a végsőig fokozódtak. A miniszterelnöknek mondja, az ő magyar szivéhez szól: a magyar nép szenved, tegyen róla, hogy ez másképpen legyen.

A következő határozati javaslatot nyujtja be:

Első sorban: tekintve, hogy a közösügyes költségek létezése össze nem egyeztethető a magyar állameszmével és hogy ennélfogva a közös költségekhez való hozzájárulásnak bármilyen aránya beleütközik az ország természetes és eltörülhetetlen jogába, mely jogot a független állami lét teljes épsége képezi: tekintve továbbá, hogy e természetes jog bármilyen ellentmondó törvények daczára mindig létezik és létezése meg nem semmisülhet semmi törvény, semmi alku által: mondja ki a Ház, hogy a közösügyes költségeket nem tarta összeegyeztethetőnek az önálló magyar államiság létezésével és hogy e költségekhez ezentul hozzájárulni semmi arányban nem szándékozik, de utasitja a kormányt, hogy a pragmatika szankcióból eredő, kölcsönös védelmi kötelezettség teljesitését biztositó és teljesen önálló rendelkezésekre vonatkozólag nyujtson be haladéktalanul törvényjavaslatot és másodsorban: amennyiben ezen hazafias kötelességének azonnali teljesitésében a fönnalló törvények a kormányt hátráltatnák, addig is, mig e törvények eltörlésére a szükséges lépések megtehetők lennének, a képviselőház elhatározza, hogy az eddig fizetett kvótát semmi esetre sem emeli.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(A szünet után.)

Perczel Béla jegyző: Thaly Ferenc.

Thaly Ferenc: Mivel interpellációkra adandó válaszok is vannak napirenden, kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhassa el.

A Ház beleegyezik.

Elnök a Ház holnapi ülésére a mai vita folytatását tüzi ki.

(A „Jelen".)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: *Mit üzentek Bécsből*!?)

Endrey Gyula: Halljuk, mit üzent Krieghammer?

Széll Kálmán miniszterelnök: Barabás Béla képviselő ur azt a kérdést intézte hozzám, (Halljuk! Halljuk!) hogy igaz-e, hogy a közös hadügyminiszter egy rendeletet bocsátott ki, amelyben az eddigi szokásoktól eltérőleg elrendelte, hogy a tartalékosok, midőn az ellenőrzési szemlén megjelennek, a „hier" szóval kötelesek jelentkezni. Továbbá, van-e tudomásom arról, hogy akik ezt nem tették, erősen szigoru büntetésekkel illette és hogy mit szándékozom tenni?

Van szerencsém egész röviden a tett kérdésekre tiszteletteljesen a következőket válaszolni:

A véderőről szóló 1889. évi törvénycikk 62-ik §-ának 4-ik bekezdése szerint a tényleges állományban nem szolgáló, de katonai kötelékben álló egyének, ugy a hadseregnek, mint a haditengerészetnek és a honvédségnek tartalékos katonái, az ellenőrzési szemléken a fegyelmi és katonai kihágások és büntettek elkövetése esetében a katonai szabályok alatt állanak. Ezt mondja a törvény. Nem is történt ezeken az ellenőrzési szemléken évek hosszu során át semmi figyelemre méltó eset katonai kihágások vagy büntetendő cselekmények tekintetében. Történt azonban a mult esztendőben, hogy a cseh nemzetiség által lakott területeken, ugy Cseh- mint Morvaországban, a tartalékosok az ellenőrzési szemléken a katonailag előirt és a hadsereg szolgálati nyelvének megfelelő „hier" helyett „zde" szóval jelentkeztek. Ezek az esetek nem sporadikusak voltak, hanem tüntetésszerüen ismétlődtek.

Thaly Kálmán: Azok keményfejü gyerekek!

Kubik Béla: Azok jó hazafiak! Nem eladók!

Thaly Kálmán: Husszitak! (Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Hogy ez a tüntetésszerüen ottan jelentkezett eljárás be ne hurcoltassék a hadseregnek széles köreibe és hogy fegyelmetlenségi eseteknek ilyen nagy tömegben való szaporodása által a katonai fegyelem ne lazittassék, a hadügyminiszter indittatva érezte magát ez iránt egy rendeletet kibocsátani, abban a rendeletben nemcsak erről van szó, hanem megszabja és körülirja a rendelet, itt van, mindenki beletekinthet, az egész eljárást, mely az ellenőrzési szemléken gyakorlatban van és körülirja a teendőket, a mik ott teljesitendők. Arról is nyilatkozik és intézkedik a rendelet, hogy az ellenőrzési szemléken adják ki parancsban, hogy a jelentkezők a szolgálati nyelven jelentkezzenek.

Thaly Kálmán: Csak Csehországra szól?

Széll Kálmán miniszterelnök: Nemcsak Csehországra; de Magyarországra sem szól kizárólag. (Nagy zaj és közbekiáltások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Magyarországra sem szól kizárólag és igy nincsen intézve, mint állitják, Magyarország ellen, vagy nincsen intézve a magyar állami nyelv ellen, vagy a magyar ember érzülete ellen, hanem kibocsáttatott a csehországi események miatt az összes kerületi parancsnokságokhoz, mert a hadsereg közös és a törvény értelmében egységes, mint az eljárást szabályozó katonai parancs. (Nagy zaj és közbekiáltások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Ezt a közbeszóló t. képviselő urnak voltam bátor válaszolni.

Már most ennek folytán az ellenőrzési szemle alkalmával a jelentkezés igen sok helyütt szabálytalanul történt; de az eseteknek tulnyomó nagyrésze nem Magyarországra esik. Magyarországon a mi parancsellenes jelentkezési eset volt, az mindössze nagyon kevés. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Néhány eset! Mégis bezárták őket! Gyalázat! Halljuk! Halljuk jobbfelől. Zaj.) Ha kérdésekre válaszolok, méltóztassanak a választ, amelyet kértek tőlem, szivesen meghallgatni és én előadom — mint a közbeszóló képviselő urak már konstatálják, — hogy hány volt az eset. (Nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halluk! jobbfelől.) Magyarországon mindössze kevés eset volt, a 4. hadtest területén csakis a 6., 32., 38. és 86. hadkiegészitő kerületeken fordult elő, a többiben nem. Előfordult két esetben, amikor három napi fogsággal büntettetett az illető, 5 esetben büntettetett 1 napi fogsággal, de annak megkezdése előtt ez mind az ötnek elengedtetett, mert kiderült, hogy nem szándékosan álltak ellen a parancsnak. Egy esetben öt napi magánzárkára itéltetett az illető. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon. Ez Magyarországon történik! Szégyen! Gyalázat! Botrány! Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Hát éppen ebben az egy esetben elengedtetett a büntetés. (Derültség jobbfelől. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Egy esetben két napra, egy esetben négy napra itéltetett. Ez mindössze 10 eset. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Az 5. hadtest területén egy eset volt; a 7. hadtest területén volt hat eset, amelyből egyet nem büntettek és ötöt büntettek. Igy áll a kérdés. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Miért büntettek?) Leszek szerencsés megmondani, csak egy kis kegyes türelmet kérek. Miért? Azért — csak azért és másért nem — mert nem engedelmeskedtek a katonai parancsnak. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mert magyarul beszéltek!) Annak a katonai parancsnak, mely illetékes körben és a törvény által körülirt hatáskörben lett kiadva.

Nem azért, mert magyarul válaszoltak és nem azért, mert magyarul mondták az igent, akármilyen nyelven mondták volna, akárminként jelentkeztek volna, az egyre megy; a dolog abból áll, hogy megmondták nekik, hogy katonailag hogyan kell jelentkezni és azért büntetik őket meg, mert ennek a parancsnak nem tettek elleget. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Es ez a különbség. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Már most, t. Ház, Magyarországon 4,100.000 tartalékos jelentkezett, magában a IV. hadtestparancsnokság kerületében 64.000, és ebből a 4,100.000 jelentkezésből mindösszesen 17 eset volt, ahol a büntetés került szóba és a 17 esetből 9-ben elengedték a büntetést. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ily körülmények közt nem lehet szó atrocitásról, nem lehet itt nagy dologról beszélni, hanem egyszerüen arról, hogy akik a katonai parancsnak nem engedelmeskedtek, azok szükséges fegyelem érdekében, igenis megbüntettettek. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

De hogyan történik az eljárás? A tiszt, aki jelen van, kiadja a parancsot; figyelmezteti az illetőket, hogy ez van előirva és ezt nekik teljesiteniök kell. Az én felfogásom és az én álláspontom az, hogy valahányszor az illető nem szándékosan, nem engedetlenségi célzattal és nem tüntetésszerüen és nem renitenciából ellenkezik a kiadott katonai parancscsal, a büntetés elmaradjon és el is marad. Az idén s e szerint nem fogják büntetni ezután sem, csakis a renitenciából, fegyelmetlenségből célzatosan engedetleneket. Csak büntethetnek, mert ha valaki elvéti a szót, azért, ha nem szándékosan mondja és figyelmeztetés után renitenciát és fegyelmetlenséget nem tanusit, büntetni nem fogják, megelégszenek azzal, hogy az illetőt figyelmeztetik és csak akkor büntetik, ha szándékos renitenciát tanusit, vagy engedetlenkedik a parancscsal szemben. Nem a magyarul igennel jelentkezés van büntetve, de a fegyelmetlenség, a parancsnak való ellenszegülés. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Hallgass magyar!) Ez a tényállás igen egyszerüen egészen a törvényesség és a katonai fegyelem szempontjából megvilágitva semmiképp sem bir azzal a jelentőséggel, amelyet neki tulajdonitanak.

Köteles vagyok még, mielőtt befejezném beszédemet, a Barabás Béla t. képviselő ur által felhozott esetre is reflektálni. Ide adattam magamnak az összes idevonatkozó vizsgálati aktákat; a hadügyminiszter ur az értesitést megadta minden irányban, hogy miben állt az a sajnos, szerencsétlen eset, amely Aradon a VII. hadtest területén történt. A képviselő ur kérdezte és követelheti is, hogy válaszoljak arra, vajjon kinzások és bántalmazás folytán történt-e az a szerencsétlen haláleset.

Mint a vizsgálati okiratokból kitünik, . . .

Eötvös Károly: Ki vizsgálta?

Széll Kálmán miniszterelnök: Természetesen az illetékes törvényes katonai hatóság.

Pakurar nevezetü tartalékos, amikor figyelmeztették, hogy miként jelentkezzék, azt felelte oláh nyelven, hogy ő azt tudja, de ugy ő felelni nem fog, hanem azt fogja mondani: „Parancs“ és nem azt, hogy: „Hier“. Ennek folytán vizsgálati fogságba tették. A vizsgálati fogságban — nem magánzárkában, hanem közös cellában — volt egy Gyenge Mihály nevezetü másik tartalékos is, aki aznap délután 6 órakor befejezte fogságát és kit ugyanakkor készültek elbocsájtani. Ennek a vallomása szerint az a Pakurár nevü szerencsétlen tartalékos megmondta neki, hogy ha hazamegy, mondja meg Pakurar szüleinek és testvéreinek, hogy ő holnap már nem él, mert ő, az isten tudja hány hónapi és esztendei fogságot nem áll ki.

Pedig csak vizsgálati fogságban volt és semmi itéletet még nem kapott. Leoldotta a lámpa zsinórát a szerencsétlen ember és azzal felakasztotta magát. Igy áll a szerencsétlen eset és nem másképp, az illetőnek és — most már magát a t. képviselő urat is megnyugtathatja — az illető pajtásának saját bemondása szerint, akinek vallomása itt van az akták közt.

Ezeket voltam bátor erre a kérdésre és a többi tett kérdésekre általában a t. képviselőháznak válaszul adni. Ismétlem azt, hogy ahol szándékos renitencia nincs a kiadott parancs ellen, ott a büntetés elmarad és nem fog ezután sem alkalmaztatni. De szándékos fegyelmetlenség eseteit meg kell torolni, mert a hadsereg fegyelmét lazitani nem szabad és azért mindarról, amit sokan és a t. képviselő ur is ehhez a dolghoz füztek, szó nem lehet, mert itt csak arról van szó, hogy a katonai fegyelmet fenn kell tartani, azt a törvény rendeli és a hadsereg és a védelem nagy érdekei követelik. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek! Barabás képviselő urat illeti a szó. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.)

Barabás Béla: Azt olvassa ki a miniszterelnök szavából, hogy nem azt mondta, amit szeretett volna mondani; nagyon kelletlenül beszélt. Bebizonyosodott tehát az ő nyilatkozatából, hogy az a hirhedt rendelet tényleg fennáll, tényleg büntetnek embereket azért, mivel magyarul beszélnek. Azt mondja a miniszterelnök, hogy a jelentkezőket nem a magyar nyelvért büntették, hanem azért, mivel a parancsnak nem engedelmeskedtek. Hasonló védekezés ez annak a védelmével, aki fegyvert szegez a gyanutlan ember mellének s lelövéssel fenyegeti, ha pénzét oda nem adja. Mikor pedig nem adja, lelövi s azután azzal védekezik, hogy azért lőtte le, mert nem engedelmeskedett. Igy tesz a közös hadügyminiszter is és a magyar miniszterelnök nem teljesitette kötelességét, ha ezt a durva fegyvert a hadügyminiszter kezéből ki nem ragadta. Sajnos, amikor a legfőbb hadur a katonazubbonyt felölti, elhomályosul Szent István palástja, elhomályosul a magyar király s nem marad más, mint az osztrák császár. A német nyelv ebben az országban csak tört nyelv és ime, elérkeztünk a magyar közmondás szerint oda, hogy a tót, akinek szállást adtunk, kiver a házunkból. Ha magyarul szabad esküdni, miért nem szabad magyarul jelentkezni? Mert az eskünél szükség van reánk, ugy-e bár?

Hentaller Lajos: Akkor a Kossuth-nóta is jó nekik!

Polónyi Géza: Königgrätznél a Rákóczy-nótát huzatták!

Barabás Béla: Azt mondja a miniszterelnök, hogy a renitencia csak szórványosan fordult elő. Tiszteletét fejezi ki azon kevesek irányában, akik magyarul jelentkeztek. Van nagyobb ur is a közös hadügyminiszternél és ez a legfelsőbb hadur. Nem merne az a miniszter ilyen rendeleteket kiadni, ha a legfelsőbb hadur nem óhajtaná. Sajnos azonban, a magyar nemzet 67-ben sok és nagy áldozatot hozott ugyan a dinasztiának, de a király atyai szeretetét nem élvezhette sohasem. A miniszterelnök válaszát nem veszi tudomásul, de azt tudomásul veszi, hogy a miniszterelnökben, akinek kormányzata elé mindnyájan nagy reménykkel nézte, csakhamar és alaposan csalódtak! (Nagy tetszés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Tisztelt képviselőház! (Folytonos nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Éljen Barabás! Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek, tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!)

(A vihar.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Tartozom azzal önmagamnak és a tisztelt képviselőháznak, hogy ne hagyjam megjegyzés nélkül azt, a mivel a tisztelt képviselő ur viszonválaszát befejezte. A felett nem itélek én, nem is itélhetek, sem most, sem máskor, hogy joggal mondhatja-e a képviselő ur, hogy bennem csalódott. Én állitom, — mert ugy tudom és ugy érzem — hogy amit igértem és amit igérek, azt betartom legjobb tehetségem szerint és betartottam, tényekkel bizonyithatom. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobb- és a baloldalon. Ellenmondások a szélső baloldalon.) Én megmondottam, hogy engem kormányzásomban és minden eljárásomban igenis az a három nagy és eszményi cél vezet: jogot, törvényt és igazat szolgáltatni mindenkinek a hazában különbség nélkül. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Frázis! Halljuk! a jobboldalon. Elnök csenget.) Sokszor gunyolták a jelszavaimat, többet e Házon kivül, mint e Házban. Hát tessék! Ha önöknek kedvük van, tegyék, de azért én nem tántorodom el attól, (Élénk éljenzés a jobb- és baloldalon.) hanem igyekszem becsületesen és pedig tettekkel bizonyitani, hogy azt a hármas jelszót követem minden lépésemben. (Élénk éljenzés a jobb- és a baloldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Marjay Péter: Megmutatta a kvótánál!

Széll Kálmán miniszterelnök: . . . nem nézve sem jobbra, sem balra; azt azonban természetesnek fogja tartani mindenki, hogy amint ezt mindenki fenntartja magának, hogy azt, amit felállit, azt az elvet, amit kimond, minden egyes esetben ugy alkalmazza, a hogy ő azt érti, a hogy jó értelemben felfognia és értenie kell és lehet a saját nézetei szerint és nem a másoké szerint. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ebben az esetben eltértem jelszavamtól. Én kivánosian vártam azokat, akik engem ezért gunyolnak, hogy jöjjenek elő hát tényekkel, hogy hol tértem el tőle. Hát ime, most itt van egy, megvizsgálom, vajjon igaz-e; mert az, amit t. barátom mond, bármilyen szépen, bármilyen emfazissal mondja is, még nem csalhatatlan igazság. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Élénk felkiáltások a szélsőbaloldalon: Pedig igaza van!) Hát az a kérdés, jogtalanság-e, törvénytelenség-e, ami történt, mert azok akkor jönnek jelszavammal ellentétbe, ha ez az eset állana be. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igen! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Elnök csenget.) Hát én azt állitom, hogy nem. (Nagy zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: A magyar nyelv ellen igen! Megalázták a magyar nyelvet!

Polczner Jenő: Menjen Bécsbe miniszterelnöknek! (Derültség a jobboldalon. Folytonos zaj. Az elnök csenget. Halljuk! Halljuk!)

Széll Kálmán miniszterelnök: Lehet, hogy önöknek a nézetök más. Hát az felfogás dolga. Ha az a hadügyminiszteri rendelet akkor abból a törvényes hatáskörből, amelyet neki meg kell tartani, átlépte volna és tullépte volna a törvény rendeletét és rendelkezett volna egy oly kérdésben, amely nem tartozik reá . . . akkor igazuk lenne. (Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) . . . Ha az ő törvényes hatáskörén tulment volna, akkor biztositom a t. képviselő urat, hogy az a rendelet nem maradna érvényben! (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Rátkay László: Magyarország miniszterelnöke védje meg a magyar nyelvet. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Justh Gyula: Nem méltó a Házhoz az ilyen beszéd. (Folytonos nagy zaj. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát aki nekem bebizonyitja azt, hogy a törvény előirja, (Folytonos zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) vagy megengedi, hogy egy katonai aktusnál nem a hadsereg szolgálati nyelvét kell használni: akkor én megadom magamat. (Helyeslés a jobboldalon.) De ezt önök nem fogják tudni nekem bebizonyitani. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Hát a katonai eskü? (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: A kérdés igen egyszerü . . . (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: A Szózat költője nem igy gondolkozott. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Csak ne méltóztassék a kérdést denaturizálni: ne méltóztassék ebből a kérdésből, amely csak Csehországban lett nagy kérdéssé, egy nagy dolgot csinálni, mert a dolog egészen egyszerü . . .

Thaly Kálmán: A magyar nyelv megvetése, ez egyszerü?!

Széll Kálmán miniszterelnök: Az nem egyszerü. De az igenis egyszerü, hogy itten nincsen erről szó. Ez az egyszerü. Mert ha ugy volna, akkor nem volna egyszerü. De nem ugy van. (Halljuk! Halljuk!) Mi a kérdés? A kérdés az, van-e a hadseregben joga a katonai hatóságnak parancsot kiadni és ha van joga (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ilyenben nincsen. Nagy zaj, Elnök csenget), amit senki sem von kétségbe, akkor annak a parancsnak engedelmeskedni kell. Aki pedig ezen parancsnak nem engedelmeskedik, az 1889-iki törvény rendelete szerint, katonailag büntethető cselekményt követ el. Erről van a szó. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Én megengedem, hogy másként is lehetne előirni a jelentkezést, lehetne más módon konstatálni a jelenlétet, de a mikor igy adják ki a szemlén a parancsot, akkor a katonai parancsnak okvetetlenül engedelmeskedni kell. (Helyeslés a jobboldalon.) Egyébként ismétlem, hogy azért senkisem büntettetett, mert magyar nyelven vagy anyanyelvén jelentkezett, hanem azért büntettetett, mert az ott kiadott katonai parancsnak nem engedelmeskedett és annak szándékos és célzatos engedetlenséggel ellentállt. Csakis az esetben éri büntetés ezután is. (Felkiáltás a szélsőbaloldalon: Nem igaz!) Az én felfogásom az és azt gondolom, hogy az a felfogás megegyezik a törvénnyel és a magyar ember érzésével. (Ugy van! jobb felől.) hogy ott, ahol szándékos renitencia nincsen, ne történjék büntetés, amint hogy nem is fog történni. (Helyeslés jobbfelől. Nagy zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon. Hoch! Hoch! Elnök csenget.)

Barabás Béla: Elismeri, hogy joga van a miniszterelnöknek magát védeni, de védelmében nincs joga a magyar embert megtagadni. Jól teszik a csehek is, ha csehül jelentkeznek, még inkább igazunk van azonban nekünk, ha magyarul kivánunk jelentkezni, mert mi nem vagyunk nemzetiség, hanem állam.

(A hiábavaló szavazás.)

Elnök bejelenti, hogy Pichler Győző és társai névszerinti szavazást kértek a kérdésre. Ezt elrendeli. A szavazást a *G* betüvel fogják kezdeni. A szavazás után az elnök jelenti, hogy a miniszterelnök válaszának tudomásulvétele mellett szavazott 129, ellene 41 képviselő.

A Ház e szerint a miniszterelnök válaszát 88 többséggel tudomásul vette.

Van valakinek észrevétele a szavazás eredménye ellen?

Ugron Gábor kijelenti, hogy mivel a jegyzők a szavazatokat nem jegyezték, az eredményt hitelesnek nem fogadja el.

Perczel Béni jegyző: A gyorsirók jegyeztek!

Tóth János jegyző konstatálja, hogy őt az elnök csupán a távollevők jegyzésével bizta meg s igy a szavazókat nem jegyezhette.

Elnök: Minthogy kételyek merültek fel, nem marad más hátra, mint hogy *a szavazást megismételjük.*

Az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Kilépés a szabadelvü pártból. *Herczeg* Ferenc országgyülési képviselő a következő levelet intézte *Polmaniczky* Frigyes báróhoz, a szabadelvüpárt elnökéhez:

Nagyméltóságu Elnök Ur!

Mély tisztelettel értesitem Excellenciádat, hogy kénytelen vagyok a szabadelvü párthól kilépni. Elhatározásom okai a következők: A képviselőválasztások alkalmából kijelentettem a választóim előtt, hogy Magyarország közösügyi kvótájának emelését indokolatlannak tartom és ellenezni fogom. Tettem ezt azon az elvi alapon állva, amelyen akkor a szabadelvü párt, sőt az egész nemzeti közvélemény állott. Állásfoglalásom óta az ország gazdasági helyzete nem változott meg, a politikai helyzetben beállott változásokból pedig jó lelkiismerettel nem tudok magamra nézve oly következtetéseket levonni, melyek feljogositanának arra, hogy megtagadjam a meggyőződésemet és melyek feloldoznának adott szavam alól. Bár egyébként teljes bizalommal viseltetem a kormány iránt, az adott esetben lehetetlennek találom, hogy a rendelkezésére bocsássam a szavazatomat. Mivel ily módon azt kell hinnem, hogy ellentétbe jutottam a pártfegyelem követelményeivel, levonom helyzetemből a fönt emlitett következtetést. Maradtam mély tisztelettel

a nagyméltóságu Elnök urnak
Budapest, 1899. december 4.
alázatos szolgája
Herczeg Ferenc s. k.
országgyülési képviselő.

Az országgyülési szabadelvüpárt fölkéri a párt tagjait, hogy a keddi ülés elején történő névszerinti szavazáson idejekorán jelenjenek meg.

Egy kis lapszus. Vasárnap ismét abba a hibába esett az *Egyetértés*, hogy látatlanban, hallatlanban kritizált. Megkritizálta gróf *Apponyi* Albertet azon a cimen, hogy gróf *Goluchowski* expozéjára nem volt fontosabb megjegyzése annál, hogy a délamerikai köztársaságok miért nem kaptak meghivót a hágai békekonferenciára. A valóság pedig az, hogy gróf Apponyi Albertnek igenis voltak megjegyzései, még pedig igen lényeges megjegyzései a külügyminiszter kalandos gyarmatpolitikájára, melyet nagy határozottsággal elitélt. Nem hiszszük, hogy ezt laptársunk nem tartja fontosabbnak a délamerikai köztársaságok elmaradt meghivásánál. Nem, egy kis lapszus az egész. Onnan eredt, hogy Apponyi beszédéből azokat a *fontosabb megjegyzéseket* nem közölte az az eslilap, amelyből az *Egyetértés* ollózott. Ellenben másnap, a reggeli lapokban — nálunk is — megjelent a beszéd hü ismertetése, amelyben megvolt az is, mit az *Egyetértés*nél nem láttak. Ebből megtanulhatja tisztelt laptársunk, amire egyszer már figyelmeztettük, hogy amit az ember megkritizál, azt el is kell olvasni.

Ugocsamegye insége. Báró *Perényi* Zsigmond országgyülési képviselő az Ugocsa és a szomszédos vármegyéket fenyegető inség tárgyában interpellációt fog holnap intézni a kormányhoz a miniszterelnök után. Az interpelláció abban konkludál, hogy a kormány az ott nagy mértékben fellépett inséget valami módon szüntesse meg.

KÜLFÖLD.

Goluchowski beszéde a külföldön. A külügyminiszternek a magyar delegáció külügyi albizottságában adott expozéját igen rokonszenvesen itéli meg az egész külföldi sajtó. A berlini *Post* konstatálja, hogy ez a beszéd mindenütt kitünő hatást fog tenni, a hol a hármasszövetségre, mint a béke legbiztosabb és legerősebb védvárára tekintenek. Egy államférfiu sem nyilatkozhatott volna melegebben és nagyobb bizalommal Bismarcknak és Andrássynak két évtized óta fennálló alkotásáról. Megelégedéssel látja Goluchowski szavaiból a német lap, hogy az osztrák-magyar politika gerince változatlanul a hármasszövetség és hogy a német birodalomhoz való szoros viszony ápolása Bécsben még épp ugy iránvelve a külpolitikának, mint a lefolyt két évtized alatt.

Az *olasz lapok* is a legrokonszenvesebb hangon kommentálják Goluchowski beszédét, mint amely a legnagyobb precizióval adta elő az osztrák-magyar monarkia nemzetközi viszonyait. A *Tribuna* azt mondja, hogy Goluchowski expozéja teljes képét adja Ausztria-Magyarország erős és bölcs politikájának, s kiemeli annak a passzusnak a fontosságát, amely arról szól, mennyire függ össze valamely állam kereskedelempolitikai fejlődése tengeri hatalmának fejlődésével és ezt figyelmökbe ajánlja az olaszoknak. — A *Corriere della Italia* azt mondja, hogy Goluchowski expozéja igaz államférfiu munkája. Goluchowski azzal, hogy minden bonyodalmat ki akar kerülni, a nélkül, hogy lemondana arról a helyről, amely Ausztria-Magyarországot a nemzetközi politikában megilleti, semmiképp sem marad mögötte Kálnokynak.

A *francia lapok* kritikáiban különösen érdekesek a Balkán államokra vonatkozó célzások. A nagytekintélyü *Temps* ezt irja:

Ha gróf Goluchowski külügyminiszter expozéját különös figyelemmel a jelenlegi osztrák-magyar viszonyokra olvassuk, abban a tartózkodó, szándékosan tompitott alakban meg fogjuk érteni nyilatkozatainak higgadtságát. *Bukarestben biztos sikert* vivott ki Ausztria-Magyarország. Az ottani magyarellenes nemzetiségü mozgalom elnémult. *Az egész Duna mentén* nem talál a nagy Duna-menti birodalom olyan tényezőt, amely politikáját és fejlődését fenyegetné. Ausztria-Magyarország ura marad a maga élet-erének.

A bejelentett flotta-szaporitásra vonatkozólag azt mondja a *Temps*, hogy most, mikor valamennyi tengeri hatalom törekvése a Földközi-tenger felé irányul, Ausztria-Magyarország adriai haderejének szaporitása nem lesz jelentéktelen tényező.

A *Figaro*ban Whist (Valfrey) azt irja, hogy Goluchowski, mint expozéja mutatja, magasan álló pártatlan szellem. Miután dicsérettel adózott a hármas-szövetség jótéteményeinek, elismeri, hogy Ausztria Magyarország és Oroszország egyetértése lényegesen megváltoztatta a világhelyzetet. Tényleg ritkán hozott létre a diplomácia praktikusabb és üdvösebb megegyezéseket.

A *Siècle* a *Balkán-államok*ról szóló passzusról ezt irja: Remélhető, hogy különösen *Bulgária* és *Szerbia* meghallgatják ezt az intést és megértik jelentőségét. Ezek a kis államok nem fogják elfelejteni, hogy Goluchowski ebben az esetben nemcsak Ausztria és Magyarország akaratát, hanem az *orosz cár* kormányának akaratát is tolmácsolta.

A *Gaulois* azt mondja, hogy Goluchowski okosan, nagyobb állandósággal és tagadhatatlan sikerrel követi azt az utat, amelyet elődei kijelöltek. Azután kiemeli az expozé kiválóan békés szellemét.

A német flotta-törvény. Fluctuat, nec mergitur, ez a jelszó nagyon jól illik a német flotta-javaslatra, amely bizonytalanul fluktuál ide-oda, de végképp még sem merül el, hanem fel-felüti a fejét egy-egy hiresztelés vagy félhivatalos kommünikė alakjában. Legujabban a *Nordd. Allgemeine Zeitung* felsőbb megbatalmazás alapján kijelenti, hogy nem felel meg a valóságnak a lapoknak az a közlése, hogy a birodalomgyülés mostani ülésszaka elé nem flotta-tövényt, hanem csak memorandumot fognak terjeszteni. A birodalomgyülésnek még ebben az ülésszakban mindenesetre lesz alkalma a flotta-törvény novellájának tárgyalására. De még nem allapitották meg pontosan az időpontot, melyben a munkaban levő javaslatot a birodalmi gyülés elé terjesztik.

Chamberlain és az amerikaiak. Amerikában, mint a *Times*nak egy newyorki távirata konstatálja, ritkán keltett egy-egy amerikabarát angol miniszternek a beszéde olyan nézeteltérést, mint Chamberlain leicesteri beszéde. A nézeteltérés minden hangnemben kifejezésre jut és részben Chamberlain személye ellen irányul, általánosan azonban a *szövetség eszméje ellen*. Chamberlain megadta országa ellenségeinek, nevezetesen az ireknek a rég várt alkalmat, hogy megujitsák Anglia elleni támadásaikat, melyeket az amerikai jó akarat ereje oly sokáig lenyügözött. Senki sem védi Chamberlain meggondolatlanságát, mely abban állt, hogy szövetséget kinált. Senki sem hiszi, hogy egy szövetség az amerikai politika lehetőségeinek körén belül esik.

Csehek és németek.

Budapest, december 4.

A cseh-német békéltető bizottság, mint közöltük volt, albizottságot küldött ki, amelyben ma *Fuchs* képviselőházi elnök olyan inditványt terjesztett elő, amely igen alkalmas lenne arra, hogy a cseh-német kiegyezést ad graecas calendas halaszsza el, ha ugyan egyrészről a csehek, másrészről a németek belemennének a dologba. Az inditvány abban áll, hogy az albizottságnak egy kiküldendő alalbizottsága hat hét alatt nyelvtörvényt dolgozzon ki és ha ez nem sikerülne, akkor a kormány rendeleti uton intézze el a nyelvkérdést. Hol maradna akkor a kormány megbizása, amelyet kinevezésekor kapott, hogy tudniillik a Badeni-féle nyelrendeletek felfüggesztése után nyelvtörvényt terjeszszen a képviselőház elé? Mint maga az inditvány mutatja, a békéltető akció máris eltért az eredeti kiinduló ponttól. Ez pedig az volt, hogy a fenyegető cseh obstrukciónak azzal vegyék elejét, hogy teljesitsék a cseheknek a belső szolgálati nyelvre vonatkozó követelését. Ha a németek akkor siettek volna szavukon fogni a cseheket, mára talán megvolna a béke, vagy legalább a fegyverszünet; igy azonban elég idő maradt arra, hogy ujabb nehézségek és ujabb követelések merüljenek föl. A *Narodni Listy* egy legujabb cikkében kétségbevonja a békéltető akció sikerulését, mert a németek vonakodnak attól, hogy a cseh belső szolgálati nyelvbe feltétlenül beleegyezzenek. A németek most látják csak be, hogy kár volt örülniök a Badeni-féle nyelvrendeletek eltörlésén, mert helyreállt a régi állapot, hogy tudniillik német kerületekben cseh nyelvü beadványok és ezeknek cseh nyelven való elintézése is lehetséges. Igy állván a dolog, a csehek többé nem fognak beleegyezni abba, hogy ez a nemzeti joguk töröltessék a német kerületekben e vétessék, még ha a cseh kerületekben helyreállitják is a cseh belső szolgálati nyelvet; nem egyeznek többé bele abba, hogy Csehország német nyelv erülete valóságos Brandenburgá vagy Pommeraniává formáltassék át. Summa summarum: a cseh-német kérdés ma sokkal inkább élére van állitva, mint valaha, s a csehek ma már még a Badeni-féle nyelvrendeletek visszaállitásával sem érnék be.

(Alkudozások.)

Bécs, december 4.

Mialatt a képviselőházban *Sileny* csekélyszámu hallgató előtt folytatta az ifjucseh obstrukciót, délután a *parlamenti békéltető konferencia* által kiküldött a bizottság összeült első targyalasara. Az ülésen megjelent dr. *Fuchs*, a képviselőház elnöke és a következő inditvanyt terjesztette a bizottsag elé:

Küldessék ki nyolc nap alatt egy permanens bizottság azzal a feladattal, hogy hat hét alatt, tegyen a háznak jelentést az összes nyelv- és nemzeti konfliktusok elintézésére alkalmasaknak vélt törvényjavaslatokról. E javaslatok további hat hét alatt végleges elintézés elé veendők. Ha a Ház a permanens bizottság javaslatait négy hónap alatt el nem intézi, a minisztérium jogosult és köteles Csehország cseh kerületeiben a cseh belső hivatalos nyelvet miniszteri rendeletekkel életbe léptetni. Ha a parlament ezt az egyezményt elfogadja, akkor minden obstrukció azonnal beszüntetendő és az államszükségleteknek jelzett törvényjavaslatok még e hó folyamán a Házban elintézendők.

Az ülést rövid tárgyalás után megszakitották. A fenntebbi inditványt, melyet kinyomatnak, a holnap délután 2 órára kitüzött ülésben fogják tárgyalás alá venni és egyszersmind határozni fognak felette.

A kibékülés chanceai rosszabbodtak. Kevés, majdnem semmi a remény, hogy a jelen pillanatban a békéltető, illetőleg orvoslási akció üdvös eredményre vezet.

Dr. *Fuchs* ma értekezett gróf *Clary*val és tájékoztatta javaslata felől.

A *német haladó* párt klubjában dr. Fuchs javaslata mar ma este került tárgyalás alá. A klub a javaslatot elfogadhatatlannak jelentette ki. A klub annak a nézetének adott kifejezést, hogy a tárgyalások alapja csak a német pünkösdi programm lehet. A vita folyaman utaltak arra, hogy sem a katholikus néppárt, sem a lengyelek nem partolják a javaslatot. A keresztény szocialista párt szintén megvitatta dr. *Fuchs* javaslatát és nem foglalt el elutasitó álláspontot.

(A képviselőház ülése.)

A képviselőház mai ülésén a költségvetési provizóriumot és az 1900-iki költségvetést tárgyalta. Előbb azonban *Svarc ifju-cseh képviselőnek* egy sürgős inditványa került szóba, amely a Hummel és Kutschera-ügyek ötletéből bizottság kiküldését kivánja a törvény illető rendelkezéseinek revideálására.

Az *elnök* azt ajánlja, hogy ezt az inditványt a mai ülés végén tárgyaljak.

Brzorad (ifju-cseh) tiltakozik az elnök álláspontja ellen és azt mondja, hogy a házszabályok szerint sürgős inditványokat azonnal kell targyalni. Azt ajánlja, hogy az elnök kérdezze meg a Házat.

Az *elnök* precedens esetekre hivatkozik és kijelenti, hogy ragaszkodik álláspontjához és csak az ülés végén fogja tárgyaltatni az inditványt.

A napirendhez elsőnek *Sileny* (ifju-cseh) szólal fel. Eleinte csehül beszél, azután németül folytatja beszédét és azt mondja, hogy a germanizatorokat a minisztériumban nevelték. A nyelvrendeletek visszavonásával föláldozták a nemzet szent jogát. Irányadó helyen rossz indulatot keltenek a mindenkor hü cseh nép iránt, aminek veres következményei lesznek. A mostani kormány nem cselekszik okosan, még államférfiui szempontból sem. A miniszterelnök nem semleges. Sziléziaban annak idején mindent elkövetett, hogy a szlav lakossag nemzeti érzelmeit sértse. A szónok panaszkodik a morvaországi csehekkel való bánásmód és a cseh nyelv elnyomasa miatt. Ilyen kormánynak lehetetlen megszavazni a költségvetést. Utal a cukoradó emelésére, ami nagy izgatottsagot keltett, továbbá a polgári perrendtartásra, amely haszontalanul nagy terheket ró az államra.

Körülbelül *négy óra hosszat* beszélt már Sileny, mikor hire jött, hogy *Smolka meghalt.* Erre a szónok engedelmet kért, hogy beszedét a legközelebbi ülésen folytathassa.

Az *elnök* kijelenti, hogy nem teljesitheti ezt a kivánságát, mert Silenynek elég ideje volt beszéde befejezésére.

Elnök (a Ház tagjai fölállnak): Nem talál készületlenül, de mégis fájdalmasan ér bennünket az a hir, hogy Smolka elnök jobb létre szenderült. Fájlaljuk a halálat ennek a férfiunak, aki, noha már több év óta nincs a Hazban, de mégis annál a körülménynel fogva, hogy sok éven át tagja volt a Háznak és sok even at elnöke is, olyan allast foglalt el a Hazban, hogy kötelességünk emléket és elhunytát itt a Hazban gyászünneppel megünnepelni. Smolka elnök eres és markans egyeniség, a legszigorubb kötelességérzettől áthatott férfiu volt és hü fia nemzetének, amelyhez egész szivvel, egész lélekkel tartozott. Céltudatos és szabadelvü politikus volt, de megvoltak benne a sziv és a mély érzés legszebb tulajdonságai is, ugy, hogy mindenki, aki közelebbről ismerte, hiven és őszintén szerette. Smolka elnök befejezte tettekben gazdag, hosszu életét, örökre behunyta szemet. De azért mi bizonyára soha sem fogjuk őt elfelejteni. Mindnyájan hiven megőrizzük emléket és bizonyara mindig meg fogunk róla emlékezni. (Helyeslés.) Önök gyászuk jeleül fölállottak. Engedjék meg, hogy a gyasznak ezt a kifejezését beiktassam a mai ülés hivatalos jegyzőkönyvébe. (Élénk helyeslés.)

Kathrein: Az imént hallottuk az elnök szájából azt a szomoru hirt, hogy a képviselőháznak mindnyájunk által tisztelt volt elnöke meghalt. Nagy kort adatott megérnie. Noha tudtuk, hogy napjai már meg vannak számlálva, mégis mélyen megrenditett bennünket a hir. Azt hiszem, hogy a tisztelt Ház érzelmeit fejezem ki, ha azt inditványozom, határozza el a tisztelt Ház, hogy az elnök mindkét oldalnak kétkét tagjából álló küldöttséggel képviselje a házat a temetésen. (Élénk helyeslés.)

Ezt az inditványt a Ház egyhangulag elfogadta, mire az elnök berekesztette az ülést.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt ½12 órakor lesz.

(A 14. §.)

Bécs, december 4.

A 14. § megváltoztatása ügyében kiküldött bizottság albizottságában *Kindinger* igazságügyminiszter kijelentette, hogy a kormánynak nincs oka a kezdeményezést megragadni a 14. § módositása ügyében. A bizottság befejezte az általános vitát. A szavazás holnap délelőtt lesz.

A háboru.

Budapest, december 4.

Sem Natalban, sem Kimberley előtt nem mozdulnak az angolok. A harctéri hirek gyérebben érkeznek mint valaha, s csak azt lehet konstatálni, hogy amott a Tugela, emitt a Modder vizénél állnak az angolok tétlenül, mig a boerok mind a két helyen erősitik táboraikat s várják az esetleges támadást, amely egyre késik. Távirataink itt következnek:

(Harctéri hirek.)

London, december 4.

A katonai cenzura kedd óta egyetlen magántávirat továbbitását sem engedi meg s azon a táviraton kivül, amely a Modder mellett szenvedett veszteségről szól, hivatalosan sem tettek közzé egyetlen táviratot sem. Azonközben ujra terjesztik *Joubert halálának* hirét. Fokvárosba Pretóriából magánlevél érkezett, amelyben leirják, miképpen ment végbe Joubert temetése Pretoriában.

London, december 4.

A hadügyminisztérium a fokvárosi parancsnoknak következő táviratát közli: Kekewich ezredes jelenti Kimberleyből november 30-iki kelettel: A becsuánaföldi protektorátus rendőrsége november 28-án a várostól nyugotra elfoglalt egy boer tábort. A Modder folyótól összeköttetést létesitettek Kimberleyvel fényszórók segitségével.

London, december 4.

A hadügyminisztérium jelenti, hogy az Ismore csapatszállitóhajó, amely egy üteg tábori tüzérséget és a 10-ik huszárezrednek egy részét szállitja, november 30-ikán a St.-Helena-öbölben egy szirtbe ütközött. A csapatok szerencsésen partot értek. A lovak még a hajón vannak, amelynek a Doria és Niobe hadihajók és a Columbian csapatszállitóhajó ment segitségére.

Lourenço-Marques, december 4.

A *Standard and Diggers News* jelentése szerint a transvaali kormány átvette a johannesburgi vasöntőgyár üzemét, ahol bombákat és más lövedékeket készitenek. A mult hétfőn forgó ágyutalpakat küldtek a harctérre.

Hamburg, december 4.

A hamburg-amerikai vonal igazgatósága alaptalannak nyilvánitja azt a hiresztelést, hogy a társaság az angol kormánynak hajókat adott bérbe csapatok szállitására, vagy ilyen tárgyu tárgyalásokat folytat vele.

London, december 4.

A *Morning Post*, egy a mult hó 25-én kelt ladysmithi táviratot közöl, amely szerint a boerok ágyuzása a legutóbbi időben sokkal nagyobb kárt tett a városban, mint azelőtt. A liverpooli ezrednek és a glocestershirei ezred megmaradt részének tegnap 11 halottja és sebesültje volt. A rendőrcsapatból is többen elestek, vagy megsebesültek. A boerok hadereje valószinüleg 10.000 főre rug. Ugyane lapnak jelentik *Estcourtból*, mult hó 30-áról: Egy angol, akit a boerok szabadon bocsátottak, a Colenso előtt táborozó boerok számát 15.000-re teszi. 15 ágyujok is van erős állásban. Parancsnokuk *Joubert* tábornok.

London, december 4.

A Reuter-ügynökség jelenti Lourenço-Marquezból a mult hó 29-ről: Mafekingből hirek érkeztek ide, melyek mult hó 21-ig terjednek és azt mondják, hogy ott minden nyugodt. A bombázás egyre tart és a városban jelentékeny kárt okozott. A zárdát nyolc lövedék találta el. Egy fogadó részben szétromboltatott, de emberéletben nem esett kár. A helyőrség bizton reméli, hogy tarthatja magát.

(Az afrikanderek.)

London, december 4.

Fokvárosból nagyon komoly hirek érkeznek arról, hogy az afrikanderek tömegesen átpártolnak a boerokhoz. Egy menekülő azt beszéli, hogy a venteri kerület összes lakossága az utolsó emberig a boerok pártjára állott. Ebben a kerületben az átpártolt afrikanderek számát 2300-ra teszik. Az összes farmerek ehhez a mozgalomhoz csatlakoztak. Buller tábornok Fokvárosban proklamációt tett közzé, amelyben inti a lakosságot, hogy ne lázadjon föl az angol főhatóság ellen, de az afrikanderek az utcasarkokon letépték s lábbal taposták a proklamációkat.

(Angol atrocitások.)

Brüsszel, december 4.

A *Haarlem Courant*ban egy szemtanu hajmeresztő dolgokat mond el az angolok kegyetlenségéről. Igy elmondja a többi közt, hogy az angolok meggyilkoltak háromszáz elfogott boert s a meggyilkoltaknak levágták az ujját, hogy gyürüiket elvehessék. A brüsszeli *Soir* megerősiti ezeket a borzalmas dolgokat s hozzáteszi, hogy Leyds transvaali ügyvivő a nagyhatalmaknál panaszt fog tenni az angolok kegyetlensége miatt.

(Ir összeesküvés.)

Belfast, december 4.

A *Belfast News-Letters* cimü lap jelenti Dublinból, hogy egy szenzációs hiradás következtében, mely a vezető katonai körök tudomására jutott, elrendelték, hogy az összes kaszárnyákban és a dublini kastélyban megkettőzzék az őrségeket. Hire jár, hogy *Dublinban összeesküvést fedeztek fel*, melynek célja, hogy dinamitmerényletekkel való fenyegetés által nagyobb adományokat szerezzenek a boerok részére.

HIREK.

Szenzáció.

Krisztiánia, december 4. December tizenkilencedikén jelenik meg Ibsen Henrik *Ha a halottak felébrednek* cimü drámája egyidejüleg norvég, dán, német, angol, francia és orosz nyelven.

Arra északon mégis csak csodálatos világ lehet s ámbátor a magyar rónák *üres* kalásza is többet ér, mint minden heringtermése a keleti tengernek s ámbátor a mi Dunánk lassu csobogásából édesebb, melegebb mese hallatszik is ki, mint a fjordok hideg, okos vizéből, mégis ugy rémlik, el kell ismernem, hogy amott fenn, nagyobbak, tartalmasabbak és izmosabbak már az emberek. Hogy abból a hideg földből olyan varázserejü nedvek szivárognak! Hogy abból a fagyos földből olyan nagy meleget árasztó fák sarjadnak! Hogy ott nagy suttogásra hajolnak össze az emberek olyankor is, mikor minálunk hideg közönyösséggel hallgatjuk az idő zugását s sem a szivünkben, sem az agyunkban nem támad a szenzáció láza.

Talán az is igazság lehet még valamikor, hogy a szenzáció fajtája a legjobb hőmérője a kulturának. Ma még ne legyen igazság, mert nem a mi javunkra válnék a belőle folyó következtetés. De bizonyos igaz, hogy a mikor könyvet ir valaki, szépet, okosat, jót és becsületeset, akkor a kiadók dugják csak össze a fejüket s bizony nem megy sürgöny sehova sem ebbe az országba.

Mert sürgöny, valóságos lekopogtatott sürgöny hozta hirül azt, hogy Ibsen Henrik könyve meg fog jelenni hat nyelven egyszerre.

Ami abban a bizontos nagy fejben megérett, amit a fjordok sugtak, amit a norvég erdők regéltek, amit a norvég életből leszürt bölcseség diktált, azt egyszerre világgá viszi, egy napon, ugyanazon a napon a betü, a könyv. Azok a tanitások egy napon jutnak bele hat nemzet lelkébe s hat nemzet fiai bámulva néznek felfelé, arra felé, ahol a hideg tengerek folynak s ahonnan ilyen villámgyorsasággal terjesztik a melegitő, élitető tanitásokat.

A kiadók pedig nem küldenek birálati példányt, az irók nem kérnek egy pár jóakaratu sort. De a távirati irodák emberei talpon vannak s lesve lesik, hogy mikor szedik ki az utolsó betüt, mikor jön ki az első példány s aztán rohannak, telegrafálnak, telefonoznak s lelerekednek a kiabálásba: Szenzáció! Szenzáció! Megjelent egy könyv.

Csak egy könyv jelent meg. Meg sem gyilkoltak senkit, még csak háborut sem izentek senkinek! Csak egy könyvet adtak ki, amelyről sürgöny tesz jelentést az egész világnak, amelyet hat nyelvre forditanak le nyomban, melyről mindenütt beszélnek a közuti-kocsin, a szalonban, kávéházban s Londonban egy ugyanazon napon, ugyanazon kérdéssel állitja meg az egyik ember a másikat, mint Párisban, Berlinben, Kopenhágában, Pétervárott:

— Olvasta már?! Olvasta?

Az iró pedig felemelkedik a prófétaság magaslatára, ahonnan át lehet tekinteni hat ország nyüzsgő sokaságát, hat ország hegyeit, völgyeit, folyóit és tengereit és erről a magaslatról nézve a maga munkáját és a maga *hivatását*, azt mondhatja:

— Ime! Összefüztem a népeket! Amit a politika nem akar, amit a vallás nem tud, amit a fegyver elront, az irigység, gyülölet és esztelenség nem tür — azt tudtam, akartam és megtettem én egy kis acéltollal.

Hogy abból a hideg földből olyan varázs erejü nedvek szivárognak ki s olyan nagy meleget adó fák sarjadnak!...

G—a.

Budapest, december 4.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 30-án uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hirek.** *Kubinyi* Géza országgyülési képviselőt Rozsnyó varos közgyülése, a város körül szerzett érdemeiért diszpolgárrá választotta.

— **József Ágost főherceg Kis-Jenőn.** *József Ágost* főherceg és *Fülöp* orléansi herceg ma délután 1 óra 55 perckor Kisjenőre utaztak. Kiséretükben voltak *Grómon* Dezső államtitkár, *Bolla* altábornagy, *Ludwigh* Gyula m. á. v. elnökigazgató, gróf *Lamberg* és gróf *Szirmay* kapitányok.

— **Brankovics patriárka a királynál.** *Bécsből* jelentik, hogy a király ma az általános kihallgatás során *Brankovics* patriárkat is fogadta.

— **Wagner Szigfrid Budapesten.** A budapesti zenészkörök szivesen látott vendége két nap óta *Wagner* Szigfrid, a nagy Wagner Rikhárd fia, aki maga is kiváló zeneköltő s a szerdai filharmóniai hangversenyen saját operájának nyitányát fogja dirigálni. Wagner Szigfridet a zenei világ rendkivül ünnepli s a magyar zenemüvészek a szerdai hangverseny után a fővárosi Vigadóban tiszteletére diszlakomát rendeznek.

— **Smolka halála.** *Lembergből* jelentik, hogy dr. *Smolka* Ferenc valóságos belső titkos tanácsos, az osztrák képviselőház volt elnöke ma délben egy órakor hosszas betegség után nyolcvankilenc éves korában meghalt.

Smolka Galiciában Kalunban született 1810. november 5-én s a negyvenes évek elején, mint fiatal fiskális az alkotmányos és nemzeti mozgalmak egyik főszereplője volt. A becsi kormány törekvéseiért halálra itélte, az uralkodó azonban megkegyelmezett neki s csak ügyvédi diplomajától fosztották meg. 1848-ban az ujonnan szervezett birodalmi gyülés tagja lett s ettől fogva mint a liberalizmus bajnoka szerepel mindenütt. Hazánk iránt érzett szeretetét és szimpátiáját ebben az időben mutatta meg legőszintébben mindenkor, amikor alkalma volt rá. A mikor az udvar Kremsierbe tette át a gyülést, *Smolka* lett az elnöke s a fölosztatás napjan is ő ült az elnöki székben. Az abszolutizmus éveiben ügyvédkedett s 1861-ben került ismét a galiciai tartománygyülésbe és birodalmi gyülésbe, ahol a federalizmus első harcosává szegődött. Két évvel utóbb buskomorságba esett s öngyilkos akart lenni, de megmentették s négy év mulva gyógyultan ujra partja élere állt s ismét egyike lett a legbefolyásosabb politikusoknak. Közben a lengyel képviselőkkel együtt ő is távol maradt egy időre a birodalmi gyülestől, amelynek 1881-ben ujra elnöke lett. Nagy népszerüség közt töltötte be alnasat 1893-ig, amikor öregsége és suketsége miatt kenytelen volt lemondani. Ettől fogva visszavonultan élt és sokat betegeskedett, mig végre ma a halál megmentette az aggkor szenvedéseitől.

A magyarság jó barátot veszitett benne, olyat, amilyen kevés élt a Lajtán tul az osztrákok között.

Az elhunyt államférfit országos költségen temetik el. A családhoz érkezett részvéttáviratok közt van az osztrák képviselőházé, a parlamenti pártoké, Prága város képviselőtestületeé.

— **Az egyetemi kör megnyitó ünnepe.** Az egyetemi kör megnyitó ünnepélyét közbejött akadályok miatt e hó 14-ére, csütörtökre halasztották. Az ez alkalommál rendezendő ünnepségen *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszteren kivül az egyetemi tanárok közül többen megjelennek.

— **Crispit operálták.** *Nápolyból* táviratozzák, hogy De *Vincenti* tanár *Crispi* volt miniszterelnökön hályogmütétet végzett, amely kitünően sikerült.

— **Szláv orvosok kongresszusa.** A jövő esztendő májusában nevezetes kongresszus lesz Oroszországban. Az orosz orvosok tudniillik elhatározták, hogy nyolcadik nagygyülésükre meghivják az összes szláv nemzetek orvosait — s mást nem. Tehát tisztán szláv orvosgyülést csinálnak, amire az összes szláv nyelveken irott meghivón hivják meg a kollegákat. A kongresszus nyelve is tisztán szláv. Minden nemzetbeli orosz a maga nyelvén adhatja elő a mondanivalóját, amit aztán oroszra forditanak. Hirlapiro se lesz más a kongresszuson, csak szláv.

— **Eötvös Károly felolvasása** A tegnapi ujságiró-matinénak egyik felette érdekes száma *Eötvös* Károly remek előadása a *Házatlan szellérről*. A kitünő publicista e kis mestermüvét mai számunkban tárca gyanánt mutatjuk be olvasóinknak..

— **Budapest—London.** Ma adták át a forgalomnak azt a táviróvezetéket, mely Budapestet Londonnal összeköti. Ezzel megnyilt az első közvetlen ut Nagybritannia és Magyarország közt, mely hivatva van egyrészt e két állam közvetlen forgalmának, másrészt a nyugati és keleti államok egymás közt való forgalmának gyorsitására. Ennek a táviróvezetéknek létesitése nemcsak a mi részünkről, hanem Ausztria, Svájc, Franciaország és Nagybritannia részéről is, mely államokon keresztül fut, fáradságos munka eredménye. Hossza mintegy 2200 kilométer, a La Manche csatornán át tengeralatti vezetéssel egész hosszában rézdrótból, gyorsan és biztosan müködő gépekkel. Az uj vezetéket *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter az alábbi távirattal nyitotta meg melyet *Norfolk* herceghez, mint az angol postaügy vezetőjéhez intézett Londonba;

Herceg Ur! A táviródrót, mely ma Budapestet Londonnal közvetlen közelségbe hozta s amelyen őszinte szerencsekivánatomat küldöm első hir gyanánt Hercegségednek, erősbitő láncszemévé vált közös érzelmeinknek. Kivánom, hogy a gyors közlekedés egy ujabb faktora sikerrel szolgálja Nagy-Britannia és Magyarország érdekeit s a népek javát.

Norfolk herceg erre következő táviratban válaszolt:

„To his Excellency Alexander de Hegedüs
Budapest.

I have received with great pleasure your kind and friendly telegram and warmly reciprocate your good wishes. I heartily and earnestly join in the hope you express, that the new link may draw our two nations closer and closer together and promote their prosperity. *Norfolk* postmaster general of Great-Britain and Ireland."

Hegedüs Sándor ő excellenciájának
Budapest.

Nagy örömmel vettem szivélyes és barátságos táviratát és melegen viszonzom jó kivánságait, szivesen és komolyan egyesülök önnel azon reményben, hogy ezen uj lánc két nemzetünket mindinkább közelebb és közelebb hozza s előmozditsa boldogulásukat. Norfolk hercege, Nagy-Britannia és Irland főpostamestere.

— **A protestáns bál.** A protestáns bál bizottsága tegnap megalakult. — Elnök: gróf Zay Miklós országgyülési képviselő. Alelnökök: dr. Balassa István, báró Dániel Tibor, dr. Hollán Sándor, báró Nyári László, Patay Samu, Szabó Nándor. Pénztárnok: dr. Szedenics Zoltán. Ellenőr: Győry Loránt. Jegyzők: dr. Pokorny Sándor és ifjabb Szilassy Béla. A bált 1900. évi január hó 20-án tartják meg a fővárosi Vigadó összes termeiben.

— **Egy népiskola ünnepe.** *Zilahról* táviratozzák: Folyó hó 3-án avatták fel a zsibói állami elemi iskola uj épületét, amelynek létesitésével a község harminc éves óhajtása ment teljesedésbe. Az ünnepélyen *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter dr. *Petri* Mór királyi tanfelügyelővel képviseltette magát. Jelen volt dr. *Sámuel* Lázár, a kerület országgyülési képviselője is. A lelkes hangulatban lefolyt ünnepélyt, amelyen számos vidék s a megye fővárosából meghivott vendég és temérdek közönség vett részt, este banket követte.

— **Magyar szó a templomban.** A Zólyom és Vidéke cimü ujságból tudjuk meg, hogy a szepesi egyházmegye százhatvanöt katolikus temploma között egy sincs, amelyben otthon lenne a magyar szó. Ezután azonban remélhetőleg jogaiba helyezik ezekben a templomokban is a magyar nyelvet. A lőcsei apátplébános, Kompanyik Celesztin a kezdeményezője a jó ügynek. A hazafias plebános kiadta a jelszót, hogy Magyarországon magyar szóval kell dicsérni az istent s a maga templomában ezután nem tür meg egyéb nyelvet a latin mise mellett, mint magyart. A hivek lelkesedve tették magukévá az ideát s remélhetőleg csatlakozik a derék mozgalomhoz a környék is.

— **Honvédemlék Szabadkán.** Kegyeletes és hazafias ünnep folyt le vasárnap Szabadkán. Az egész város ünnepelt, a nemzeti lobogók ezreit lengette a szél s a házak ablakait drapériák diszitették. Ott volt az ünnepen a város örege-ifja, hogy lerójja kegyeletét és hálaját ama vitéz honvédek iránt, kik 1849. március 5-ikén Szabadka megmentéséért estek el. A nagy csatát a Szabadka elpusztitására tört szerbek ellen vivták *Kaponya* pusztánál, Szabadka és Bajmok között. A dicső honvédek vezére *Gaál* László alezredes volt, ki hadával szuronyszegezve rohant a rácok ellen, és ugy ő, mint az olasz születésü ifju hős *Paganini* József honvéd tüzérszázados elesett igen sok nemeslelkü honvéddel. E hősök örök emlékére áll a Nemzeti Kaszinó előtt a szép oszlop, mintegy tizenöt méter magas gula. Az oszlop tetején cserkoszoruzott ágyun, a magyar hitrege győztes *Turul* madara áll kiterjesztett szárnyakkal, osörében honvédkardot tartva. Az emlékoszlopon a következő feliratok diszlenek:

Az éjszaki oldalon:

Kaponyán,
1849. március 5-én.
A szabadságért vivott győzelmes ütközet
Hü vitézeinek, Szabadka megmentőinek.
A győzelem félszázados emlékére,
Szabadka szab. kir. város törvényhatósága és közönsége.
1899.

A déli oldalon:

A győzelmes ütközetben résztvettek Gaál László alezredes vezénylete alatt: Az 5. honvéd zászlóalj, a Ferenc Károly-ezred két százada, a budai granátos szakasz, bácskai „Fekete sipkások" *Pál Antal* vezéretével, zombori nemzetőrök *Putnik Béla* alatt, szabadkai nemzetőrök, vidéki segélycsapatok *Csinbula Antal* alatt, tüzérség *Paganini József* alatt, a 3. honvéd-huszárság egy százada. nemzetőri lovasság.

A nyugoti oldalon:

Mint ők a hősök! a honért élni, halni tanuljatok!

A keleti oldalon:

Tettök sugara átragyog időn, enyészeten.

Szabadka városa már hetek óta lázasan készült a szép emlékünnepélyre, amelyen megjelent a vármegye szine-java. Ott voltak Bács vármegye 48-as honvédei a kaponyai csatában hordott zászlóval. Pápa, Zombor, Ujvidék, Zenta stb. küldöttsége, a szabadkai összes pénzintézetek, testületek, egyesületek, tanuló ifjuság zászlóik alatt. Az ünnepélyt *Schmausz* Endre főispán nyitotta meg a „Pest" szálló disztermében; a rövid, de lendületes beszéd után, a nagyobbrészt diszmagyarban levő urak vezetése mellett indultak a Szent Teréz templomba, hol hálaadó istentiszteletet tartottak *Mamuzsics* Mátyás prépost és a fényes papi segédlet. A templom zsufolásig megtelt ünneplőkkel. A mise végeztével, zeneszó mellett a fényes ornatusban levő papsággal élén vonultak a *Nemzeti Kaszinó* előtt levő oktogonhoz, hol az emlékoszlop áll. A küldöttségek elhelyezkedése után *Mamuzsics prépost*, aki az emlékoszlop felállitására az első eszmét adta, szép, hazafias hangu beszéde után az emlékoszlopot megáldotta. Azután következett a koszoruk elhelyezése. miatt a *Szabadkai Dalegyesület* a „Szózat"-ot énekelte. A koszoruk elhelyezése után dr. *Békeffy* Gyula ügyvéd tartotta meg hazafiságtól áthatott gyönyörü beszédét, mire dr. *Csillag* Károly elszavalta alkalmi ódáját szavalta el. Majd id. *Frankl* István főgimnáziumi igazgató a 48-as időkből történeti reminiszenciát adott elő, végül a szoborbizottság elnöke *Schmansz* Endre lélekemelő beszéd kiséretében átadta a szobrot Szabadka város hatóságának. Az ünnep befejeztéül a Szabadkai Dalegyesület a *Himnuszt* énekelte el, melyet a közönség együtt énekelt. Az ünneplő közönség egy része még az ünnep befejezése után is ott maradt és sokáig gyönyörködött az emlékoszlopban s a talapzatára helyezett szebbnél szebb koszorukban.

Délben a *Nemzeti kaszinóban* ünnepi bankett volt; este pedig a szinházban diszelőadás.

— **Uj Kossuth-szobor.** Legujabban Torontálmegye Vásárhely községében határozta el a tehetős polgárok értekezlete, melyet ifju *Szente* Imre, a Polgári-kör elnöke hivott egybe, hogy Kossuth Lajosnak szobrot állit, melynek költségeit közadakozással szerzik össze. A szobrot Torontál-Vásárhely nagy terére szánták s a lakosság körében rögtön hozzá is fogtak a gyüjtéshez.

— **Hordárok vándorlása.** A villamos konkurál velük, a posta öli őket, a csomagszállító vállalat elveszi a kenyerüket, a közönség viccet farag róluk, a gigerli fütyül rájuk s ők mégis élnek, melegben, hidegben ott állnak a sarkon s csendes megadással türik a sors ezernyi csapását. A negyvennégyes, ez a számmá devalválódott ember, ez a piros sipka, kopott kabát és éhes gyomor, reggelenként, most már tiz év óta mindig oda állt a körut sarkára s onnét nézte a sietö embereket, a nagy várost. Erről ez egy pontról támadt a nagy város fotografiája a lelkében s ehhez az egy helyhez füződött minden vágya és minden reménye. Ez volt az archimedesi pontja az ő tevékenységének, amelyből ki tudta emelni a fővárost a sarkaiból. Most a hordár egyesület megváltoztatja a helyzetet s az állomáshelyeket ujra akarja beosztani. Irtak is levelet a tanácsnak, hogy engedje meg ezt a vándorlást s mivel a hordár is maga érti legjobban a mesterségét, hát maga is akarja felosztani a város sarkait. A főváros tanácsa azonban — amint ez már rég ismeretes — mindenhez legjobban ért s igy elutasitotta őket a kérelmükkel s a rendőrfőkapitánynyal akarja beosztatni az uj állomáshelyeket. Nagyon érdekes volna megtudni, hogy milyen alapelv vezeti majd a hordár állomás kijelölő bizottság müködését s hogy a rendőri éleslátás mennyiben fogja a kérdést jobban megoldani, mint maguk a vörös sipkás, szegény emberek, akik végre is maguk tudják legjobban, hogy kit melyik sarokra kell állitani.

— **A sapkaegyenlőség.** Kiütött az egyenlőség forradalma az állatorvosi akadémián. A Rottenbiller-utcai nagy vörös épületben fölmondták a sztrájkot egynémely kályhák, többek között a sebészeti teremé is. A sebészprofesszor nagy bölcsen sapkát tett a fejére, mert végre is köszvényt szerezni nem célszerü. A hallgatók pedig ma mindnyájan föltett kalappal fogadták tanárukat. Mosolygott a professzor, aztán odavetette a klasszikus igazságot:

— Quod licet Jovi...

Tovább nem mondta. Hanem beszélt inkább a sapkáról:

— Nem türhetem, — ugymond — hogy előadás alatt kalapban legyenek. Az ellen azonban semmi kifogásom sincs, ha ugyanolyan sapkát viselnek, mint én.

Az igazság hatott a hidegségben. Megéljenezték a tanárt.

És a következő órán már százötven hallgató zsoké sapkában leste a tanára szavát. Ime a sapkaegyenlőség, a béke forradalmának gyorsan kivivott diadala!

— **Házasság.** *Erényi Ullmann* Gyula lovag december 17-ikén vezeti oltárhoz *Weisz* Berthold országgyülési képviselő leányát, *Weisz* Elza kisasszonyt.

Stauber József, az *Aradi közlöny* felelős szerkesztője tegnap a Royal szálló egyik termében esküdött örök hüséget *Brüll* Margit kisasszonynak, néhai *Brüll* Mór, a Magyar mezőgazdák szövetkezete volt igazgatója, pestmegyei földbirtokos leányával. Az egyházi szertartást a szállónak egyik e célra külön átalakitott termében dr. *Kohn* Sámuel főrabbi végezte *Lazarus* főkántor, *Schwaida* orgonamüvész és a templomi énekkar segédkezésével. Tanuk voltak a vőlegény részéről *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag és *Révész* Adolf vasuti főfelügyelő; a menyasszony részéről: *Perczel* Ferenc, a Magyar mezőgazdák szövetkezetének igazgatója és dr. *Gruber* József fővárosi bizottsági tag. A diszes esküvőn a politikai és iróvilág több előkelősége volt jelen s főképp Aradról jöttek el sokan. Az esküvőt nászlakoma követte a szálló egyik földszinti termében.

Sáry Mihály eljegyezte *Rusznák* Mariska kisasszonyt, *Wagner* Endre fogadott leányát *Lorsod-Nádasdon*.

Dr. *Pick* Jenő fővárosi ügyvéd eljegyezte *Klein* Irma kisasszonyt, *Klein* Berthold budapesti nagykereskedő leányát.

— **A Dunáról.** A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett mai jelentések szerint a Duna már holnaptól fogva ismét nagyot fog apadni annak daczára, hogy már hetek óta oly sokéy a viz, hogy a hajózást sok helyen idő előtt meg kellett szüntetni. A felső folyamszakaszról ugyanis rohamos apadást jeleznek. A fővárosnál a mai vizmagasság 108 centiméternyi, de holnap mindenesetre leszáll a 100 centiméter alá. Az alacsony vizállást különben most felhasználják arra, hogy a Lánchid környékén lévő rakodóhelyek, medrék kotrógépekkel tisztitják, illetőleg mélyitik.

Budapest kávéház
Andrássy-ut 27. szám.
Ma és minden este
Banda Marci és Fiai
zenekarának hangversenye.

— **Iszonyat.** A zólyommegyei Gyetva mellett a napokban irtózatos állapotban találtak egy asszonyt. Az ut mellett az árokban feküdt a szerencsétlen. A gyomra föl volt hasitva s az iszonyatos sebbe belehalt pár perc alatt. Beszélni már nem tudott, hogy valami kis fölvilágositást adhatott volna arra nézve, hogy ki gyilkolta meg. Mellette a gyermeke feküdt, egy fejletlen, idétlen gyerek, akit a méhében hordott még. S a gyermek ujjait egytől-egyig lovágta a gyilkos. Ez az, ami talán nyomára majd. Zsiványbabona, hogyha a rabló még meg nem született gyerek ujjait hordja a zsebében — láthatatlanná válik. Bemehet bárhova, észre se veszik. S ezért a hülyeségért pusztult el olyan gyalázatosan az a szegény asszony. Az elvetemedettségnek olyan foka ez, amit mi közönséges népek föl se érünk észszel.

— **Tüntetés a müegyetemen.** Az egyetemi ifjuság ma ismét tüntetni akart s ezuttal a képviselőház előtt lévő teret szemelte ki müködése szinteréül. A müegyetemen gyülekezett az ifjuság s dél felé azzal kezdték a tüntetést, hogy megabcugolták *Jónás* Emil dékánt és *Lipthay* rektort, akik éppen arra figyelmeztették őket, hogy ne tüntessenek. A rendőrség neszét vette a dolognak s egy csomó lovasrendőr vonult ki a müegyetem elé. A rendőrtisztviselők felszólitották az ifjuságot, hogy viselje magát csendesen, de a felszólitásnak nem lett foganatja. A rendőrök erre erőszakkal oszlatták szét az ifjakat, akik közül *Török* Béla joghallgatót és *Weisz* Miklós müegyetemi hallgatót, meg egy suszterlegényt letartóztattak s a kerületi kapitányságra vitték. Hire járt, hogy az ifjuság este a Lloyd klub előtt rendez tüntetést s a rendőrség készült is erre, de nem volt semmi s a rendőrség is hazavonult tiz óra tájban.

— **Tréfa a bombákon.** A *Daily Telegraph*-ban olvassuk a következő furcsaságot. November 23-án egy páncélos vonat ment Kimberley körül rekognoszkáló utra. A boerok erős ágyutüzzel fogadták, de a jól páncélozott kocsiknak semmi bajuk sem esett. Ellenben a vonatból a leggyilkosabb lövegeket szórták a boer csapatokra. A dologban csak az az érdekes, hogy az angolok minden lövegén ez a felirás volt olvasható:

Üdvözlet
Cecil Rhodestől!

Cecil Rhodes tudvalevőleg a legnagyobb barátja és fő mozgatója az angolok afrikai politikájának.

— **A hazafias vivómester.** A franciák egyik leghiresebb vivóját, *Kirchhoffert* meghivta *Richter* német vivómester Berlinbe. Azzal csábitotta, hogy december 12-én a német császár előtt produkálhatja magát. Kirchhoffer a következő levélben válaszolt berlini kollégájának:

> Nagyon sajnálom, de egyrészt mint elzászi apa fia, másrészt mint francia vivómester nem tehetek eleget szives meghivásának.
>
> *Kirchhoffer.*

A francia lapok ezért alaposan legyalázták — Yvette Guilbert-t, aki énekelt Berlinben.

— **Halálozás.** *Czettel* Dánielné, született *Frankl* Fáni asszony tegnap este 42 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Temetése holnap, kedden délelőtt tiz órakor lesz a Dessewffy-utca 32. szám alatt lévő gyászházból.

Beszédes János, az országos magyar iparmüvészeti muzeum tollnoka 58 éves korában tegnap elhunyt. Beszédes részt vett az olasz hadjáratban, ahol mint tisztinelyettes vitézül küzdött és két golyót kapott a lábaba. Az elhunytat, aki fia *Beszédes* Józsefnek, a Vaskapu világhirü mérnökének, özvegye, egy fia és nagyszámu, előkelő rokonság gyászolja, közte fivére, *Beszédes* Frigyes honvédezredes. Temetése ma délután fél 3 órakor volt a Üllői-ut 58. szám alatti gyászházból.

— **Halál a rendőrség börtönében.** A VIII-ik kerületi kapitányságnál nagy volt ma reggel a zürzavar: halva találtak egy embert a rendőrség börtönében. Tegnap este vitték be a szerencsétlent a kapitánysághoz, ahol betették egy cellába. Ma reggel fel akarták vezetni, hogy kihallgassák, de a boldogtalan ember halva volt. A feje kétté volt repedve, ugy hogy az agyveleje is kilatszott. *Diener* kapitány a vizsgálatott megindította az ügyben, eddig azonban még azt sem sikerült megtudni, hogy ki volt az illető.

— **Összeégett hadnagy.** Bécsben, az ottani 25-ik gyalogezred egyik adjutansa, *Hoffmann-Smutin* Frigyes hadnagy tragikus módon halt meg tegnap. Lakásaban gyertyavilág mellett benzinnel keztyüt tisztitott. E müvelet közben a benzin a gyertyától felrobbant s hadnagy oly sulyos sérüléseket szenvedett, hogy két órával a kórházba való szállitása után meghalt. Temetése ma menj végbe nagy részvet mellett.

— **A szatmári diák halála.** A szegény szerencsétlen Papp Elemér halálát megbosszulja a törvény, amelynek most már kezében vannak a gyilkosok. Elijesztően ajas az egész bün. A tizenhét esztendős csinos, mindenfelé rokonszenves, nyilt eszü fiut a saját testvérbátyja ölette meg, hogy reá maradjon az apai vagyonból az ő része is. Papp Zoltán, a meggyilkolt unokabátyja s az a Zsoldos Mihály nevezetü tanyai juhász, aki megölte a gyermeket — eszköze volt Papp Bélának. Papp Zoltán most már mindent bevallott és a vallomása olyan sulyos Papp Bélával szemben, hogy azt már le is tartóztatták s megláncolva, csendőri fedezettel szállitották be fényes uri házából Szatmárra. Papp Bélára nézve az volt első sorban gyanus körülmény, hogy a gőgös ur, aki másként nem ment ki az udvarából, csak négyes fogaton s szóba se állott senkivel, tulságosan bizalmas viszonyban volt Papp Zoltánnal. Folyton bejárogatott hozzá Szatmárra s a két ember összebujva tárgyalt nagy titokban. Ésaki szegény embernek soha egy krajcárt nem adott, Papp Béla folyton segélyezte elzüllött unokaöcsését. Papp Zoltán nemrégiben is százast mutatott a háziasszonyának s azt mondta, hogy a Béla bátyjától kapta és annyit kap tőle, amennyit akar. Most persze letagadta a százas bankó históriáját, hanem a csendőrök a vizsgálóbiró rendelésére hazavitték a lakására és szembesitették a volt háziasszonyával. Otthon könyörgésre fogta a dolgot, de a háziasszonya azt mondta neki, hogy nem mondhat egyebet a törvényszéknek, mint ami igaz s bizony igaz a százas. A saját felesége is ellene vallott. Azt vallotta az asszony, hogy az utóbbi időben tisztán abból éltek, amit Papp Bélától kaptak. Ilyenformán megérett az ügy arra, hogy méltó helyére, a tömlöcbe jusson a gavallér is, Papp Béla. A titokzatos gyilkosság ezzel most már meg van oldva s meztelenül áll a törvénylátók előtt az a végtelen elvetemültség, amely gyilkol is a pénzért — s testvért gyilkol.

— **Transvaal-utca, Boer-utca.** Nagyon rokonszenvezhetnek *Anderlecht* városka tanácsosai a boerokkal. Nemrégiben egyik városi közgyülésen kimondták, hogy Transvaal iránt érzett rokonszenvüknek látható módon is kifejezést fognak adni. Egy utcájukat Transvaal-utcának, egy másikat Boer-utcának nevezték el.

— **Egy vak fiucska miatt.** A trójai háborunak egy alma volt az inditó oka. Hanem ez a háboru maga klasszikus méreteiben telve volt esztétikai elemekkel. Istenem, ma egy alma nem tud ilyesfélét produkálni! Egy *nagyváradi* táviratunk juttatja ezt eszünkbe. Arról ad ugyanis hirt tudósitónk, hogy egy vak fiucska miatt hajba kapott a katonaság, polgárság, a rendőrség meg a katonai parancsnokság. A nagyváradi vár előtt posztoló katona unalmában nem talált egyéb dolgot, hát elvert egy szegény vak fiuskát, aki talán beljebb jutott a *haltwerda* vonalán. Véletlenül arra ment éppen *Czimmermann* Mátyás polgárember és rátámadt a katonára, hogy miért bántja a szegény nyomorékot. A katona nem engedett a jussából, a polgárember ugyancsak védte a maga igazát és a szóváltásra kijött a várból egy kapitány. A kapitány statariális módon intézkedett, bekisértette a polgárembert a várba, egy órára lecsukatta, aztán nagy néptömeg láttára a katonai őrjárattal átkisértette a rendőrséghez. A rendőrség áttette az ügyet a katonai parancsnoksághoz. Mindez pedig egy vak fiucska miatt történt.

— **Betörések Szegeden.** *Szegedről* jelentik, hogy ott a mult éjjel *Kleiner* Sámuel ékszerész üzletébe a padláson át betörtek s az összes ékszereket elvitték. A kár mintegy tizezer forint. Rövid idő alatt ez már a harmadik nagyobb szabásu betörés Szegeden és ugy látszik, hogy szervezett banda hajtotta végre valamennyit. Tegnapelőtt különben *Draveczky* Adorján táblai tanácselnököt és *Tergina* Gyula tanfelügyelőt a posta-palotában levő lakásukban szintén kirabolták.

— **Eltünt fegyvergyáros.** Megirtuk, hogy *Pacholek* Károly fegyvergyáros fizetési zavarai miatt eltünt a fővárosból. Pacholek, aki napokig vidéken járt pénzszerzés végett, most visszajött a fővárosba s kijelenti, hogy összes tartozása nem több 3600 forintnál s azt is ki fogja fizetni.

— **Öngyilkosság a temetőben.** A németvölgyi temetőben öngyilkossa lett tegnap a temetőőrnek a fia, *Márton* Gábor, 19 éves urasági inas, aki csak két nappal ezelőtt jött haza szolgálati helyéről, Horvátországból. Tegnap reggel a fiatal ember a temető egyik falára felakasztotta magát s mire észrevették meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják.

— **A Dunába ugrott.** Ma délután két órakor a Lánchid közepéről egy 20—22 évesnek látszó munkásember a Dunába vetette magát. Még ide ekorán észrevették és kimentették a habokból. A mentők vitték eszméletlen állapotban a kórházba s igy a kilétét eddig még nem sikerült megállapitani.

— **Jegyzet.** Az állatkert igazgatósága a megnagyobbitott tegpályáját minden tekintetben izlésesen és kényelmesen rendezte be és hetenkint néhányszor katonazenét is fog tartani. Tekintve, hogy a jégpálya megnyitása alkalmakor tömegesen jelentkező beiratkozókat a legjobb akarat mellett sem képes egyszerre elintézni, a közönség érdekében jónak látta, mindazon beiratkozóknak, kik jegyeiket december hó 15-ig váltják meg, 1 forinttal mérsékelje az idényjegy árát, ugy, hogy december 15-ig az idényjegy ára 4 frt helyett csak 3 frt lesz.

— **Értékpapir-kisorsolás.** Az *amsterdami kereskedelmi és hitelbank* azt az általánosan helyeselt ujitást léptette életbe, hogy csekély havi befizetésért mindenki tagja lehet egy olyan társaságnak, amely nagyértékü értékpapir kisorsolásnál részesedik. A sorsolásról bővebben olvasható hirdetési rovatunkban.

(x) **A Zoltán-féle** csukamájolajat gyermekek, valamint felnőttek szivesen veszik be, mert teljesen szag és iz nélküli. Üvegje 1 forint. Zoltán B. gyógyszertárában Budapest, Hold- és Nagy-Korona-utca sarkán.

(x) **Dr. Kovács kézpasztája**, (csakis a félholdalaku védjegygyel valódi) 3 nap alatt a kezet gyengéddé és fehérré varázsolja. Egy tégely 60 kr. Kapható minden gyógyszertárban s droguériában. Főraktár: dr. Kovács Ernő gyógyszertára Budapest, Gyár-utca 17.

(x) **Eredeti Mikulások**
Kertész Tódornál.

Öngyilkos uriasszony.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, december 4.

Egy vidéki nagybirtokosnak szép, fiatal felesége öngyilkossá lett a fővárosban, ahova gyógykezelés végett hozta fel a családja. Beteg volt a szegény asszonyka, sulyos beteg, s ugy látszik, hogy nem bizott a felgyógyulásában s ez okozta, hogy itt hagyta fiatal életét, családját s a halálba menekült a szenvedések elől, amelyekben eddig is sok része volt. Egyéb okot legalább senki sem talál az öngyilkosságra, amely egy előkelő, uri familiát boritott gyászba.

Sárffy Gyuláné, született Németh Ilona, *Sárffy* Gyula nádudvari nagybirtokos huszonötéves felesége az öngyilkos. Ma már ott nyugszik a boncolóasztalon s holnap hazaviszik a holttestét a családi sirboltba, miután örökre megváltotta szenvedéseitől a halál.

Tizenhét napja, hogy a fiatal asszonykát a férje felhozta a fővárosba s a budai Vörös Kereszt-kórházban helyezte el, hogy alavesse magát egy nem éppen nagyon veszedelmes, de fájdalmas operációnak. Az első számu pavillon 5-ik számu szobajában lakott Sárffy Gyuláné, akit férje dr. *Jendrassik* Gyula kezelésére bizott. Csaknem egész nap egy ápolónő volt mellette, aki azonkivül, hogy a leggondosabb ápolásban részesitette, még arra tartozott felügyelni, hogy a fiatal asszonyka kárt ne tegyen magában. Családja előtt ugyanis már odahaza panaszkodott, hogy a sok szenvedés elveszi életkedvét.

Tegnapelőtt végezte az operációt *Jendrassik* tanár a fiatal asszonyon. Az operáció várakozáson felül jól sikerült s az orvosok most már biztosra vették, hogy a Sárffyné — ha nem is gyógyul ki teljesen betegségéből, legalább annyira jól fogja magát érezni, hogy teljesitheti családja iránt való kötelességeit. Ámde — ugy látszik — a fiatal asszony lelkébe már befészkelte magát az a tudat, hogy egészségét nem fogja visszakapni, mert az operáció után sem tért vissza jókedve, sőt nem akart enni semmit sem, azonkivül pedig egész napon át sirt.

— Hivják el a férjemet — mondogatta az ápolónénak — mert nem tudok nélküle élni.

Az ápolóné vigasztalta, hogy rövid idő alatt teljesen föl fog gyógyulni s azután hazatérhet családjához. Sárffyné azonban elkeseredetten emlegette:

— Nem lesz már belőlem egészséges asszony soha többé!

*

Tegnap reggel, amint az ápolóné benyitott Sárffyné szobájába, borzalmas látvány tárult a szemei elé. Az ajtóval szemben lévő ablak zárján függött ugyanis a szép, fiatal asszony, szederjesre vált arccal.

Az ápolóné kétségbeesetten lármázta föl a kórházat s csakhamar elősiettek az emberek s levágták a kötelet. Két inspekciós orvos is ott termett hirtelenében, dr. *Balika* és dr. *Köhner* s hozzáláttak, hogy a fiatal asszonyt, akinek a teste még nem hült akkor ki egészen, visszaadják az életnek. Elővették a modern orvosi tudomány minden eszközét, de nem használt már semmi, a fiatal asszonyka megtalálta már akkor a nyugalmat, amelyre olyan nagyon vágyódott.

Andrényi bor-pincéjében **Budapest,** Váci-körut 46. sz. alatt
Kitünő borok kaphatók: palackokban, utcán át és poharanként kimérve. Megrendelések házhoz szállitatnak.
ÁRJEGYZÉK kivánatra küldetik.

Kötél nem akadt a kezébe a szerencsétlen teremtésnek, fegyverhez, vagy méreghez sem juthatott, mert a szigoru kórházi rendszabályok ezt kizárják, hát a csipkés kis fehér kötényét tépte darabokra, abból font kötelet s arra akasztotta föl magát, hogy elérje célját, a halált.

A kórházban, ahol csupa előkelő betegek feküsznek, természetesen óriási konsternációt keltett az öngyilkosság hire. Kiadták a szigoru rendeletet a személyetnek, hogy nem szabad szólni senkinek sem a dologról s a rendőrséget — amelyet értesiteni kellett — szintén megkérték, hogy hallgassa el az öngyilkosságot. A hir azonban mégis csak kitudódott.

*

A boldogtalan fiatal asszonyka, akinek férjén kivül három kis árvája maradt — egy kis rózsaszinü levélben bucsuzik el a férjétől és családjától. Ott találták a levelet az asztalán. Kuszált betüiből az tünik ki, hogy kevéssel az öngyilkosság elkövetése előtt irta.

— Ne vedd nagyon zokon tőlem — irja levelében — hogy itt hagylak téged és kis gyermekeimet, de tudom, hogy nem lehetek többé egészséges és nem tudom teljesiteni irántad és gyermekeim iránt való kötelességemet.

A fiatal asszonyka sajnálatraméltó férje és édesapja dr. Némethy margittai nagybirtokos ma estefelé, hat óra tájban érkeztek meg Budapestre s rögtön a vörös-kereszt kórházba hajtattak, a szomoru ravatalhoz.

Sárffyné holttestét hazaszállitják Nádudvarra s ott helyezik örök nyugalomra a családi sirboltban.

Csodaszülöttekről.

— *Óriások és törpék.* —

Budapest, december 4.

Rendkivül érdekes az a könyv, amelyet *Saltarino*, igazi nevén: *Ottó*, a hires artista irt. A mü cime: *Csodaszülöttek.* Annyira érdekes a könyv, hogy nemcsak a laikus figyelmét köti le, de arra is számot tarthat, hogy orvos-ember foglalkozzék vele. Valahány csoda-ember a legutóbbi évtizedben cirkuszokban, muzeumokban, a vásári bódékban, panorámákban látható volt, mindegyikről esik szó a könyvben, amelynek érdekességét növeli az is, hogy a csodaszülöttek arcképeit is bemutatja.

A *rendellenességet* Saltarino természetesen az artista szemüvegén át nézi, előtte első sorban csak az olyan rendellenességnek van értéke, amely *greatest attrakció*ként szerepelhet a cirkuszban, vagy muzeumban.

Mindennapos esetekről, hatujju emberekről még csak meg sem emlékezik Saltarino; csak azokat a csodaszülötteket emliti fel, akik Amerika nem egy könnyen bámuló közönségének kiváncsiságát és dollárjait is ki tudták érdemelni. Valamennyi csodaszülött szép vagyont szerez — az impresszáriójának, no meg önmagának is és időnkint visszavonul valamenynyi, hogy a csendes semmittevésnek éljen. De csak ideig-óráig tart ez az élet, mert visszahuzza őket mindig a bretlire a vágy, a közönség, a taps roppant varázsa.

Legszivesebben nézi meg a publikum az *óriásokat.* Ezek különben nem tartoznak a legnagyobb ritkaságok közé s igy nincs is akkora keresetük, mint a *csontváz-leány*nak, vagy a *kétfejü gyermek*nek.

Ilyen óriás például *Whitton*, akit artistanéven *kanadai kolosszus*nak hivnak; szülei egészséges emberek voltak, az apja *340* fontot, az anyja *375* fontot nyomott, az ő sulya születésekor *13* font volt, ma *724* font. Testének valóban kedves kis méretei vannak: a nyakbősége *csak 70* centiméter, a melléé *160*, a dereka pedig *119* centiméter. Whitton ur igen boldognak tudja magát; szép vagyona van, mindig jó a kedve, a szivét csupán az az egyetlenegy fájdalom gyötri, hogy a leánya *csak 118* font.

Nem kevésbé sulyos *Lora* kisasszony, az *óriás hölgy*, aki Grandenzben, *Poroszországban* született. Születési helye annyiban érdemel emlitést, amennyiben *Németországban* aránylag nagyon kevés ily sulyos hölgy és ur születik. *Ausztriában* alig látott napvilágot még óriás, *Magyarországban* sem. *Franciaország* az *orvosi szempontból* érdekes csodaszülöttek hazája.

Pompás kis ember *Hauson* ur, akinek a ruhájára csak *30* méter szövet kell, éppen ilyen William *Campbell*, a skót óriás is, akit elbocsatottak a brit hadseregből, *mert nem győzték ruhával*, ami érthető is, hiszen *680* fontot nyomott.

A maga nemében páratlan madame *Taylor*, aki *törpe-óriásnő*; mindössze *3 láb* magas e hölgy és *309* fontot nyom. Finom kis hölgy!

A történeti nevezetességü, mondjuk extra-óriások közül Saltarino könyvében a következőket emliti: *Winkelmeyer* Ferencet, a német óriast, aki *9* lab magas, s a nem kevésbé hosszu *Drasalt*, aki *2 és fél* méterre *nőtt.* Még nagyobb rekordot ért el a Hallebe való *Wedde* Mária, aki *265* centiméter magas volt. Különösen figyelemreméltó a *2 és fél* méter magas óriás fiu: *Ulrich* Károly, ezt Wirchow professzor is megvizsgálta s kijelentette róla, hogy soha a természet ilyen csodás lényt nem alkotott. Hatalmas termete mellett is minden szerve ép volt és arányos.

III. Napoleon figyelmét is fölkeltette az ötvenes években Párisban *Mr. Muphy* és *Schubinger* Mária. 8 láb volt egynek-egynek a magassága. III. Napoleon össze akarta őket házasitani, de nem lehetett, mert az asszony már felesége volt egy alacsony embernek, akit, állitása szerint, végtelenül szeretett.

A törpe ember se valami ritka. Remek lehetett az a párbaj, amelyet egy, Károly angol király idejében élő kis törpe lovag, az alig 45 centiméternyi Jeffrey Hudson vivott, s amelyben ellenfelét meg is ölte. A *legszebb* törpe hölgy volt a 48 centiméteres *La Fée Cossee.*

A humbug-király, *Barnum* vagyonának legnagyobb részét a kis *General Tom-Pouce*-szal kereste. Ennek a kis ficsurnak az évi jövedelme *százhuszezer forintra* rugott. Barnum összeházasitotta a generális urat egy törpe nővel, — s várt. Meg is született a baby, de csakhamar meg is halt. Az érdekes familia nem gyarapodott.

Sajátságos, hogy az óriások is, a törpék is igen korán halnak el, s ritka közöttük az, aki 20 esztendőnél tovább élne. A halál oka a legtöbbnél *tüdővész*, vagy valami *csontbetegség.* A hosszuaknak igy rövid az életük. És a rövideké se hosszu.

Dal

a póstadijak felemeléséről s az anzikszkártyáról.

— A kereskedelmi miniszter figyelmébe. —

Miniszter úr, miniszter úr,
Én a mondó vagyok:
Önnek, ki annyit — „látogat“
Az érdemi nagyok.
De most, hogy felemeli ön
A póstadijakat,
S több dijt szed a levél után:
Csak *fél*munka marad
Egész a mű akkor leszen,
Ezt nékem higyje el:
Az anzikszkártyák portóját
Ha azt emeli fel.

Miniszter úr, miniszter úr,
Mi boldog ember ön,
Hogy asztalát nem érte még
Anzikszkártya-özön
De, ah, ha majd miniszter úr
Ön is mártir leszen,
Akit a kártya-garmada,
Majd kábulttá teszen,
Majd megfogadja ön, miről
E műdal énekel:
S az anzikszkártyák portóját
Majd felemeli, fel.

Miniszter úr, ne bánja ön
A nagy ribilliót,
Mi tamad, — ön seperje be
A sok-sok milliót.
Meglátja, nem csökken azért
Az anzikszkártya-láz,
De sőt! — Hamarabb összedől
Minden körúti ház.
Fogadja meg hát, a miről
E műdal énekel:
Az anzikszkártyák portóját
Azt, azt emelje fel.

f. n.

FŐVÁROS.

(*) **A közoktatásügyi bizottság** ma ülést tartott. A bizottságban ma utoljára elnökölt a más ügyosztály élére áthelyezett *Szabó* Károly tanácsos és ez alkalomból meleg szavakkal bucsuzott el a bizottságtól és megköszönte támogatását. A bizottság nevében *Stieber* Vince plébános válaszolt és az egész fővárosi közönség érzelmeit tolmacsolta, amikor rámutatott a derék főtisztviselő érdemeire, fáradhatatlan munkásságára, amely szemmelláthátó eredményeket ért el a fővárosi tanügy terén. Ez érzelmes bevezetés után a bizottság letárgyalta a napirendet és ennek során foglalkozott a felekezetnélküliinek bejelentett iskolaköteles gyermekekkel. A bizottság utasitotta az iskolaszékeket, hogy ezentul tanittassák a gyermekekkel a vallást is, még pedig a szülők vallasa szerint.

(*) **Az Uránia és a főváros.** Az Uránia magyar tudományos szinház-egylet részvénytársaság arra kérte a főváros tanácsát, mentse fel őt az előadások után járó s a fővárosi szegényalapot illető engedélydijnak megfizetése alól. A kérvény hivatkozik az Uránia tudományterjesztő céljára, melyben legkiválóbb tudósaink, iróink, müvészeink közremüködését nyerte meg. A tanács mindamellett jónak látta elutasitani a társaság kérelmét azzal a megokolással, hogy az engedélydij elengedésének csak jótékonycélra rendezett előadások után, különös méltánylást érdemlő esetekben lehet helye. A tanács határozata ellen a társaság a közgyüléshez felebbezett; amely remélhetőleg nem helyezkedik a tanács szükmarku és kicsinyes álláspontjára.

(*) **Az Erzsébet-téri kioszk bérlete.** Mint már emlitettük, a pénzügyi és gazdasági bizottság azt a javaslatot terjesztette a tanács elé, hogy engedjék meg az Erzsébet-téri kioszk mostani bérlőjének, hogy a szerződését átruházhassa egy más vállalkozóra. A tanács ennek alapján utasitotta az ügyosztályt, hogy a mai napra kitüzött árverést ne tartsa meg. Az ügyosztály ennek eleget is tett, s noha ma három ajánlat érkezett be, az árverést elhalasztották.

SZINHÁZ, ZENE.

** **A Lipótvárosi Kaszinó müvészestje.** Fényes hangversenyt rendezett ma este a Lipótvárosi Kaszinó. A programm kizárólag magyar szerzők müveiből volt összeállitva, ami körülbelül az első eset az ilyen magas nivóju hangversenyeknél. Az est *Bloch* József suitejével kezdődött, amelynek mind a négy részét, különösen a végső lendületes indulót nagy tetszéssel fogadta a közönség. Utána *Ábrányiné* Wein Margit énekelte el Mihalovich egy hangulatos müdalát. Valóságos ovációval fogadta a publikum az operának ezt a páratlanul zseniális müvésznőjét. *Hubay* Jenő előbb Scherzoját dirigálta el, majd legujabb csárdajelenetét adta elő nagy tetszéssel. Az utolsó pillanatban toppant be a már-már elkésettnek hitt Werner *Alberti*, az Opera kis vendégtenoristaja. Meglepő jó kiejtéssel, *magyarul* énekelte el Hunyadi László egy áriáját. A magas *des*nél megéljenezték. Az estnek egyik legnagyobb sikere *Herzfeld* Viktor bájos, finoman hangszerelt intermezzója volt. A szerzőt többször kitapsolták. *Blaha* Lujzát mint mindig, ugy most is riadó tapssal köszöntötték minden egyes dala után. Utolsó szám volt *Mader* Raoul és *Pásztor* Árpád operettjének, a Kadétkisasszonynak néhány száma, amit primeurként kapott a közönség. Ugy Mader fülbemászó muzsikája, mint Pásztor költői lendületü szövege nagy sikert aratott, éppugy, mint az ujdonság előadói: *Küry* Klára és *Takács* Mihály is. Az estélyen mindvégig jelen volt a Budapesten időző *Wagner* Szigfrid is, aki *Emmer* Kornéllal és *Keglevich* István gróffal hosszasan beszélgetett.

A müvészszobában teritett asztalnál lelkes tósztok hangzottak el. Felköszöntötték *Wagner* Szigfriedet is, aki erre szellemes szavakban Blaha Lujzát, Ábrányiné Wein Margitot és Küry Klárát magasztalta. Ebben a három nőben látja, ugymond, a magyar géniusz személyesitőjét és a magyar fajnak imponáló erejét, amely a müvészetek terén is lépést tart a nagy nyugati nemzetekkel. A magyar nőnek, a szép magyar nőnek, a zseniális magyar nőnek tipusai ők és müvészetük fénye beragyogja a külföldet is. Végül éltette a *Lipótvárosi kaszinót*, amely alkalmat adott neki, hogy szimpátiáját és csodálatát kifejezhesse a magyar müvészet, a magyar vendégszeretet előtt.

** **Brittannicus a Nemzeti Szinházban.** A *Nemzeti Szinház* legközelebbi ujdonsága, *Racine*nak *Brittannicus* cimü tragédiája lesz, amelyet *Ivánfi* Jenő forditott. A *Racine*-tragédia a kolozsvári *Nemzeti Szinház*ból kerül át a budapesti *Nemzeti Szinházba*. Gróf *Keglevich* intendáns megnézte a *Brittannicus* egyik előadását *Kolozsvárt* és a darab annyira megragadta figyelmét, hogy elhatározta előadását.

** **Bartolucci szerződése.** A *Magyar Királyi Opera*, egy esti lap értesülése szerint, *Hilgermann* Laura helyébe, aki tudvalevőleg a bécsi udvari operához szerződött, *Bartolucci* Viktoriát szerződteti a távozó müvésznő szerepkörére.

** **A Vigszinhaz premierje.** A *Vigszinházban* most az utolsó próbák folynak *Blumenthal* és *Kadelburg* legujabb bohózatából, a *Viszontlátásból* (*Az arany kakas* folytatása), amelynek szombaton este lesz a bemutatója. Az uj bohózatban ugyanazok az alakok szerepelnek, a kik *Az Arany kakas*ban szerepeltek s összesen csak három uj alakja van a darabnak, egy festőnő, akit *Lánczy* Ilka, egy ven kisasszony, akit *Nikó* Lina és egy huszár főhadnagy, akit *Fenyvesi* játszik. *Az Arany kakas* folytatása iránt igen nagy az érdeklődés.

** **A Kurucfurfang bemutatója.** Ifj. *Bokor* József csütörtökön bemutatóra kerülő, pályanyertes népszínművének, a *Kurucfurfang*nak a főpróbáját, december hatodikán, szerdán, délelőtt tiz órakor tartják meg a *Népszínház*ban a sajtó meghivott képviselői előtt. A színház előtte való napon jelmezes házi próbát is tart teljes diszlettel és világitással. A darabban előforduló kiválóbb dalok, amelyeket ifj. *Bokor* József a *Káldy*-féle *Kurucnóták*ból vett át, a következők:

Patyolat a kuruc (1705-ből), *Hej Rákóczy, hej Bercsényi* (1708-ból), *Sárga csizmás Miska várban jár* . . . (1709-ből), *Kuruc tábori dal* (1672-ből), *Hajdu tánc* (1704. december), *Száz liba egy sorba'* (tréfadal 1703-ból), *Megirtam a levelemet* (Virágének), *Pitypalatydal* (Virágének), *Dunántul* (Virágének), *Ahol te jársz, rózsa fakad* (Virágének), *Lavotta első szerelme*, *Vigadó* (Palotás táncének), *Koronációs magyar* (1725-ből), *Nemzeti örömhangok* (táncegyveleg.)

A dalok szövege *Endrődy* Sándornak *Kurucnóták* cimü verskötetéből valók. A dalok szövegét *Endrődy* szivességből engedte át a szerzőnek.

** **Növendékszinészek vizsgálata.** A *Vigszinház* szinésziskolájának másodéves növendékei *Rónaszéki* Gusztávnak *Vasárnap délután* cimü bohózatában mutatkoztak be a *Vigszinház* szinpadán délutáni előadásban. A Lipót-körúti szinház iskolájának ez a vizsgálata első sorban azt bizonyitotta, hogy az iskolában ugyanazok a játék-elvek az uralkodók, amelyek a *Vigszinház*at olyan előkelő szinvonalra emelték. Természetesség és egyszerüség az, amire a növendékek is törekszenek s nem egy jelenésök volt, amely mindenben megfelelt a modern szinjátszás e két alapfeltételének. A növendékek közül figyelmet keltettek: *Koltai* Szeréna, *Gerlaki* Hermin, *Széll* Róza, *Hajnal* és Vágó. A növendékek derék tanáruknak, *Rónaszéki* Gusztávnak, szép babérkoszorut adtak. A közönség sok buzditó tapsban részesitette a fiatal növendékszinészeket.

** **Alberti, Kubelik, Löwe Irma.** Ez a három nagy müvésznév adja meg a fényét annak a nagy müvészestének, melyet e hó 11-én rendez a Budapesti Ujságirók Egyesületének állandó vigalmi bizottsága az egyesület segitő alapja és a Hirlapirók Nyugdijintézete javára. Ez az este a hangversenyévad legkimagaslóbb eseménye lesz, mert ugy a közreműködők, mint a müsor anyaga uj és meglepő élvezeteket biztositanak a zenekedvelő közönségnek. *Alberti* Werner ezuttal először fog a budapesti közönség előtt koncertenkesi minőségben fellépni, s ez lesz egyszersmind utolsó szereplése a téli évadban. Müsorát a magyar, francia és angol dalirodalomból és opera-áriákból állitotta össze és három nyelven fogja énekszámait előadni. *Kubelik* Ján pedig fenomenális hegedüs, akinek debutjét valóban lázas érdeklődéssel várják, mert benne a jelenkor első hegedümüvészét fogja közönségünk megismerni. Ugyancsak *Löwe* Irma, a hirneves prágai zongoramüvésznő először lép nálunk fel és a bájos müvésznő szintén, mint érdekes uj alakja a zongoramüvészetnek nagy várakozást kelt mindenfelé. A hangverseny a Royal-szálló disztermében lesz. Jegyek az ismert árakon a Rózsavölgyi és társa zenemükereskedésében kaphatók.

** **Miss Halton, mint Molly.** Miss *Halton* ismét Budapestre jön és december tizennegyedikén husz estére terjedő vendégszereplést kezd *A gésák*ban. Egy esti lap szerint az angol szubrettnek ezen a husz estén *Felix* Hugó bécsi zeneszerzőnek *Rhodope* cimü operettjében kellett volna játszania, de minthogy a *Magyar Szinház* nem adja elő ezt az operettet, a kikötött vendégszereplés *A gésák*ban esik meg. Ennél azonban érdekesebb valamivel, hogy Miss *Halton* mostani vendégszereplése alatt nem a *Mimoza*, hanem a *Molly* szerepét fogja játszani. Szóval az angol szubrett — jól adminisztrálja magát!

** **Uj eredeti vigjáték.** *Koroda* Pál, az *Alkibiadesz* szerzője, *Diadal* cim alatt háromfelvonásos vigjátékot irt. A modern tárgyu darabot szerzője, mint értesülünk, a *Vigszinház*hoz nyujtja be.

** **A filharmonikusok Párisban.** A Filharmoniai Társaság *Mészáros* Imre tanár elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a jövő nyáron *Párisban* a világkiállitás alkalmából négy *magyar* filharmoniai hangversenyt tartanak. A magyar királyi kormánybiztos erre a célra háromezer forintnyi állami szubvenciót helyezett kilátásba. A társaság elnöksége egy angol impresszárióval is folytat tárgyalásokat, melyek legközelebb fognak befejezést nyerni.

•

Holnap, szerdán, december 6-ikán esti 7½ órakor lesz a III-ik filharmoniai hangverseny *Wagner* Szigfrid vezénylete alatt. Minthogy az összes ülőhelyek elkeltek, ugy Méry Bélánál, mint az esti pénztárnál csak állóhelyeket árusitanak 1 forintjával. Tekintettel arra, hogy számosan jelentkeznek már a december 20-iki IV-ik hangversenyhez, intézkedés történt, hogy az arra jogositó jegyek már holnaptól fogva kaphatók lesznek *Méry* Béla zenemükereskedésében (Dorottya-utca 7.).

** **A Félemberek elhalasztása.** *Malonyai* Dezső *Félemberek* cimü szinmüvének a bemutatóját, amelyet december második felére tüztek ki, a *Nemzeti Szinház*ban január elejére halasztották el. Az elhalasztás oka, mint értesülünk, *Márkus* Emiliának a gyöngélkedése.

** **Magyar szerző külföldi sikere.** *Drezdából* jelentik, hogy tegnap az ottani *Gewerbehaus* szimfóniai hangversenyén előadták *Major* I. Gyulának D-dur hegedüversenyét s a mü zajos sikert aratott. A hegedürészt *Mahr* hangversenymester játszotta, a zenekart maga *Major* dirigálta, azzal a biztossággal és tökéletes zenei tudással, melyet külföldön már régen méltányolnak. A mü legközelebb Németország több nagyobb városában kerül előadásra.

** **Az Operaház előadása otthon.** A m. kir. Operaházban holnap (kedden) este *Kienzl* dalmüve, a *Biblis ember* kerül szinre. A *Telefon Hirmondó* az előadást közvetiteni fogja s igy az előfizetők otthon is végig hallgathatják. Opera után 11 óráig felváltva *katonazene* és *cigány muzsika* lesz hallható a kagylókon.

Beszélgetés Wagner Siegfriddel.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, december 4.

A *Lipótvárosi Kaszinó* mai müvészestéjének egyik legérdekesebb vendége *Wagner* Siegfrid volt, aki tudvalevőleg azért jött Budapestre, hogy e hó 6-án dirigálja a filharmónikusok III. hangversenyét. A világhirü komponista a legelső sorban ült gróf *Keglevich* István, a Nemzeti Szinház intendánsa szomszédságában. Minden számot egyforma figyelemmel hallgatott végig és talán észre sem vette, hogy mennyi bájos hölgy tekintete irányul feléje.

Wagner Siegfrid arca, szakasztott olyan, mint apjáé *Wagner* Rikárdé volt. Merészen domboru homloka, karakterisztikus orra első pillanatra meg is téveszthetné az embert. Arcában van valami nőies gyöngédség, a szemében pedig valami kékes lágyság.

A hangverseny befejeztével bement a müvészterembe és letelepedett ahhoz az asztalhoz, amelynél *Ábrányiné Wein* Margit, *Blaha* Lujza és *Küry* Klára foglaltak helyet.

Egy óra felé járt az idő, amikor Wagner Siegfrid elmondta nekem a legközvetlenebb impresszióit a koncertről. A programm minden egyes pontjára volt valami megjegyzése.

Nagyon tetszettek neki *Hubay* Jenő csárdásjelenetei, amelyekről többek között ezt mondta:

— Megkapott engem ennek a münek a sajátszerü ritmusa. Ebben a ritmusban élet lüktet, pikáns a szine és egészen leköti a hallgató figyelmét.

Valóságos elragadtatással beszélt aztán *Blaha* Lujza nótázásáról. Megmondtam a zeneköltőnek, hogy Blaha Lujzát a *nemzet csalogányának* nevezik, mire ő csak ennyit mondott:

— Nem csodálom! Ráillik! Megérdemli ez a nevet! *Küry* Klára — ugymond — finom, pikáns jelenség. Megértettem, amit énekelt! Ön ezt furcsának fogja találni? Ámbár egy szót sem tudok magyarul, de a müvésznő mimikája mindent megértetett velem.

Sok szépet és jót mondott még a mágyar szerzőkről is.

Megkérdeztem ezután, hogy milyen sikert vár Budapesten a *Bärenhäuter* cimü operájától.

— Két erős próbát hallgattam végig, — felelte Wagner — és ezekből a próbákból azt a reményt meritem, hogy operám nagyon jól fog sikerülni. Igazán sajnálom, *hogy a premiert elhalasztották* januárra és igy nem lehetek jelen az első előadáson. *Bécsbe* kell mennem, mert ott is magam akarom vezetni a *Bärenhäuter* próbáit.

A nagyhirü komponista jövendő terveiről is elárult egyet-mást.

Arra a kérdésemre, hogy hova megy operájának a bécsi premiérje után, ezt mondta:

— Rómába megyek, ahol be akarom fejezni a legujabb három fölvonásos operámat. Bizony még sok dolog vár reám, mert mindössze csak egy fölvonás van készen. A hangszerelést is magam fogom végezni, azért remélem, hogy 1901-re már készen leszek uj darabommal.

— Hol fogják előadni először? — kérdeztem.

— A müncheni udvari operában, ahol a *Bärenhuätert* is bemutatták. Azt hiszem, szinre hozzák azután majd Lipcsében, Bécsben és — ha nem csalódom — Budapesten is.

Szerettem volna megtudni, hogy mi a tárgya az operának, de bizony Wagner mélységesen titkolódzott. A nagy titkolódzásban azonban — talán merő véletlenségből — kipattantott egy igen érdekes titkot.

Mosolygott és igy felelt kérdésemre:

— Az bizony titok, hogy mi a tárgya az operámnak, de annyit elárulhatok, hogy *a librettot is én irtam*. A darab cselekménye különben a mult század végén játszik.

A diskurzus után Wagner elvegyült az illusztris társaság közé és elragadtatással beszélt fővárosunkról, a Lipótvárosi Kaszinóról, majd ujra meg ujra visszatért a hangversenyre és nem győzte dicsérni a hallott müvészi élvezetet.

Szinésznők a szépségről.

Budapest, december 4.

Kell-e a szinésznőnek szépnek lennie? Ezt a kérdést intézte egy ujságiró néhány nagy müvésznőhöz, akik készséggel adtak választ a hozzájuk intézett kérdésre. S a müvésznők — ki hitte volna? — csodás egyhangusággal állapitják meg, hogy a szinésznőnek *nem* kell okvetlenül szépnek lennie. Többre becsülik a klasszikus szépségnél az átszellemült szépet és az egészségtől duzzadó telt formákat nem tartják olyan becsesnek, mint a gyengéd, légies szépséget. De halljuk csak, mit mondanak maguk a müvésznők:

(Pálmay Ilka.)

— Meghalnék keservemben, ha tudnám, hogy sikereimet csak szépségemnek köszönhetem és megőrülnék, ha nagyon *erős formákat* kezdenék mutatni.

(Arnoldson Sigrid.)

— Nagyobb szerencsétlenség nem érheti a szinésznőt az *elhizásnál*. Legnagyobb müvésznőink trónjukhoz emelték a — soványságot.

(Duse Eleonora.)

— Én mindig azt kérdem magamban: Mit szólnak majd az emberek — rutságomhoz? Ha föllépek, látom a közönségnek — különösen az asszonyoknak — arcvonásain a csalódás kifejezését. De a csalódás helyébe csakhamar a megelégedettség ül, mintha ezt mondanák:

— Ez ugyan ránk nézve nem veszedelmes!

Mert az asszonyok ott lenn a nézőtéren, nemcsak a páholyokban, de a földszinten is nem a müvésznők szépségeért lelkesednek. Ezt csak a nyárspolgárok feleségei cselekszik meg, akik tudják, hogy férjeik nem juthatnak el a szinésznők illatos budoirjaihoz. Az én rutságomat édes, jó anyámtól örököltem, meg is tartom ugy, amint van és nem igyekszem átpingálni. Nem volnék ma az, ami vagyok, ha ilyen sovány nem lettem volna. Mikor legelőször álltam az igazgató elé, akinek szinházához bejutni akartam, ez végigmért, majd gunyosan szólt:

— Szinésznő akarsz lenni, te kis csufság?

Én zavartan hebegtem valamit, de a direktor közbevágott, miközben karomat megragadta:

— Te sovány vagy!

Szeméremérzetem fellázadt ez eljáráson, de az igazgató tovább tapogatózott kezeivel és igy szólt:

— Egyebütt sincs rajtad semmi nőiesség. Csak a szád szép.

Ezzel keblére akart ölelni, de én csontos öklömmel arcába vágtam és elmenekültem. S ez a pofon — pedig hatalmas nyakleves volt — mentett meg. Mert ronda kis társaság volt, amelyben bizonyára elzüllöttem volna.

(Sarah Bernhardt.)

— A szinésznőnek nem kell szépség, amelyet a természet adományozott, de értenie kell a módot, hogy szépen és vonzóan jelenjék meg a közönség előtt. A szinésznőnek a szinpadon, a nőnek az életben kell a néző szemét foglalkoztatnia. Hadd keresse a néző fölfegyverzett vagy fegyvertelen szemével azt, amit a természet tőlem megtagadott. Mikor én szinházhoz kerültem, olyan sovány voltam, mint egy csontváz; gunyoltak is mindig. Pályám legelején történt, hogy egy darabban ezt kellett mondanom:

— Nincs itt szótartó?

Mire fölkiáltottak a földszintről a szinpadra:

— Ott van a maga beesett nyaka, válla meg a melle!

Egy ideig türtem a gunyos kiáltásokat, majd a lámpák elé léptem és igy szóltam a közönséghez:

— Nem tetszik önöknek a soványságom? Nos tehát nekem sem. De önöknek sokkal könnyebb gunyolódniok, mint nekem meghiznom.

A publikum tapsolt s többé nem gunyolódtak.

(Cleo de Merode.)

A nagy Sarahtól tanultam meg, hogyan kell a soványságot leplezni. Bársony szalaggal övezem nyakamat és strucctoll köpenykét öltök, amely a felsőtest formáit előnyösen domboritja ki.

(Yvette Guilbert.)

— A szépség nem tartozik a müvésznő hivatásához. Ma, amikor a naturalizmus nyarat éljük, letünt a *formák* világa a szinpadon és az életben egyaránt.

(Miss Halton.)

A színésznőnek, hogy a színpadon szépnek lássék, csak profilban kell ssépnek lennie; pikáns arcél, kecses tartás, elegáns megjelenés és — soványság, ezek a főkellékei a sikernek.

MÜVÉSZET.

□ **A Nemzeti Szalon téli tárlata.** A Nemzeti Szalonnak a Kossuth Lajos-utcai Cziráky-palotában levő helyiségében már elrendezték a nagy számban beérkezett mütárgyakat. A Szalonnak ezidei karácsonyi kiállítása messze felülmulja az eddigi téli tárlatokat. A kiállítást *Hock* János, a Szalon alelnöke rendezte. Holnap, kedden, a sajtó meghivott képviselői nézhetik meg a kiállítást, mig az ünnepélyes megnyitás december 6-ikán, szerdán délelőtt 11 órakor lesz. A megnyitáson megjelenik *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter is.

□ **Az iparmüvészeti társulat karácsonyi kiállítását**, december 5-én, kedden este nyitják meg ünnepélyesen, meghivott vendégek jelenlétében. A megnyitáson meg fognak jelenni: *Wlassics* Gyula kultuszminiszter és *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter is családjaikkal. A kiállitás, melynek főérdekességét az ötszobás modern lakás képezi, tegnap számos érdekes tárgygyal szaporodott, amennyiben dr. *Wartha* Vince miniszteri tanácsos, müegyetemi tanár több saját készitményü gubbió lüszteres ólommázas edényt állitott ki. A kiállitást, melyet holnap délelőtt fél 12 órakor a sajtó képviselőinek mutatnak be, szerdától kezdve hétköznapokon délelőtt 9—1 óráig és délután 5 órától 8 óráig, vasárnapon pedig délelőtt 9—12 óráig és délután 2—4 óráig teljesen dijtalanul lehet megtekinteni. Hétfőn a kiállitás zárva lesz.

□ **Mátyás-emlék a budai várpalotában.** Mátyás király emlékét hatalmas szobormü fogja megörökiteni a most épülő királyi palotában. Az ujjáépités alatt álló Szent-Zsigmond-kápolna elé, a palota főudvarának déli sarkába Mátyás király kutja jön, melynek készitésével ő felsége *Strobl* Alajost bizta meg. Strobl most minden idejét e szobormünek szenteli, mivel azt a jövő év folyamán föl akarják állitani. A már készen levő minta sejteti az emlék szépségeit. *Mátyás* király, a szenvedélyes vadász, festői öltözetben az erdőből lép elő s egy elejtett hatalmas szarvasra bukkan, mely egy forrás szélén hever. A forrás körül állanak, a király kisérői és ott csaholnak a hatalmas vadászkutyák. Mindezek az alakok bronzból készülnek, a háttér és a forrás medencéje terméskőből lesz. A forrás vize mellett oldalt két alak fog állani, Tündér Ilona és egy fegyverkovács alakja. A müvet végleges kivitele előtt a király is meg fogja tekinteni.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Magyar Tudományos Akadémia** I. osztálya ma délután öt órakor *Szász* Károly elnöklete alatt ülést tartott, melyen *Kunos* Ignác levelező tag *Az ujabb török irodalomról* tartott felolvasást.

Egy részletet mutatott be egy nagyobb monografiából, mely a törökök eddigelé ismeretlen irodalmát dolgozza fel a legujabb időkig. Mindenekelőtt az irodalom fénykorát, a tizenhatodik századbeli iziésnek megfelelő szóvirágos nyelvezetet a keleten szokásos müformákat. Jellemző, hogy az irodalom fellendülése és hanyatlása rendszerint a politikai élettel van összefüggésben. Mikor a legvirágzóbb állami életet élték, akkor az irodalom is virágzóban volt és mihelyt politikailag hanyatlani kezdenek, az irodalomban is beáll a pangas. Azután áttér a szerző az irodalmi ujjászületés korára, amely e század közepén kezdődik. Egyenkint jellemzi a prózai és költői müfajok természetét, bemutatja az irodalmi irányok legkiválóbb képviselőit és ugyszólván egész napjainkig kiséri figyelemmel az átalakitott és nemileg modernné vált török irodalmat. Utána *Melich* János vendég a magyar nyelv régi német jövevényszavairól értekezett.

○ **A Magyar Jogászegylet** szombati ülésein a jogászközönségnek rendkivüli érdeklődése mellett folytatja a büntető perrendtartás ismertetése végett tartott előadások sorozatat. A tegnapi ülésen *Vavrik* Béla dr. az egyesület elnöke érdekesen ismertetett egy vitás kérdést az esküdtszéki eljárás köréből dr. *Vargha* Ferencnek erre vonatkozó jogvéleményével együtt. Az ülés főtárgya Edvi *Illés* Karoly nyugalmazott királyi ügyésznek, a kiváló kriminalistának, ki a büntető perrendtartás kitünő kommentárjának egyik társszerzője — előadása volt a *járásbiróság előtti eljárásról*, melyben beható ismertetést nyujtott az eljárás minden fizisáról. A nagy és előkelő jogászközönség az előadást tetszéssel fogadta.

○ **A magyar szinmüvészet.** Jó ötlete támadt egy agilis fiatal ujságirónak, B. *Virágh* Gézának. Albumot adott ki, amelyben minden jelentősebb magyar szinész és szinésznő arcképe megvan, minden arcképhez van egy cikk a legjelesebb magyar irók tollából, s minden cikkhez van egy kis entrefilet attól a színésztől, akit az arckép ábrázol. Ilyen arckép körülbelül *háromszáz* van az albumban, ugyanannyi cikk, ugyanannyi kis önéletrajz. Irt az albumba: *Bródy* Sándor, *Rákosi* Jenő, *Salamon* Ödön, *Sipulusz*, *Kabos* Ede, *Szomaházy* István, *Abrányi* Emil, *Makai* Emil, *Váradi* Antal stb. stb. A szép album nemcsak érdekes olvasmány azok számára, akik érdeklődnek a szinészvilág ezer apró intrikája, a kulisszák embereinek sikerült mókái iránt, hanem lexikális munkának is beválik. Ebben az albumban megvan a mai egész magyar szinészgeneráció irásban és képben, s hogy a kép még teljesebb legyen, megvan az összes kritikusok véleménye is. Diszmunka, korkép, lexikon, érdekes olvasmány, értékes anyaggyüjtemény tehát a Virágh Géza albuma, amely az Országos Irodalmi Részvénytársaság kiadásában jelent meg. Öt forintért minden könyvkereskedésben kapható.

Zola Jókairól.

— A *Budapesti Napló* levelezőjétől. —

Páris, december 1.

Zola rue de Bruxellesi palotájában, a rendes csütörtöki estélyen, melyre csak legbizalmasabb barátai és ismerősei hivatalosak, az *Agence de Paris* egy munkatársával hosszasabban beszélgetett *Jókai* Mórról és Magyarországról. Zola többek között a következőket mondotta:

— Nagyon szeretem és csudálom Jókait. (*Zsókét.*) Csak azokat a müveit ismerem, amelyeket leforditottak franciára, de az, amit olvastam tőle, a forditás tökéletlenségei és hiányossága dacára is élénk vágyat keltett bennem, hogy megismerjem összes munkáit. Sajnos, ez a vágyam nem mehetett teljesedésbe.

Szóba jött aztán Jókai házassága, amiről Zola a következőképpen nyilatkozott:

— Jókai életfriss öregségével megvalósitja azt az ideált, melyet magamnak a költőről alkottam, aki lángeszének erejét egészséges testben tudta megőrizni. A fizikum hanyatlása, mely szükségszerüen maga után vonja a szellemi hanyatlást, mindig szomoruságra hangol. Én a költők számára halhatatlan ifjuságot álmodok és Jókai egyike azoknak a keveseknek, akik ezt az álmomat valóra váltják, mivelhogy a maga öreg hetvenöt esztendejéhez félelem nélkül hozzá merte adni egy szeretett asszonynak fiatal husz esztendejét. Ez, ami ebben a házasságban, amelyet nyárspolgárok bizonnyal örültségnek mondanak, engem legjobban meghat, az a fiatal feleségnek odaadása a férj iránt, aki a lángész örökszépségével bilincselte le őt. Mi franciák is regélhetünk különben egy ilyen házasságról, a *Michelet*-éről. Madame Michelet, aki csak nemrég halt meg, hosszu özvegysége ama férfiu emlékének kultuszában töltvén el, akinek nevét oly méltóságteljesen viselte, alig volt husz éves, amikor férjhez ment a hatvanadik életévét tulhaladott nagy történetiróhoz. És Madame Michelet, ez a fölségesen szép asszony, sohasem bánta meg, hogy a maga fiatalságát odafüzte férjének dicsőséges vénségéhez. Azt hiszem, hogy Jókainé ugyanugy érez, mint Michelet asszony.

Zola különben ismeri Jókai irásainak sajátosságait, akárcsak összes müveit átolvasta volna.

— Jókai — ugymond — epikus költő. Hazájának dicsőségét és szerencsétlenségeit, reménységeit és bánatát irta meg regényeiben. Nagyon is meg tudom érteni, hogy honfitársai annyira szeretik és imádják. Magyarországnak az utolsó ötven évben sok nagy embere volt. *Kossuth* Magyarországnak a *hérosza*, *Petőfi* a *Pindárja*, *Jókai* a *Homérja*. Egy fiatal nemzet, amely egy félszázados történetének egy lapjara három ilyen nevet tud felirni, méhében *nagy termékenység csiráját rejti, melyek biztositják a jövőjét.*

Aztán áttért Zola Magyarország egyéb viszonyaira. A *Fecondité*val kapcsolatban *Beksics* Gusztáv legujabb könyvéről is beszélt:

Beksics könyve — mondta többek között — melyről ön sokat beszélt nekem, megismertette velem *a magyar faj óriási fejlődését*. A népek jövője a szaporodásuktól függ. A *Fecondité* hősét, — Mathieut, bizvást Magyarországon szerepeltethettem volna, de a magyaroknak nincsen szükségük ilyen példaadásra. Itt a tulfinomult civilizációtól vérszegénynyé lett Franciaországban, ahol a családrak szaporitásától gyáván visszarettennek az emberek, itt kellett megmutatni, hogy a nemzetek nagysága feltételezi azt, hogy a családban gyermekek szülessenek. Ostobaság azt mondani, hogy 1870-ben a német iskolamesterek győztek le bennünket. Vereségünket a családapák ama kárhozatos szokása okozta, hogy megredukálják az utódaik számát. A magyaroknak nincsen okuk attól tartaniok, hogy a fajuk meggyöngül. Bőkezüen ontják a termékenyitő magot az anyaföldbe és a maguk felvirágzásán dolgozva az egész emberiségért munkálkodnak.

SPORT.

*** **Disztornázás.** A nemzeti tornaegylet e hó 16-án este 7 órakor a Szentkirályi-utca 26. szám alatt lévő csarnokában disztornázást rendez. A disztornázás sorrendje a következő: 1. Felvonulás, vezeti: *Maurer* János. 2. Szabadgyakorlatok sulyzókkal, vezeti: *Maurer* János. 3. Csapattornázás, vezetik: az előtornászok. 4. Az ev. ág. gimnáziumi tanulók gyürümihinta gyakorlatai, vezeti: *Maurer* János. 5. Verseny: gyürühinta, magas ugrás. 6. A nők vasbotgyakorlatai: vezeti: *Maurer* János. 7. Mintacsapat lovon, vezeti: *Kampis* Lajos. 8. Bak rugódeszkával, vezeti: *Maurer* János. 9. Győztesek kihirdetése. 10. Elvonulás.

TÖRVÉNYSZÉK.

Bélyegtolvajok.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, december 4.

Szecsődy Kálmán volt országgyülési képviselő ugyancsak fényes tanujelét adta, hogy mennyire alaptalanul vádolták őt a doktorok avval, hogy paralitikus. Mikor vagy három évvel ezelőtt kibocsátották a tébolydából, hivatal után nézett s a kormány ki is nevezte pénzügyi számtanácsosnak. Alig, hogy két esztendőt töltött hivatalában, olyan körmönfont tolvaj tervet eszelt ki, amely becsületére válnék bármely paralitikust gyógyitó doktornak is. *Szecsődy* Kálmán ugyanis tagja volt annak a hármas bizottságnak, amelynek felügyelete alatt szokták az államnyomdából kiselejtett értékeket megsemmisiteni. A kiselejtezett bélyegeket rendesen a Drasche-féle téglagyárban pusztitják el a bizottság jelenlétében. A mult év augusztusában Szecsődy rábeszélte *Fáy* Mihály kávést és ennek feleségét, hogy segitsenek neki az elégetésre szánt bélyegek megmentésénél s tervükbe avassák be *Kasprák* András téglagyári munkást is, aki a bélyegégetésnél fontos szerepet játszik. Kasprák száz forint jutalomért ráállt a tervre s félretett a bélyeggel telerakott csomagokat. Ily módon Szecsődy körülbelül *tizenkétezer* forint ára bélyeg birtokába jutott. A bünpörben kilencen voltak érdekelve s a törvényszék ezek közül Szecsődy Kálmánt, Szecsődy Kálmánnét, Fáy Mihályt, Baranyay Istvánnét szül. Zsarnay Emmát, Pribicskó Rezsőt, Kasprák Andrást s Kasprák Andrásnét lopás büntette miatt, Kádár Jánost orgazdaságért és Kuhinka Károlyt bünpártolásáért helyezte vád alá. Szecsődy azonkivül okiratbamisitásért is vád alá került, mert a selejtező-bizottság jegyzőkönyvét, bár tudta, hogy tartalma hamis, aláirta. Ámde időközben a vádlottak száma nagyon leapadt. Szecsődy Istvánné ugyanis Kuhinkával Braziliába szökött. Baranyay Istvánné pedig Fáy Mihályhoz szegődött utitársul s szintén barátságosabb klima alá költözött. Maradtak tehát négyen vádlottak, akiket ma állitottak az itélőszék elé.

Az itélőtanácsban *Haupt* Albert elnökölt. A vádhatóságot dr. *Geszti* Ármin királyi alügyész képviseli, védők dr. *Gál* Jenő, dr. *Krasznay* Ferenc és dr. *Rendes*. Az államnyomdát *Dréher* János helyettes igazgató, a kincstárt *Sólyom* Jenő pénzügyi tanácsos képviseli.

Szecsődy Kálmán, szecsődi születésü negyvenegy éves, nős, de válófélben van a feleségétől. Hivatalától fegyelmi uton elmozditották. Vagyona nincs, párviadal vétségeért volt büntetve. Vallomását ártatlanságának bizonyitgatásával kezdi:

— Nem vagyok bünös, nagyságos elnök ur! Ártatlanul kevereditem ebbe a dologba. Mikor válni készültem a feleségemtől, nem akartam őt egészen elhagyni, gondoskodni akartam existenciájáról s ezért kávémérést nyitottam neki. *Fáy* Mihály, aki a kávémérés vezetője volt, mindég bizalmas beszélgetésbe ereszkedett velem, valahányszor az üzletbe mentem s már akkor gyanus volt előttem, hogy olyan nagyon érdeklődik a kiselejtezett bélyegek elégetése iránt. Gyanum akkor érlelődött meg egészen, mikor egy napon *Kuhinka* nevü ismerősüm elmondta, hogy Fáynál nagy csomó bélyeget látott, elmentem hozzá, hogy kérdőre vonjam, mert attól féltem, hogy én is bajba kerülök. Megigértem Fáynak, hogy nem teszek ellene feljelentést, ha elégeti a bélyegeket, de ez az igéretem mit sem használt, ugy hogy később magam vettem át a bélyegcsomagot és magam égettem el.

— Hány csomagot égetett el?

— Harmadfelet. Fáynál azonban több volt, de szükségtelennek tartottam megsemmisiteni, mert Fáy biztositott róla, hogy oly rosszak a nála maradt bélyegek, hogy azokat már ugysem lehet értékesiteni.

— Önt azzal is vádolják, hogy hamis jegyzőkönyvet irt alá.

— Az elégetésről vettek fel jegyzőkönyvet, abban pedig az volt, hogy mi átvettük a csomagokat és elégettük. Ez igaz s ezt alá is irtam. Én abban a hitben voltam, hogy minden csomagot elégettünk s sejtelmem sem volt arról, hogy itt lopás történt.

— Az ön vádlott-társai mind megvallották, hogy az egész tervet ön eszelte ki. Meg fogják mondani.

— Lehet. Érdekük, hogy a maguk bőrét védjék, azonkivül *Fáy* bosszuból is ezt fogja vallani.

— Mi oka van Fáynak arra, hogy bosszut álljon?

— A feleségem elbocsátotta az üzletből.

— Mikor tudta meg Fáy azt, hogy milyen és mennyi értékü bélyeget fognak elégetni?

— Akkor, mikor az értékeket kiselejteztük.

Látja, mondja az elnök s felmutat egy cédulát — erre a papirszeletre ez a három szám van felirva: 2, 8, 10. Ez a három szám pedig, a csomagok száma. Ezt a cédulát ön irta s ön adta át Fáynak, hogy tudja, melyik csomagokat kell félre tenni. — Szecsődy tagadja, hogy ő irta ezt a cédulát.

Elnök ezután felolvassa Fáy Mihály vallomását. Szecsődy május végén közölte tervét, melybe Pribicskót és Kasprákot is beavatták. Összesen hat csomagot loptak el, ebből kettőt Szecsődy, kettőt Fáy, kettőt Pribicskó kapott.

Fáy Mihályné *Zsarnay* Emma megerősiti férje vallomását. Emlékszik, hogy a cédulán levő számokat Szecsődy diktálta le.

Szecsődy: Eleitől végig hazugság az, amit Fáyné mond.

Pribicskó Rezső, kassai születésü, 26 éves kereskedősegéd elmondja, hogy őt *Fáy* birta rá a büntett elkövetésére.

— Mikor osztozkodtak a prédán?

— Másnap Fáy háromszáz forint ára bélyeget kinált, de én ezt nem fogadtam el s azt kivántam, hogy adjuk el a bélyegeket s a befolyó összegen osztozkodjunk. Ezt azonban nem fogadták el s igy nagy nehezen tudtam csak mintegy negyven forint ára bélyeget elhelyezni a takarékpénztárban. A többi bélyeg nem volt használható.

— Miért volt szüksége Fáynak arra, hogy ön is részt vegyen a dologban?

— Azért, mert attól félt, hogy egymaga nem tud tuladni a bélyegeken. Ők ugyanis okmánybélyegekre spekuláltak, nem levélbélyegekre.

Kasprák és neje szintén töredelmes vallomást tesznek. A többi három vádlott is terhelően vallott Szecsődyre. A tárgyalást holnap folytatják.

———

§§ **Vizsgálóbirák kirendelése.** Az igazságügyminiszter a besztercei törvényszék területére vizsgálóbirói állandó helyettesül *Keresztes* Árpád királyi törvényszéki birót, a deési törvényszék területére vizsgálóbiróul *Szálka* Jenő törvényszéki birót, a gyulai törvényszék területére vizsgálóbiróul dr. *Nyisztor* Adorján törvényszéki birót, a nagyváradi törvényszék területére vizsgálóbiróul *Ember* Géza törvényszéki birót, állandó helyettesül dr. *Móré* Pál törvényszéki birót, a nagyváradi törvényszék területére vizsgálóbirói állandó helyettesül *Borbély* Sándor törvényszéki birót, a pestvidéki törvényszék területére vizsgálóbirói állandó helyettesül *Osváth* Imre törvényszéki birót és a rózsahegyi törvényszék területére vizsgálóbiróul *Gallasz* Károly törvényszéki birót rendelte ki.

§§ **A végrehajtás ára.** A budapesti ügyvédi kamara kebelében nagymérvü mozgalom indult meg a végrehajtások drágasága ellen. Az igazságügyminiszter sürgős leiratot intézett az V. kerületi királyi járásbirósághoz, hogy a végrehajtók 4 nap alatt könyveik alapján adják be kimutatásaikat 1898. évi jövedelmeikről.

§§ **A Notalbartoló pör.** *Milánóból* táviratozzák: A tárgyaláson tegnapelőtt több tanut hallgattak ki, akik azt hallották, hogy *Di Blasi* rendőrfelügyelő a felettes hatóságok tudta nélkül szabadon bocsátotta *Zamonica* bárót és családját és kiadta a lefoglalt véres harisnyát, valamint a többi véres bünjeleket.

Di Blasi fennhéjázó hangon kezdett beszélni és az ügyészt is sértegette. Tagadta, hogy *ő Ballabio* rendőrkapitány tudta nélkül bocsátotta volna szabadon *Zamonica* bárót. A báró és családja nem vallott semmit, a harisnyát *női* harisnyának nézte, a vér pedig nézete szerint *disznóvér* volt, tehát erről jelentést készittetett és átadta Ballabio rendőrkapitánynak, aki viszont elrendelte a szabadonbocsátást és a bünjelek kiadását.

Ballabio, aki a tanuk padján ül, felugrik és dühtől tajtékozva rákiált:

— Hazudsz, nyomorult! Te voltál a palermói rendőrség Mefisztója!

Di Blasi erre elsápadt és hebegni kezdett.

Miután kitünt, hogy Di Blasi hamisan vallott és jegyzőkönyvet hamisitott, a védők kérték *a letartóztatását*, a mihez az ügyész is *hozzájárult*. A törvényszék *elrendelte a letartóztatást* és Di Blasit rögtön bevitték a börtönbe.

*

Rómából táviratozzák:

Az olasz parlamentben szombaton kizárólag a a pörről, illetőleg a maffiáról volt a diskusszió. *De Felice* képviselő interpellált a mafia ügyében és beszédének különösen az a része keltett izgatottságot, mikor azt mondta, hogy egy sziciliai képviselő ugy nyilatkozott előtte, hogy: A mafia szükséges intézmény.

Óriási lárma tört ki erre és százan is kiáltották:

— *Palizzolo volt*!

De Felice közbekiáltott:

— *Nem ő volt*!

Ujra kitört erre a vihar és követelték De Felicetől, hogy nevezze meg az illető képviselőt, mire De Felice az elnökhöz kérdést intézett, hogy megengedi-e? Colonbo elnök azonban azzal a megokolással, hogy magánbeszélgetést nem való a parlament elé vinni — nem engedte meg. De Felice interpellációjára *Pelloux* miniszterelnök megnyugtatólag válaszolt és kijelentette, hogy purifikálni fogja a sziciliai közigazgatást.

De Felice Milanóba utazott, hogy a végtárgyaláson adatokat gyüjtsön a maffiára vonatkozólag.

§§ **Eldorádó.** A budapesti ügyvédi kamarához a napokban érkezett a *szobránci* járás hatvan községének levele, melyben arra kérik a kamara vezetőségét, hogy küldjön a járásba ügyvédet, mert a községeknek sok ugyan a pöre, de egyetlen egy ügyvédje sincs. A szobránciak biztositják a vállalkozó fiskálist, hogy legalább négyezer forint évi jövedelme lesz, csak jőjjön mielébb.

Nyilttér.

Az e rovat alatt közlöttekért sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Ausztria külpolitikája.

Bécs, december 4.

Az *osztrák delegáció költségvetési albizottsága* ma este 7 órakor tartotta első ülését dr. Kathrein elnöklete alatt. A napirenden a külügyi költségvetés volt. Jelen voltak: gróf *Goluchowski* külügyminiszter, báró *Kriegshamuer* hadügyminiszter, *Kállay* közös pénzügyminiszter és báró *Spaun* tengernagy, a tengerészeti osztály főnöke.

Dumba Miklós előadó megjegyzi, hogy az expozé tekintetében elegendő volna, ha a külügyminiszter kijelenti, hogy a *Wiener Zeitung*ban közölt szöveg hiteles. Ezt a külügyminiszter megerősiti, mire azonnal megkezdték az általános vitát.

Kramarz kifejti, hogy nemcsak a belső, hanem a külpolitikában is oka van a szónok pártjának, hogy ne legyen megelégedve a külügyi hivatal minden lépésével. A hármasszövetség a világpolitika által majdnem teljesen elveszteti jelentőségét. Nem lehet ugyan tagadni, hogy a hármasszövetségnek nagy előnyei vannak, de nem ránk nézve, hanem főleg Németországra nézve. Németország bámulatraméltóan ki tudja használni általunk fedezett állását. Olaszország is nagy előnyöket ért el, különösen Albániában. Szerbiát illetőleg képzelhetetlen, hogy határaink mellett annyira vétkezek volna az igazság és az emberiesség ellen, ha az osztrák-magyar kormány teljesitette volna kötelességét. Elegendő lesz, ha az osztrák kormány Oroszországgal egyetértve kifejezi azt az akaratát, hogy nem akarja tovább nyugodtan nézni, hogy ily események történjenek határaik közelében. Az egyetlen fénypont a hágai békekonferencia volt és a szónok elismerését fejezi ki azért, hogy a kormány a konferencián oly magatartást tanusitott, melyért a béke összes barátai hálasak lesznek. Végül kijelenti, hogy a költségvetést nem fogadhatja el.

Baerenreither megelégedését fejezi ki, hogy a külügyminiszter az általános helyzetet kielégitőnek mondta. Kramarzzal szemben kiemeli, hogy a Németországhoz való viszony a két ország történelmi, gazdasági és geográfiai helyzetéből következik. Helyesli a külügyminiszter által felvetett eszmét a haditengerészet szaporításának szükségét illetőleg, ha az expanziv kereskedelmi politikának egyéb feltételei is fennforognak, amelyeket azonban nem lehet egy éjen át létrehozni.

Dzieduszycki kijelenti, hogy pártja a szövetségekbeu az európai béke fenntartásának és a monarkia biztonságának és hatalmi állásának zálogát látja. A hármas-szövetség ez értelemben hasznos. Foglalkozik az Ausztria-Magyarország és Németország közötti gazdasági viszonynyal és sajnálja a szláv nemzetiségü osztrák alattvalóknak Poroszországból történt kiutasitását és azok kereseti viszonyainak megnehezitését.

Sransky: Nem viseltethetik bizalommal a külügyminiszter iránt. Helyteleniti a miniszter magatartását a görög kérdésben, azután azokról a szidalmakról beszél, melyekkel a montenegrói fejedelmet illették. Megemliti a pétervári találkozás eseményét, melyet nemzeti ellenfelei is dicsérőleg emeltek ki. A szónok azonban azt hiszi, hogy az érdem ebben valószinüleg kevésbé Goluchowski grófé, mint inkább a tróné. Gróf Goluchowski állitólag ellene is volt. Gróf Goluchowski feltünően protegálja Milán exkirályt, aki Ausztriát erkölcsileg kompromittálja Európa előtt. Sajnálkozását fejezi ki, hogy az osztrák ember a külföldön nem talál oltalomra és azután az osztrák alattvalóknak Németországból való kiutasitásáról beszél.

Funke Kramarzzal polemizál és hangsulyozza, hogy a pártállásnak nem szabad irányadónak lenni egy szövetség megitélésénél. A németek ragaszkodnak a hármas-szövetséghez' mint a béke fenntartásának és a monárkia fejlődésének biztositékához.

Gessmann azt hiszi, hogy a monarkia tekintélye a külföldön nem nagy. A keresztedelmi politikai viszonyokkal foglalkozik. Egyáltalában nem akarja tárgyalni a bizalom vagy bizalmatlanság kérdését, de konstatálnia kell, hogy a külügyminisztériumnak a sajtóviszonyok tekintetében való akciói sem teljesen kifogástalanok.

Goluchowski külügyminiszter hosszasan válaszolt a csehek rekriminációira. Védekezik ama támadások ellen, hogy nem viseltetik rokonszenvvel a cseh nép iránt. Teljesen méltányolja, ugymond, a cseh nép fontosságát, bámulja magas kulturájukat és csak azt kivánhatja, hogy végre barátságban éljen a németekkel. Mert a belső zavarokkal szemben éppen nem közömbös. Mint egyszerü polgár, annál inkább pedig mint közös miniszter, aki a monarkia külső tekintélyének megóvásával van megbizva, mélyen sajnálja a mély ellentéteket.

Majd ezuttal is hangsulyozza Oroszországhoz való viszonyunk lontosságát és hogy megtett mindent e viszony fenntartására. Balkán forgalmunk folytonos haladását hangsulyozva, elmondja a montenegrói incidens történetét és ezzel kapcsolatban kijelenti, hogy a *Fremdenblatt* nem szubvencionált, nem is félhivatalos közlönye a külügyminisztsriumnak, bár felhasználja kommünikék közlésére.

A miniszter ezután részletes fejtegetésben az ellen az állitás ellen fordul, mintha Milán király Ausztria-Magyarország különös pártfogása alatt állana. Szükségesnek tartja, hogy végre végezzen evvel a legendával. Először akkor merült fel ez a verzió, mikor Milán visszatért Szerbiába. Akkor azt mondták, hogy mi hoztuk őt ismét oda. Ez nem igaz; mi nem gyakoroltunk erre befolyást, amint nem gyakorolhatunk arra sem, hogy ismét hagyja el Szerbiát. Ez tisztán dinasztikus kérdése Szerbiának. Ha Sándor királynak ugy tetszik, hogy atyja mellette legyen, akkor nem illet meg bennünket, hogy ennek ellene forduljunk. Kramarz azt mondta, hogy érti, hogy mi nem akarunk beavatkozni Szerbia ügyeibe. De egyuttal azt kivánja, hogy a hazaarulási perben elitéltek megkegyelmezése érdekében érvényesitsük befolyásunkat. Sándor király különben, ha elérkezettnek fogja látni az idejét, *talán kegyelmet fog gyakorolni a szigoru igazság helyett*. Ez a korona előjoga, és hogy a miniszter erre befolyást gyakoroljon, ezt kizártnak kell tekintenie. Egyébiránt nincs meggyőződve arról, hogy Szerbia általában azon egyének partján volna, akik iránt Kramarz érdeklődik.

A Poroszországból kiutasitottak érdekében a külügyi hivatal ismételten és gyakran sikeresen járt közbe. Elvileg azonban a kiutasitás joga kétségbevonhatatlan és arra kell szoritkozni, hogy oda hassunk, hogy azt a jogot humanus módon gyakorolják.

Dumba előadó, zárszavában inditványozza, hogy a miniszterek bizalmat szavazzanak. Erre az ülést berekesztették. A legközelebbi ülés szerdán este 7 órakor lesz. Napirend: A külügyi költségvetés részletes tárgyalása és zárszámadások.

———

Grác, december 4. (A *Budapesti Napló* távirata.) *Kulka* József alezredes, katonai igazgató agyonlőtte magát. Mar november eleje óta buskomor volt, mert az előléptetéseknél mellőzték.

Belgrád, december 4. Pantovics eddigi belügyi osztályfőnököt kinevezték belgrádi polgármesterré.

A horvát költségvetés.

Zágráb, december 4. A költségvetési bizottság, amely a költségvetési javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadta, ma megkezdte a részletes tárgyalást és elintézte a „tartománygyülés" és "bán" cimeket.

Arany és ezüst.

Berlin, december 4. A birodalomgyülés ma az érme-ügy terén teendő változtatásokra vonatkozó kormányjavaslatot tárgyalta. *Thigelmann* államtitkár kifejti, hogy az *ezüst pénz szaporitása* okvetlenül szükséges. A tallérok hasonló tempóban kivonatnak a forgalomból. A javaslatot hosszabb vita utan külön bizottsághoz utasitották.

A leszavazott szocialisták.

Páris, december 4. A képviselőház a belügyi költségvetés folytatólagos tárgyalásánál *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök kivánságára 312 szavazattal 207 ellenében *elvetette* azt a szocialista részről inditványozott módositványt, hogy a *titkos alapot* töröljék.

Paris, december 4. A szocialista kongresszus tegnap este tartott ülésén, Zévaés inditványára Viviani és Jaurés tiltakozása ellenére 831 szavazattal 46 ellenében elnatározta, hogy tárgyalás alá veszi azt a kérdést, vajjon a szocialisták résztvegyenek-e a közhatalom vezetésében.

A polnai vérvád.

Prága, december 4. (A *B. N.* távirata.) A *Narodni Listi*nek azt jelentik Polnából, hogy egy munkásasszony a polnai erdőben megtalálta a mult év október havában meggyilkolt Klima Mária szoknyáját és kabátját és azonnal átadta a csendőrségnek. A meggyilkolt cipőit nem találták meg. Feltűnő, mondja a nevezett lap, hogy a talált ruha ép oly rongyos volt, mint a meggyilkolt Hruza Ágnes ruhája.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 4. Az osztrák-magyar bank most kiadott ultimo-kimutatása a magyar kormánynak ujabb, 3·52 millió forintra rugó aranybetétjét tünteti fel. Minthogy ezenfelül a szabad forgalomból is özönlött arany a bankba, az aranykészlet 5·60 millió forinttal emelkedett, mig a devizek állománya majdnem változatlan maradt.

Frankfurt, december 4. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok decemberre. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 236.70. Osztrák-magyar államvasut 139.—. Déli vasut —.—. Osztrák aranyjáradék 31.90. Olasz járadék 94.30. Laura-kohó 256.—. Harpeni 204.—. Discont 194.20. Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—.

Berlin, dec. 4. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyszázalékos magyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék —.—. Osztrák hitelrészvény 236.90. Osztrák-magyar államvasut 138.90. Déli vasut 31.90. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.60. Buschtiehradi —.— Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

New York, december 4. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza tavaszi 77.7/8. Buza téli 72 5/8. Buza decemberre 71.7/8. Buza májusra 74.—. Tengeri decemberre 38 4/8. Tengeri májusra 32.2/8. Zab 29.6/8. Rozs 59.— Liszt 2.80.

New York, december 4. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Kávé fair Rio No. 7. 7.—. Kávé folyó hóra 5.95. Kávé májusra 5.25. Petroleum raffined in cases 10.75. Petroleum New Yorkban 9.65. Petroleum Filadelfiában 9.60. Szállitási dij Liverpoolba 37/8. Irányzat nyugodt.

Chicago, december 4. (Kábelsürgöny.) (Gabonatőzsde.) (*Megnyitás.*) Buza decemberre 64 1/8. Buza májusra 68.3/8. Tengeri decemberre 30—.

Chicago, december 4. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza decemberre 64.5/8. Buza májusra 69.—. Tengeri decemberre 30.1/2. Tengeri májusra 32.1/8. Zab decemberre 29.3/8. Zab májusra 23.6/8. Rozs decemberre 59.1/8.

Baltimore, december 4. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza májusra 63.7/8.

St. Louis, december 4. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza decemberre 67.5/8.

San-Francisko, december 4. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza decemberre 100.7/8.

Napirend.

Naptár. Kedd, december 5. — Római katolikus: Szabbas ap. — Protestáns: Szabbas. — Görög-orosz (november 23.) Amfilok. — Zsidó: Tebeth 3. — A nap kél 7 óra 17 perckor. — Nyugszik 3 óra 52 perckor. — A hold kél délelőtt 9 óra 25 perckor. — Nyugszik délután 6 óra 21 perckor.

A földmivelésügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A közös hadsereg utóellenőrzési szemléje az 1887-től 1894-ig besorozott cs. kir. Landwehr legénységgel.

Az iparmüvészeti társulat karácsonyi kiállításának megnyitása délután 6 órakor.

Szabad Liceum. Dr. *Vámbéry* Rusztem: Az esküdtek jogai és kötelességei. Délután 6 órakor a müegyetem pótépületében. (VIII. Eszterházy-utca 1/b.)

A szinész-egyesület ülése délután 3 órakor saját helyiségében.

Nemzeti muzeum: Régiségtára, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Iparmüvészeti muzeum és az iparmüvészeti társulat állandó bazárja, nyitva délelőtt 9—1-ig.

A Nemzeti Szalon téli tárlatának bemutatása a sajtó képviselőinek.

Technologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 5 óráig.

Mezőgazdasági muzeum (Kerepesi-ut 72.), nyitva d. e. 9 órától 1 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyüjteménye nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Iparmüvészeti muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig és esto fél 7 órától fél 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság Kerepesi-ut 20. I. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerepesi-ut 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16. Hazai termékek állandó kiállitása. Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti Iparesarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi muzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbizott üzletvezetőség V. Váci-körut 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész uj szenzációs müsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes müsor.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körut 4. kapható eredeti torockói hus és hortobágyi gulyás.

Miakits M. bor és sörcsarnoka az Urania szinház mellett Kerepesi-ut 19. naponként zeneestély. Saját termésü borok.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Szinház-épület. Naponta kitünő cigányzene.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince öt-termekben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó hires szólisták hangversenye.

Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkitünőbb erdélyi ételek és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által.

Budapest kávéház. Andrássy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágitás, specialitás *kerékpárterem.*

Orient kávéház. Kerepesi-ut. Sági Pista zenekarának hangversenye és Schreier művész.

Bodega-pince, ujonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny Kiss Béla hires debreceni zenekara által. Ujonnan berendezett fényes éttermek.

Elite szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Verebek. Szives-örömest adjuk közre hangulatos kis versét, amint itt következik:

Verebek.

— *Kabos* Ede regényéhez. —

A kávéház kis szobájában
Együtt van már a társaság
A kis szoba oly hangos tőlük:
Mint verebektől a faág.
. . . Az asztalfőn jó Korniss trónol,
S lehunyja kéjjel szemeit,
A többi tartja szóval bőven:
Csirip! csirip . . .

—

Új ábrándok kelnek szivében,
A régieknek vége már:
— A tavasz illatos virága
Elhervadt, mikor jött a nyár —
A diesőságnek fényes napja
Oly édes lágyan melegit,
Az álom szép: és szól az ének
Csirip! csirip . . .

—

A füstfelhőben, a kis szobában
Almodja édes álmait.
— Napok folynak, elmúlnak évek,
A nyár rózsája elvirit.
S az ősz hideg, fagyos szelében
Az álom éltet s felhevit . . .
Körötte meg, csak egyre hangzik:
Csirip! csirip . . .

Kemény Simon.

R. S. *Berzevice.* Nagyon szivesen közölnők fölszólalását, de erre egyelőre még nincs szükség. Ha megirja a bajokat a postaigazgatóságnak, akkor hivatalból rögtön intézkednek. Abban az esetben, ha a fölöttes hatósághoz intézett fölszólalása nem vezetne eredményre, — amit nem remélünk — szivesen rendelkezésére állunk.

Legyezős kisasszony. Higyje el, nem ez a főkelléke a legyezőre irott mondasnak, hogy értelme is legyen. Ezért igazán a sors ama sokat emlegetett iróniája bünteti az ön lovagját, amikor a legyezőn megörökitett emléksorait nem akarja megérteni, holott olyan világos az a két mondat. És bizonyára igaz is, hiszen az a veleje, hogy a legyező tulajdonosnője szép. Már csak a pointe kedvéért is bele kell tehát nyugodnia az erőlkésorokba, amelyek — ismételjük — könnyen megérthetők.

Rajki. 1. A szabály az, hogy ugy a közösöknél, mint a honvédségnél csakis négy középiskolát végzett emberek kapnak hivatalnoki igazolványt. A külön szakképzettséget igénylő ügyek elintézésére az 1883. évi I. törvénycikk 5. §-a alapján azonban oly egyének is alkalmazhatók, akiknek az ily állásoknál megkivánt szakképzettségen kivül, megfelelő társadalmi müveltség és *népiskolai* előképzettség mellett, más előtanulmányaik nincsenek. A kérdéses eset valószinüleg ebbe a kategoriába tartozik. — 2. Csakis próbaszolgálatra bocsátott altisztek részesülnek az állomáshelyen, illetékszerü ellátásban. (1882. évi 3. sz. K. K. 50.598/IV. 1-81. sz. rendelet.) — 3. Osztályvizsga nélkül senegy sem kaphat. — 4. Pótlólag, a kultuszminiszter engedélyével, magánuton, összevont osztályvizsgát tehet, vagyis egy évben két osztályról. — 5. A főispán kinevezheti, de csak az esetben, ha igényjogosultsággal biró altiszt nem pályázott. Ha igen s mégis kinevezte, akkor az 1873. évi II. sz. 15. és 16. §§. alapján panaszt tehet ama miniszternél, amely alá az állomást betöltő hatóság tartozik. A miniszter az ily választást vagy kinevezést megsemmisiti, kivéve azt az esetet, ha a törvényellenes kinevezésről, a kinevezés napjától számitott egy év után értesül a miniszter. Aki a kinevezést illetéktelenül eszközölte, kárpótlásul az elbocsátottnak egy évi fizetést tartozik adni a sajátjából.

Szenvedő Claire. Ha a fiatal emberek az ablak alatt sétálnak, az már jelent valamit. Ha, amint irja, *sokszor* sétálnak, az többet jelent, s ha meg már az arcukról is lehet valamit leolvasni — hát az egyenesen gyanus. Persze, jó volna a nyulat kiugratni a bokorból? Ugy-e? Az pedig nem is olyan nehéz. Ugy mondják, hogy a hölgyeknek nagy rutinjuk van az ilyesmiben. Legyen egy kissé kacér, csak nagyon, nagyon kissé, majd meglátja, kibuvik a szög a zsákból. Ha minden áron kivánja e sorok irójának a nevét, irja meg a cimét. Magánlevélben szivesen felelünk.

Margit. Akinek a szive fáj, az vagy szivbeteg, vagy — ami egyre megy: szerelmes. Mi nem gyanusitjuk önt, Isten mentsen. De olyan fiatal hölgyeknek, mint ön, olykor azért is fáj a szivük, mert üres és mert szeretnék, ha tele volna. Abban a korban, melyben ön van, az ember ok nélkül szokott sirni és ok nélkül nevetni. Másként lesz ez nemsokára. Addig is, mig örökösen mosolyogni fog, sétáljon sokat, végezzen könnyebb testi munkát és — busuljon a ló!

K. B. 2560. A mondat-szerkezet nem jó. Igy kell azt mondani: Nagy szerencsének tartanám, ha bizalmával megtisztelne. — **P. L.** *Darány.* Előbbi neve volt: Ruik László. Szolnokon, ahol gimnáziumi tanár. — **Sz. I.** *Diósgyőr.* Mind a kettő tulajdonnév. — **R. B.** *Budapest.* A Kis szökevényben a néger táncosnő Kürv Klára. — **Sz. A.** *Budapest.* 1. A tananyagot illetőleg mind a két csapattestnél egyformán nehéz a szolgálat. 2. A szekerészeket is beosztják gyakorlatra. — **107.992. számu előfizető.** A postakezelőnő egészen korrekten járt el, amikor önnek nem adta ki a pénzt. — **Hü előfizető.** A levelezés megszakitása sem nyilvános, sem szándékos sértés, amelylyel önnek sem polgári, sem katonai állása érintve nincsen. Az illető egyszerüen a jogával élt, amikor önnel szemben a levelezést beszüntette s ezért semmiféle uton felelősségre nem vonhatja. Az egyedüli, amit tehet s amit tennie is kell, szüntesse be a látogatásait. — **Sz. I.** *Enying.* 1. Valamelyik mechanikushoz adja tanulásra a fiukat. 2. Pichler Győző Tolnamegye kölesdi kerületét képviseli az országgyülésen. — **R. S.** *Alsó-Patány.* Kérje föl erre magát a szerzőt, az ő tudta és beleegyezése nélkül más ugy sem dolgozhatná föl. — **107 397 sz. előfizető.** Folyamodnatik a kereskedelmi miniszterhez is, ha van ott jó pártfogója. — **R. M.** *Sátoralja-Ujhely.* Küldje be a folyamodványt dr. Weinmann Fülöp királyi közjegyzőhöz, VI. Andrassy-ut 1. sz. Mellékelni kell: szegénységi bizonyitványt. — **K. L.** *Csenger.* Olyan cimü lapot nem ismerünk. Sziveskedjék megirni körülményesebben, mit kiván. — **109 457. sz. előfizető.** Forduljon ez iránt az egyetemi nyomdához, mely a pályázatot kiirta. — **Gondolkodó.** Baross Károly, Bernát István, Geőcze Sarolta, Milhoffer Sándor. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (IX. Üllői-ut 25.) esetleg többet is mondhat. — **B. A.** *Baróth.* A pályamüvek szerzőit zárt jeligés levélke rejti. Majd ha azokat fölnyitják, megtudhatja. A pályamü különben, ha megnyeri a Bugath-dijat, meg log jelenni a Természettudományi Közlönyben. Ennek megküldése iránt pedig forduljon a kiadóhivatalnoz, VII. Erzsébet-körut 1. — **A. M.** *Dombrád.* Diszkötésben 6 frt 80 krért rendelheti meg a *Budapesti Napló* kiadóhivatalánál. Ha olcsóbban akarja megvenni, forduljon az antikvariusokhoz. — **Lili.** Az a lap már május 1-én megszünt. Ha követelése van ellene, forduljon a kiadóhoz, VII. Erzsébet-körut 2. sz. — **R. 43.240. sz. előfizető.** A királyi kabinetirodához kell folyamodni érte. — **Regi előfizető.** *Erzsébetváros.* Október 20-án küldte szét a kiadóhivatal. — **Modor.** Nemcsak illik, de sőt udvarias kötelesség is ez a háziasszonynyal szemben. — **B. F.** *Orosháza.* A hadbirói állásnoz jogvégzettséget követelnek. — **Á. A.** *Szilágy-Somlyó.* 1. Nyelvismeretek nélkül is lehet valaki müvelt ember, viszont nyelvismeretekkel müveletlen. 2. Van több is. 3. Ha megfizeti a fémjelzés diját, megteszi. 4. Fémjelzés nélkül nem szabad forgalomba hozni az arany tárgyakat. — **S. M. P.** Rosszul hallotta, mert bizony a vasarnapi munkaszünet alatt zarva kell tartani ott is. — **Putzer-étterem.** Azoknak a szavaknak az értelmét méltóztassék bármely lexikonban megkeresni. — **B. Gy.** *Cirkvenica.* 1. A kérdezett részvénytársaság meg nem müködik. 2. Nincs bent a cim- és lakjegyzékben. — **Szidike 4628.** Sógoroknak szoktak egymást nevezni a testverek férjei, de ez csak amolyan magyar sógorság. Igazában semmifele rokonság nincs köztük. — **S. K. 111.** Utlevél nélkül is eljöhet Budapestre. Utlevél csak a Balkan államokba s Keletre kell vagy onnan vissza. — **J. S.** *Pozsony.* Nem értjük a kérdését, tessék világosabban irni. — **108 654. számu előfizető.** Nem ismerjük azt a monológot. — **Bodoki-Varalja.** Azokat az intézeteket egyáltalán nem ajánljuk, mert valamennyien erősen megsarcolják az ügyfeleket, a nélkül, hogy érdemesebb szolgálatot tennének. — **Sotnyeles.** 1. Nagyon jó hatással van a szervezetre, azért is ajánljuk kavé helyett. 2. Egyiknek a csokoládé, masiknak a kakaó izlik jobban. 3. Vasarnapi Ujság. — **N. L.** *Eger.* Hogy hányan lépnek elő, az nincs számadatokban megjelölve. Az igazságügyminisztériumban tessék kérdezősködni utana, ott tudják.

KÜLÖNFÉLÉK.

Dal.

— A *Kalétkisasszony* című operettből. —

A boldogság szivünkben szendereg
Mint egy mosolygó, álmodó gyerek.
S ha jő szerelmünk s szivünk ajtaján
Kip-kop! kopog, felébred majd talán.

Boldog vagyok, szerelmesemre várva,
Úgy, mint tavaszszal, zengő kis madárka,
S ha ő nem jő, meghalnak a dalok,
És a dalokkal én is meghalok.

Pásztor Árpád.

+ **A megosalt férj ötlete.** Egy Philidor nevü ur beállitott a napokban Párisban a rendőrséghez. Roppant zavartnak és felindultnak látszott, s volt is rá oka, mert igy szólt a tisztviselőhöz.

— Az imént szurtam agyon a feleségemet. Először szökni akartam, de a lelkiismeretem annyira gyötört, hogy végre elhatároztam, hogy feladom magamat. Kérem, vegyék fel a tényállást.

Amikor a rendőrbiztos megkérdezte tőle, hogy melyik házban követte el a véres cselekedetet, igy felelt:

— A Rue de la Pompéban történt, de a ház számát elfelejtettem. Hanem alva is el tudom oda vezetni.

Ámbár a rendőrbiztosnak nagyon gyanus volt az eset, mégis elküldött Philidor urral két rendőrt. Egy kis fogadó előtt végre megállott Philidor a rendőrökkel, fölment velük az emeletre, s a 12-ik számu ajtónál oda tette a fülét a kulcslyukhoz, végül megszólalt:

— Uraim, rögtön alkalmuk lesz arra, hogy in flagranti házasságtörésen érjék a feleségemet. Bocsássanak meg, hogy rászedtem önöket, de az igazságszolgáltatás nálunk csigalábon jár.

Azzal felnyitotta az ajtót, s a rendőrök in flagranti házasságtörésen érték Philidornét.

•

+ **Japán Klondikéja.** Már Japánnak is van Klondikéja. Hokaidoban, ámbár a japánok minden áron titokban akarják tartani, nagy mennyiségben található az arany. Nem olyan mesés mértékben, mint ahogy a hirek e felől az utóbbi hónapokban elterjedtek, de mégis szépen szerzik már erről a földről az aranyat. Soya Kapé közelében van ez az aranytermő föld és Esaashi a neve. Hogyan és mikor fedezték fel az első aranyat ezen a helyen, az ismeretlen, de most már százával özönlik el az aranykeresők. Egyike a leggazdagabb helyeknek Peichin, ahol 1298 engedélyt adtak már ki május—augusztusban. Az engedély aránylag nagyon kevésbe került és tiz-tizenöt yen között ingadozik havonkint. Pakanaiban, ahol 1907-et adtak ki, még olcsóbb, de ott ugy látszik nem olyan jó a zsákmány, mert csak 1200 aranykereső folytatja a munkát. Taikiobanban és Omorosuban ezer engedélyt adtak ki és mindannyit fel is használják. A Japán Mail azt irja, hogy egy, tizenkét férfiből álló társaság két hét alatt nyolc kilogrammnál is több aranyat ásott, ami nyolc-tiz ezer forintot tesz. Három fontos aranyat többször találtak már egy darabban.

•

+ **Csudák az agygyal.** Valami idegen regény is van olyan, amiben orvosi mütéttel azt érik el a hősnőnél, hogy az elfelejti egész bünös multját, aztán egyszer, amikor már boldog lehetne, egy másik operáció meg vissza adja a régi, a kellemetlen öntudatát. Szóval az agygyal különös csudák eshetnek meg. Harminc esztendővel ezelőtt Budapesten igazán megtörtént a következő dolog: Egy hülye tót napszámos, aki téglahordással kereste a kenyerét, 1869-ben lezuhant az akkor épülő Vámház második emeletéről, betörte a fejét és mikor napok mulva a kórházban magához tért — franciául kezdett beszélni és kiderült róla, hogy voltaképpen lengyel gróf, akinek igen különös élettörténete van. Az inasa ugyanis rablómérgyletet követett el ellene az erdőben, hátulról fejbevágta, kifosztotta s azután otthagyta. Mikor magához tért, akkorra elvesztette emlékezőtehetségét és intelligenciáját, még a kastélyába se tudott visszatalálni s végre hosszas bolyongás után tót munkások közzé jutott, akik megszánták, maguk közé vették és munkához juttatták. Évekig tartott ez az állapota és sohasem is változott volna meg, ha a feje nem éppen ott törik be, ahol a betütés okozta belső daganat nyomást gyakorolt az agyára. Amint a megcsontosodott daganat a koponyatörés következtében eltávolodott, az agyvelő visszanyerte eredeti alakját és képességeit s a teljes öntudat helyreállott. Minden orvosi egyetemen tárgyalták annak idején ezt a dolgot. Most bizonyosan még bővebben fogják tárgyalni azt az esetet, amely Tolnán történt. Egy K. nevü családnak ugyanis egy tizennégy éves hülye fia volt, születésétől fogva értelmetlen, minden szellemi képesség nélkül való gyermek, akit irni, olvasni sem tudtak tartósan megtanitani. Amit tanult, egy hét alatt teljesen elfelejtette. A fiu nemrég leesett a fáról s betörte a fejét. Szülei azt hitték, meghalt, de az orvosok magához téritették. S ekkor történt a csoda: a fiu a legértelmesebben kezdett el beszélni. Sőt eszébe jutott mindaz, amire valaha tanitani akarták, a katekizmust, a bibliát, amiből az elemieket sem birták beleverni, most egyszerre folyékonyan hadarta el; a fejszámolásban való jártassága pedig egyenesen megdöbbentő volt. Az agyrázkodás, ami érte, ugy látszik helyre zökkentette az agyát, vagy pedig, ami valószinübb, a koponyatörés eltávolitott valami daganatot, amely a születése óta megvolt.

•

+ **Egy festő tündérlakja.** Csak müvész képes olyan vállalkozásra, mint amivel Mortimer Meupes londoni festő földi lakát berendezte. Valóságos tündérpalotát épittetett magának. Nem sajnálta a fáradságot és személyesen utazott Japánba, ahol a diszitmények legnagyobb részét és a butorokat készittette. Minden szobának más alakja van, amit a Japánban készitetett falbélésekkel értek el. A gyönyörü fogadóterem hatszegletü. Alig irható le az ébenfából faragott faldiszitmények és szekrények sajátságos szépsége. A fedélig érő ébenfaajtók arany alapba rakott remek faragványokkal vannak diszitve. A sajátságos alaku és müvészi faragványokkal boritott butorzat minden szobában más-más nagy értékü fából készült. Óriás fantasztikus keretbe foglalt velencei tükrök és vagyont érő gobelinek diszitik a falakat, mig a szekrényeken és konzolokon nagy mübecsü szobrocskák, keleti csecsebecsék vannak müvészi izléssel elhelyezve. A müterem berendezése pedig páratlan.

•

+ **Vadászni csak kell.** Ezt tartja a Kongómenti néger, még ha nincs is vad. De a néger segit magán. Ott vannak a patkányok, még pedig elegen, belőlük busás zsákmány kinálkozik. Husz vagy harminc néger fölfegyverkezve puskával elindul egy olyan helyre, amely gazdag patkányban. Ott nagy tüzet rak a diszes vadásztrupp, a füst aztán megteszi a magáét, felhajtja a „vadat". Az pedig vagy neki szalad a lobogó lángoknak, vagy pedig ledurrantják a „vadászok", hogy haza vigyék az asszonynak, mint nálunk az urak a nyulat. Hogy pedig változatosság is legyen a vadászatban, hát mennek a négerek majomra is. Körülálljak ismét nagyon sokan azt a fát, amelyre az üldözött fölmenekült s olyan pokoli zajt csapnak, hogy a boldogtalan majom kábultan bukik le közéjük. Akkor őt is csak ledurrantják. De az asszonynak azért tán még se viszik haza pecsenyének.

•

+ **Csókos egyetemi polgárok.** Bridgeportban (Connecticutban) alaposan betiltották a csókolózást. És pedig ugy, hogy ujra életbeléptették azt a törvényt, amelyet II. Károly király uralkodása alatt hoztak. Ez a törvény pedig negyven korbácsütést mér a férfira és harminc korbácsütést arra a nőre, aki nyilvánosan csókolódzik. A törvényt pedig azért keltették megint életre, mert a polgárok panaszt emeltek Newhavenben az egyetemi hallgatók ellen, aki a közmorál veszedelmére nyilt utcán csókot lopogatnak a leányoktól.

•

REGÉNY.

Öreg asszony nem vén asszony.

(3) — REGÉNY. —

Irta: **GEROLAMO ROVETTA.**

Mikor a kabát már ki volt kefélve, Eriprandó gróf óvatosan letette a divánra, négyfelé hajtotta, kivül hagyva a bélést. Csaknem az egész fürdőidényre ez képezte legnélkülözhetetlenebb ruhadarabját, mely bizony kevés testvérrel dicsekedhetett. Most a keztyükön volt a sor; tintatartót vett elő, tollat és ingujjában, ahogy volt, leült a lámpa elé és lassan, nagy türelemmel kezdte befeketiteni a fehérre kopott helyeket.

Vagy egy félóra hosszáig ültek, ily módon elfoglalva a gróf és az édes anyja, amikor kopogtatás hallatszott. A „szabad" után kinyilt az ajtó és olyan hosszu, csontos alak lépett a szobába, hogy első pillanatban nem lehetett volna meghatározni, vajjon pap vagy nő-e az illető? Kezében egy csaknem teli kávéscsészét tartott.

— Az ön számára, Ursolina grófné: friss kávét főztem és hozok önnek egy fél csészécskével.

A sok éven keresztül, mióta nála lakott, Luciana asszony sohasem mulasztotta volna el, őt Ursolina grófnénak cimezni; sőt ellenkezőleg nagyon sokat tartott a nemességre, mert a *rang* mégis csak nagy dolog volt előtte.

Eriprando gróf szivélyes és tiszteletteljes meghajlással üdvözölte, azonban nem zavartatta magát, hanem nyugodtan folytatta a kesztyütisztitást.

— Nem innál te is egy kortyot! — kérdezte Ursolina asszony fiához fordulva.

— Köszönöm, mama. Adj egy csöppet, de vizben.

Ursolina egy friss vizzel csaknem telt poharat hozott és addig öntött kávét beléje, mig fia fejbólintással jelezte, hogy már elég.

Luciana, midőn mindnyájan elkészültek a kávéivással, szó nélkül elvett a kályháról egy vasalót és az asztal másik oldalán zsebkendőt kezdett vasalni.

— Luciana asszony sohasem fáradt.

— Azt hiszi tán a gróf ur, hogy mindig alszom? Soha.

— Hm. Mit lehet tudni? Ki tudja, milyen tüz okozza ezt az álmatlanságot.

— Oh, hogyne! Micsoda tüzről beszél ön, kedvesem?

Lucianát, bár negyvenedik évét már betöltötte, vagy talán éppen ezért, rendkivül mulattatta, ha a csinos fiatal gról bizonyos hurokat érintett.

— Én semmiről sem tudok. De gyanum a kapitányra esik, ki bersaglieriknél van, idős, de jól táplált s kit gyakran bizonyos hóditó arccal látok itt mászkálni.

— Ugyan kérem, nem fog mindjárt elhallgatni! Talán lesz olyan szives és nem talál ki mindig ujabb históriákat? Tegnap ügyvéd volt, ma kapitány, aki idős, de jól táplált! Mintha nem laknának más asszonyok itt a házban, kik sokkal szebbek, mint én vagyok.

— Na, na. Luciana asszony, ön nagyon jól tudja, hogy szeretik önt! Nem is haragszik érte. Látom én

Azt a fényes két szemét,
Örömben és tüzben ég!

— Ugyan hallgasson már! Ne beszéljen bolondságokat! — Menjen aludni — — hogy holnap. — — Nagy nap lesz önnek a holnapi, de — — nem árulok el semmit, különben egyéb titkok is napvilágra kerülnek.

— Tudja-e, folytatta a gróf, kinek a fenyegetések, ahelyett hogy megijesztenék, nagyon hizelegtek, hogy már faragom a rimeket a lakodalmi versekhez?

Kihült hamuból
Uj lángra lobban a szivem
És gitárom hangjainái
Te rólad álmodok, hivem!

— Nagyon köszönöm, de férjhez megyek én az ön rossz versei nélkül is, melyek még illetlenek is.

Szerelmedről csak én beszélhetek!

folytatta a gróf sokatmondó kacsintással, és

A titkaid sem ismeretlenek!

— Elhallgat-e rögtön, vagy nem! Vigye a gyertyát, a keztyüit és menjen rögtön aludni, de rögtön!

Ezeket mondva, Luciana, kivörösödve, akár egy pulyka, neki rontott, hogy hallgatásra birja. Kezét és a karjait jól megszorongatta és ugy tuszkolta ki a szobából. A fiatal gróf most csak még jobban kacagott, Stechettitől kezdett verseket szavalni, hogy Lucianát még jobban kihozza a sodrából. De mikor latta, hogy mégis csak későre jár már az idő, fogta a gyertyát és a kesztyüt, melyet ujságpapirba csavart és csakugyan elment lefeküdni. Ursolina mama is velök nevetett, de az egész jelenetből semmit sem értett. Boldog volt, hogy fiát jókedvünek láthatta.

— Várj, Prandino! — — én is jövök! — — Nem bánta a Luciana dörmögését, kinek be kellett végezni az általa megkezdett ing vasalását, hanem fiával együtt lépett a másik szobába. Becsukta az ablakot, visszahajtotta a paplant, kiment és egy pohár friss vizzel jött vissza, letette a fia éjeli szekrényére és miután fiára, kit megcsókolni nem mert, egy gyöngéd pillantást vetett, jó éjt kivánt és kiment a szobából.

(Folytatása következik.)

+ Páris kutyái. A legutóbbi párisi kutyanépszámlálás adatai szerint a francia fővárosban *nyolcvanezer* kutya van. Szakértők állitása szerint ennél több kutyája csak Konstantinápolynak van.

•

+ A felelet *A*: Ötven forintot kértem öntől kölcsön, s ön csak makacsul adós marad a felelettel.

B: Jobb ha én maradok adós a felelettel, mint ön az ötven forinttal.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület igazgatósága tegnap, gróf *Zichy* Jenő elnöklete alatt ülest tartott.

Gelléri Mór igazgató tett előterjesztést a november hónap folyamán előfordult ügyekről, ezek között az épitési válság dolgában tett eredményes kezdeményezésről, az üvegipar fejlesztése érdekében, az iparosnyugdij, az ipariskolákat végzett ifjak egyévi önkéntessége, a fővárosi műhelyszabályrendelet ügyében tett lépésekről; ismertette a tisztességtelen verseny korlátozása, a közmühelyek ügyében és a budapest-pozsonyi vasuti összeköttetés javitása érdekében a kereskedelemügyi miniszterhez intézett felterjesztéseket. Az utóbbi tárgynál gróf *Zichy* Jenő elnök megjegyezte, hogy vannak a határszéli fekvésü Pozsony, hanem a többi vidéki központok is távolabb vannak Budapesthez és közelebb a külföldhez, mint kellene. Fölemlitette, hogy legutóbb egy nagy vidéki magyar városban járva, mindenütt az osztrák ipari cikkeket és egyéb külföldi termékeket hirdető cégtáblák ötlöttek szemébe, ellenben egyes régi magyar iparos cégek eltüntek. Ezt mint sajnálatos tényt emliti föl. Az igazgatóság vita nélkül vette tudomásul az igazgató bejelentéseit és a tett intézkedéseket jóváhagyta.

Matlekovits Sándor végrehajtó bizottsági elnök előterjesztette, hogy *Mechwart* András, a Ganz-gyár vezér-igazgatója a héten ünnepli meg negyvenéves jubileumát annak, hogy a gyár szolgálatába lépett. Meleg hangon emelte ki Mechwart rendkivüli érdemeit és inditványozta, hogy az igazgatóság a mai ülés jegyzőkönyvében fejezze ki a jubileum alkalmából örömét, szerencse-kivánatait és Mechwart iránt való nagyrabecsülését; és az erről szóló egyzőkönyvi kivonatot küldöttség vigye el a jubilánshoz. Az igazgatóság egyhangu éljenzéssel járult hozzá az inditványhoz.

Az igazgató ezután a folyó ügyek rendjén előterjesztette a végrehajtó bizottságnak szeptember 29-én tartott ülésében hozott határozatát, amelylyel dr. *Soltész* Adolf egyesületi fogalmazót az egyesület titkári állására meghivta. Az igazgatóság az igazgató meleg ajánló szavai után ehhez a határozathoz egyhangulag hozzájárult. Dr. Soltész köszönetet mondott az igazgatóság bizalmáért.

Végül *Gelléri* Mór igazgató a következő aktuális inditványt terjesztette be:

> Egyesületünk állandóan szem előtt tartván az iparpartolás terén reá váró feladatokat, minden általános és szociális alkalmat készséggel ragad meg arra nézve, hogy e téren gyakorlati eredményeket érjen el. Ilyen alkalom gyanánt kínálkozik a kvótaemelés küszöbön álló nagyfontosságu eseménye, mely elől politikai okokból kitérni — fájdalom — nem lehetett.
>
> De mert az ország egész közönsége érzi és tudja, hogy ez a kényszerü áldozat mindenkit kelletlenül érint: minden hazafias érzésü magyar ember bizonyára szivesen fogja az alkalmat keresni, hogy ezért legalább némi elégtételt szerezni segitsen. És igy ha valaha, akkor most sikerrel való kilátással valósithatjuk meg azt a régi óhajunkat, hogy a közönség ne vásároljon se osztrák, se külföldi cikket, hanem *részesitse előnyben szigo u konzekvenciával a hazai gyártmanyt, hogy e réven a feláldozott milliókat legalább részben visszahóditsuk a magyar iparnak és szorgalomnak.*
>
> Inditványozom, hogy ez alapon inditson egyesületünk országos akciót és ugy a kereskedelmi és iparkamarák, mint az ipartestületek és más ipari és társadalmi körök, kaszinók és egyletek utján, végre az egész hazai sajtó támogatásának kikérése mellett forduljon ismételten a magyar közönséghez a magyar ipar és termelés demonstrativ és következetes pártolása érdekében, hogy e réven Ausztriának évi 80 millió koronás behozatali többletet lehetőleg csökkentsük és tulfizetett áldozatunkat behozzuk. E határozat végrehajtását bizzuk egyesületünk végrehajtó bizottságára.

Boros Soma felszólalása után az igazgatóság egyhangulag elfogadta az inditványt s annak végrehajtását a végrehajtó bizottságra bizta.

Déligyümölcs-aukció. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartott aukcióján 6000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: *Narancs:* 160-as 3.50—4.25 forintig. 200-as 2.50—3.25 forintig. 300-as 2.75—3.50 forintig. 360-as 2.75—3.25 forintig. *Citrom:* 300-as 2.75—3.25 frtig, 360-as 2.50—3.— forintig. *Mandarin:* 80-as 2.75—3.— forintig. 100-as 1.75—3.— forintig. A legközelebbi aukció hétfőn, december 11-én lesz, mely alkalommal 8000 láda narancsot, citromot és mandarint kinálnak eladásra.

Budapesti mészárosok mozgalma. A budapesti mészárosok testületi életében zavarok vannak. Az állapotok orvoslására a minap párt alakult, hogy a testületnek, amelynek keletkezése egészen a tizenharmadik századba nyulik vissza, munkaképességét helyreállitsa s a testület kebelében alakult intézményeket kifejleszsze. Ebből a célból szét akarja választani az ipartestületi elöljáróság, a bőrértékesitő egyesület és a léggvár szövetkezet vezetését; ennél az utóbbinál az eddigi nagy dijakkal javadalmazott igazgató és felügyelő-bizottsági állásokat is meg akarja szüntetni. Nagyobb akciót fognak kifejteni, hogy a fogyasztási és jövedelmi adót a főváros együtt szedje be a mészárosoktól, ahogy azt még *Wekerle* Sándor elrendelte, és hogy az ipartestület tagjainak szakipari érdekei a szakiparos vezetésben kellő erkölcsi alapot találjanak. A párt elnökévé *Szabó* Sándort, alelnökévé *Bátori* Gábor udvari szállitót és *Pollacsek* Jakabot választotta, akik mellett negyven tagu bizottság müködik. A budapesti mészárosoknak ez az uj testülete kedden nagy értekezletet fog tartani.

Ipari szeszgyárak országos értekezlete. Az ipari szeszgyárak birtokosai szerdán december 6-án Aradon országos értekezletre gyülnek össze, programmjuk az, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak agitációjával szemben állást foglaljanak. Az ipari szeszgyárosok majdnem mindegyike megigérte megjelenését.

Fizetésképtelenségek. A *bécsi Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Huszár* Vilmos kereskedő *Nagy-Várad*, *Lefkovits* és Tarsa cég *Budapest*, *Hirschfeld* Adolf L. cég *Budapest*, (Károly-körut 9.). Sonnenfeld Dávid kereskedő Borszczow, *Szalay* Béla kereskedő *Budapest*. (Hungária-körut 81/b.) *Herczog* R. cég *Losonc*, Singer Adolf és társa cég Ilok, Geber Vilmos kereskedő *Nagy-Luttyin*, Giovanni Pachor kereskedő Görz.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 18.— frt pénzben, 18.50 forint áruban. *Bécsben* a kontingentált készaru 19.40 forint pénzben, 19.60 forint áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonzumvásár arjegyzése 1899. évi dec. 2-án. Készlet 615 darab. Érkezett 50 darab. Összesen 665 darab. Eladatott 433 darab. Maradt 232 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr sulyban 39—40— krajcárig, 200—280 kgr. sulyban 37—40½ krajcárig. 320—380 kilgr. sulyban 37—38½ krig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 37—39 krajcárig. Malacok 34—36 krajcár kilónkint. A vásár hangulata lanyha volt.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósitása.) Felhajtás 963 darab juh. — kecske Jegyzett árak: Elsőrendü ürü 20 kr, kivételesen —— kr kilonként, vagy 19— frtig páronként, középminőségü ürü 18—19 krajcár, páronként 14—17 forint, anyajuhok legjobb minőség ———— krajcár páronként 15.50 forint, kivételesen — krajcár, rackajuhok I. sz. minőségü —— krajcár, páronként 11½ forint, kiverési juhok ——— forintig, páronként —— forint. Szerbiai juhok páronként —— forint. Kecskék ——— forint páronkint. Igazán elsőrendü ürü nem volt a vásáron, csupán egy csapat elsőrendü anyajuh. A vásár különben ugy a helybeli mint a külföldi vevők teljes részvétlensége mellett igen lanyha volt s néhány száz darab eladatlan maradt.

Bécsi vágómarhavásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtottak 3665 darab magyar, 545 darab galiciai, 122 darab bukovinai, 743 darab németországi, — összesen tehát 5075 darab szarvasmarhát. Közöttük — aprómarha. Árak gyengébbek.

Jegyzések: 100 kilogrammonkint élő sulyban: magyar hizóökör I. minőségü 35.—37 50—39 forint, kivételesen —— forint, II. minőségü 30—34 forint, III. minőségü 27—29 forint, galiciai hizóökör I. minőségü 35—37—42 forint, kivételesen —— frt, II. minőségü 31—34 frt, III. minőségü 28—30 frt, német hizó ökör I. minőségü 40—41½—42 frt, kivételesen -- forint, II. minőségü 35—39 forint, III. minőségü 30—34 forint, levagott ökör 20—28 forint, bika és tehén 21—35 forint.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, december 4.

A buzaüzlet kedvező hangulattal nyilt meg. A malmok élénkebben vásároltak és élénk forgalom fejlődött ki. Forgalomba került 30 000 métermázsa buza szilárd, egyes tétel néhány krajcárral magasabb arakon.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79·5 k. 8 frt 12½ kr, 500 mm. 79·5 k. 8 frt 15 kr, 1150 mm. 79·4 k. 8 frt 30 kr, 1500 mm. 79 k. 8 frt 10 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt — kr, 250 mm. 79 k. 7 frt 95 kr, 400 mm. 78·5 k. 8 frt 07½ kr, 600 mm. 78·2 k. 8 frt 05 kr, 1600 mm. 78 k. 8 frt 05 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 92½ kr, 100 mm. 78·5 k. 7 frt 95 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 95 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 80 kr, 150 mm. 78 k. 7 frt 75 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 60 kr, 100 mm. 78·5 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 77 k. 7 frt 85 kr, 150 mm. 77 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 77 k. 7 frt 87½ kr, 100 mm. 77 k. 7 frt 75 kr, 100 mm. 76½ k. 7 frt 95 kr.

Pestmegyei: 250 mm. 81 k. 8 frt 15 kr, 100 mm. 79 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 79 k. 7 frt 90 kr, 200 mm. 78·5 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 78·8 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 77·8 k. 7 frt 85 kr, 150 mm. 76 k. 7 frt 95 kr, 150 mm. 76·5 k. 7 frt 95 kr, 150 mm. 75·7 k. 7 frt 70 kr. 450 mm. 73 k. 7 frt 10 kr.

Becskereki: 5000 mm. 76 k. 7 frt 50 kr.

Petrovoszellói: 2700 mm. 75 k. 7 frt 55 kr.

Szerbiai: 6700 mm. 76·5 k. 6 frt 67½ kr, 1800 mm. 76 k. 6 frt 65 kr.

Bácskai: 100 mm. 73 k. 7 frt 17½ kr.

Hartai: 150 mm. 75·7 k. 7 frt 70 kr.

Raktáráru: 1000 mm. 73 k. 7 frt 10 kr.

Erdélyi: 100 mm. 75 k. 7 frt 25 kr.

Bihari: 100 mm. 76·7 k. 7 frt 30 kr, 100 mm. 74 k. 7 frt 30 kr.

Fehérmegyei: 1470 mm. 76 k. 7 frt 80 kr.

Budai: 250 mm. 76·5 k. 7 frt 80 kr, 450 mm. 76·5 k. 7 frt 80 kr.

Mind 3 hónapra.

Rozs: 200 mm. 5 frt 95 kr, 50 mm. 5 frt 90 kr, 100 mm. 6 frt 05 kr, 100 mm. 6 frt 05 kr, 100 mm. 6 frt 07½ kr, 100 mm. 5 frt 65 kr.

Zab: 150 mm. 5 frt 17½ kr, 200 mm. 5 frt 20 kr, 100 mm. 5 frt 42½ kr, 100 mm. 5 frt 10 kr, 100 mm. 5 frt — kr.

Tengeri: 100 mm. 4 frt 70 kr, 100 mm. 4 frt 72½ kr.

Készpénzfizetés mellett.

A készaru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		kilós	100 kilogramm ár frttól	100 kilogramm ár frtig	kilós	100 kilogramm ára fr tól	100 kilogramm ára frtig
tiszavidéki	ó	75	7.70	7.75	79	8.10	8.25
»	»	76	7.75	7.85	80	8.25	8.35
»	»	77	7.85	7.95	81	8.35	8.45
»	»	78	8.05	8.10	—	—.—	—.—
fehérmegyei	ó	75	7.70	7.75	79	8.10	8.25
»	»	76	7.75	7.8	80	8.25	8.35
»	»	77	7.85	7.95	81	8.35	8.45
»	»	78	8.05	8.15	—	—.—	—.—
pestvidéki	ó	75	7.65	7.70	79	8.—	8.20
»	»	76	7.70	7.80	80	8.20	8.30
»	»	77	7.80	7.90	81	8.30	8.40
»	»	78	8.—	8.10	—	—.—	—.—
bánsági	ó	75	7.70	7.75	79	8.—	8.20
»	»	76	7.75	7.80	80	8.20	8.30
»	»	77	7.80	7.90	81	8.30	8.40
»	»	78	8.—	8.10	—	—.—	—.—
bácskai	ó	73	7.60	7.70	77	8.05	8.15
»	»	74	7.75	7.90	—	—.—	—.—
»	»	75	7.90	8.—	—	—.—	—.—
»	»	76	7.90	8.05	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			kilós	100 kilogramm ár frttól	100 kilogramm ár frtig
Rozs	uj	elsőrendü	—	6.15	6.25
»	»	másodrendü	—	6.—	6.15
Arpa	»	takarmány	—	5.80	5.90
»	»	égetni való	—	5.5[illegible]	5.6[illegible]
»	»	sörfőzésre való	—	6.25	6.60
Zab	»	—	—	5.35	5.45
Tengeri	ó	bánsági	—	5.50	5.65
»	»	más nemü	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	11.60	12.10
»	»	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	»	—	—	5.80	5.80

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	7.93—7.94—7.95
Buza (1900.) okt.-re	8.16—8.15—8.14
Rozs áprilisra . . .	6.44—6.45—6.46
Zab áprilisra (1900) .	5.06—5.07
Tengeri 1900. májusra	4.98—4.99—5.——4.98
Repce augusztusra .	11.75—11.85

Déli egy órakor a következő **záróárakat állapitották meg** hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra . . .	7.93	pénz	7.94	áru
Buza októberre (1900) . .	8.14	»	8.15	»
Rozs áprilisra (1900) . . .	6.43	»	6.44	»
Tengeri (1900.) máj.-ra . .	4.99	»	5.—	»
Zab (1900) áprilisra . . .	5.06	»	5.07	»
Repce augusztusra . . .	—.—	»	—.—	»

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra (1900.)	7.97— 7.98
Buza októberre (1900.) . . .	8.17— 8.18
Buza szeptemberre (1900.) . .	0.—— 0.—
Rozs áprilisra (1900)	6.46— 6.47
Tengeri májusra 1900.	5.02— 5.03
Zab áprilisra	5.08— 5.09
Repce augusztusra	—.———.—

A budapesti értéktőzsde.

Szükkörü forgalom mellett szilárd irányzat kezd mindinkább érvényesülni a budapesti értéktőzsdén. Jó osztalékokat várnak a vezető papirokból, de mégsem merészkedik a spekuláció vásárolni, mert nem talál törekvésében pártolásra a nagy közönségnél, melynek részvéte nélkül legjobb intenciói is kárba vesznek. A mai előtőzsde szilárd lefolyásu volt, a nélkül, hogy a jó hangulat az árfolyamokban pregnáns kifejezésre jutott volna. A helyi piac igen határolt érdeklődésnek örvendett.

A déli tőzsde csekély változásokat mutatott.

Külföldi jelentések is kedvezően hatottak.

A helyi piac mai déli forgalmáról hallgat a krónika; a forgalom elenyésző volt.

Az üzlet végén államvasutak jobb ösztönzésekre némileg fordultak; remélhetőleg a javulás a jövőben élénkebb mérveket fog ölteni, hisz az utolsó napok kósza hirei, melyek e jó részvény felől elterjedtek, nélkülöznek minden reális alapot.

Valuták és ércváltók változatlanok.

Az *előtőzsde*: szilárd.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 381.——382.—. Osztrák hitelrészvény 379.——380.10. Osztrák-magyar államvasut 324.25—325.25. Rimamurányi vasmü 333.50—334. Jelzálog bank 236.50 forint.

A *déli tőzsde*: változatlan.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 381.25—382.25. Osztrák hitelrészvény 378.50—379.50. Osztrák-magyar államvasuti részvény 324.25—325.25. Rimamurányi vasmü 333.——334.25. Közuti vasut 342.25—344.— forint.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 379.90. Magyar hitelrészvény 382.—. Leszámitoló bank részvény —.—. Rimamurányi vasmü részvény 333.—. Osztrák-magyar államvasut 325.75. Közuti vasut 343.50. Villamos vasut —.— forint.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.

a) *Magyar Államadósság.*

Aranyjáradék 4%	116.25	116.75	Magyar nyereménykölcsön (50 frt)	159.50	160.50
Koronajárad. 4%	95.—	95.40	Magyar regálekötvény 4½%	99.—	99.75
Keleti vasuti kötvények 5%	118.—	119.—	Horv.-szlav. regalekötvény 4½%	99.50	100.50
Államvasuti aranykölcsön 4½%	120.—	121.—	Magyar földtehermentes 4%	94.—	95.—
Államvasuti ezüstkölcsön 4½%	100.—	101.—	Horv.-szlav. földtehermentes 4%	94.50	95.50
Vaskapukölcsön 3%	81.—	82.—			
Magyar nyereménykölcsön (100 frt)	159.50	160.50	Tiszai sorsjegy 4%	137.25	138.25

b) *Osztrák Államadósság.*

Egyes. papirjáradék 4²/₁₀%	99.25	99.75	Koronajáradék 4%	99.50	100.—
			1854-es sorsjegy 4%	168.50	170.50
Egyes. ezüstjáradék 4²/₁₀%	99.25	99.75	1860-as sorsjegy (100 frt) 5%	136.25	137.25
Aranyjáradék 4%	116.50	117.—	1864-es sorsjegy	200.50	201.50

c) *Idegen Államadósság.*

Bolgár vasuti kölcsön 6%	98.—	99.—	Szerb 100 frankos sorsjegy 2%	33.—	34.—

Más kölcsönök.

Bosnyák kölcsön 4%	90.50	91.50	Budapest fővárosi kölcsön 4%	94.—	95.—
Budapest fővárosi kölcsön 4½%	98.50	99.50	Temes-bégavölgyi kölcsön 5%	94.—	94.75

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Belvárosi takarékp. zálogl. 4½%	100.—	101.—	Jelzálogbank nyer. kötvény 4%	117.—	118.—
Egyes. főv. takarékp. zálogl. 4½%	99.—	100.—	Jelzálogbank nyer. jegy	14.—	15.—
Egyes. főv. takarékp. zálogl. 4%	93.50	94.50	Jelzálogbank nyer. kötv. 3%	103.—	104.—
Kisbirtokosok zálogl. 5%	101.—	102.—	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4½%	99.—	100.—
Kisbirtokosok zálogl. 4½%	102.—	103.—	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4%	94.50	95.50
Földhitelintézet zálogl. 4½%	99.—	100.—	Közp. jelzálogbank zálogl. 4½%	98.—	98.50
Földhitelintézet (50 éves) 4%	93.50	94.50	Közp. jelzálogbank zálogl. 4%	93.50	94.50
Földhitelintézet (63 éves) 3½%	83.70	84.70	Közp. jelzálogbank kötvény 4½%	98.—	99.—
Helyi érdekü vasuti kötvény 4½%	96.25	97.25	Közp. jelzálogbank kötvény 4%	98.—	98.50
Helyi érdekü vasuti kötvény 4%	92.25	93.50	Osztrák-magy. bank zálogl. 4%	99.05	100.05
Helyi érdekü vasuti (vf. 105%) 4%	95.75	96.75	Hazai takp. közs. kötv. 4%	94.—	95.—
Jelzálogbank záloglevél 5%	101.—	102.—	Hazai takp. záloglevél 4%	96.75	97.75
Jelzálogbank záloglevél 4½%	100.—	101.—	Keresk. bank zálogl. 4½%	99.—	100.—
Jelzálogbank záloglevél 4%	97.—	98.—	Keresk. bank zálogl. 4%	95.25	96.25
Jelzálogb. közs. köt. (vf. 110%) 4%	100.—	101.—	Keresk. bank (vf. 110 frt) közs. kötvény 4½%	102.50	1035.50
Jelzálogbank közs. kötvény 4%	97.25	98.25	Keresk. bank (vf. 210 frt) közs. kötvény 4%	96.25	97.—
Jelzálogbank közs. kötvény 4½%	99.—	100.—			

Elsőbbségi kötvények.

Adria elsőbbségi kötvény 4½%	100.—	100.50	Folyambajózási és tengerhajózási 4½%	100.—	101.—
Közuti vasut 4%	95.50	96.—			
Budapest-pécsi vasut 4%	93.50	94.50	Magyar-galiciai I. kibocs. 5%	106.50	107.50
Kassa-oderbergi 1889. ezüst 4%	96.—	97.—	Beruházási kölcsön ar. 4½%	118.50	119.50
Kassa-oderbergi 1891. ezüst 4%	96.—	97.—			

Bankok részvényei.

Bankegyesület	95.—	96.—	Kereskedelmi részvénytársaság	195.—	198.—
Első m. iparbank	169.—	171.—	Magyar ászp. közp. jelzálogbank	500.—	505.—
Fiumei hitelbank	87.—	88.—			
Fővárosi bank r. t.	65.—	67.—			
Hazai bank	109.50	110.50	Osztrák-magyar bank	910.—	915.—
Horvát-szlavon jelzálogbank	112.—	114.—	Kereskedelmi bank	1426.—	1428.—

Takarékpénztárak részvényei.

Belvárosi	103.—	104.—	Egyes. fővárosi	1174.—	1177.—
III. kerületi	112.—	114.—	Magyar általános	303.—	305.—
Erzsébetvárosi	82.—	83.—	Országos központi	758.—	765.—
Budapesti takp. és zálogk. r. társ.	226.—	227.—	Pesti hazai	8325.—	8375.—

Biztositó társaságok részvényei.

Bécsi biztositó tra.	200.—	210.—	Fonciere	100.—	102.—
Bécsi élet- és járadék-biztositási intézet	270.—	280.—	Lloyd viszontbizt.	—.—	—.—
			M. jég- és viszontb.	110.—	112.—
			Nemzeti baleset	100.—	102.—
Első magy. által.	3040.—	3090.—	Pannonia viszontb.	680.—	690.—

Gőzmalmok.

Concordia	230.—	240.—	Hengermalom	500.—	510.—
Első budapesti	620.—	630.—	Molnárok és sütők	200.—	205.—
Erzsébet	225.—	230.—	Viktória	137.—	140.—
Lujza	157.—	160.—			

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Gazdasági gépgy.	120.—	130.—	Nicholson	108.—	111.—
Danubius	86.—	90.—	Schlick	180.—	181.—
Ganz	1690.—	1700.—	Weitznerwaggon	195.—	200.—

Könyvnyomdák részvényei.

Athenaeum	350.—	354.—	Pallas	190.—	195.—
Franklin	240.—	243.—	Pesti könyvnyomda	1420.—	1450.—
Kosmos	90.—	95.—			

Bányák és téglagyárak részvényei.

Brassói bánya	—.—	—.—	Kőbányai gőztégl.	650.—	660.—
Budapesti tégla és mészég.	100.—	101.—	Kő zénb. és tégla (Drasche)	260.—	262.—
Egyesült tégla és cement	25.—	26.—	Aszfaltgyár	200.—	203.—
Észak-magy. kőszén.	129.—	130.—	Általános kőszénb.	85.—	87.—
Felsőmagy. bánya	105.—	106.—	Keramiai gyár	117.—	121.—
István téglagyár	40.—	42.—	Salgótarjáni	310.—	311.—
Kassa-somodi	—.—	—.—	Ujlaki téglagyár	128.—	130.—

Különféle vállalatok részvényei.

Ált. wagg.-kölcs.	545.—	560.—	Király serfőződe	29.—	30.—
Bpesti villamos.	118.—	119.—	Polgári serfőződe	85.—	90.—
Első magyar serfőzde	1190.—	1210.—	Magyar cukoripar r. t. B. sor. elöj.	1050.—	1060.—
Első magyar sertéshizl. részv.	240.—	245.—	Magyar villamos.	139.50	140.50
			Nemzetközi vill.	289.—	291.—
Első magy. száll.	—.—	—.—			
Elsőmagy. spódium	145.—	150.—	Nemzetközi waggonkölcsönző	605.—	610.—
Gschwindt szeszgy.	478.—	481.—	Telefon-Hirmondó	—.—	—.—

Közlekedési vállalatok részvényei.

Adria tengerhaj.	244.—	244.50	Ujpest-rákospalotai villamos	55.—	60.—
Bpesti közuti vas.	—.—	—.—			
„ ideigl. részv.	—.—	—.—	Kassa-oderbergi	181.50	182.50
„ élv. jegy	220.—	222.—	Magyar-galiciai	209.—	211.—
„ villam. vas.	183.50	184.50	„ nyugoti	212.—	214.—
„ élv. jegy	60.—	65.—			

Sorsjegyek.

Bazilika	6.10	6.60	Magyar vöröskereszt	9.50	10.—
„ osztr. felülb.	6.50	7.—	Ugyanaz osztr. flb.	10.—	10.50
„ nyer. jegy.	—.—	—.—	„ nyer. jegy.	—.—	—.—
Bécsvárosi	191.50	193.50	Olasz vör. ker.	11.—	11.50
Budavárosi	62.—	64.—	Ugyanaz osztr. felb.	11.50	12.—
„ osztr. felülb.	64.—	66.—	Osztrák vör. ker.	19.75	20.25
„ sziv	3.10	3.40	Osztrák hitelint.	203.—	205.—
„ osztr. felülb.	3.35	3.75	Pálffy	63.—	65.—

Pénznemek.

Vert arany	5.70	5.7	Német bankjegy	59.02	59.22
20 frkos arany	9.57	9.61	Olasz lira	45.10	45.20
20 márká	11.78	11.82			

Külföldi váltók (látra).

Amsterdam	100.10	100.30	Olasz piac	45.—	45.10
London	120.70	120.95	Páris	47.80	47.90
Német piac	59.07	59.22			

Határidőre kötött értékpapirok.

Aranyjáradék	116.25	116.50	Leszámit. bank	254.50	255.—
Koronajáradék	95.—	95.20	Rimamurányi	333.—	333.50
Magy. hitelbank	381.75	382.25	Osztr. hitelrészvény	378.80	379.10
M. ip. és ker. bank	98.—	98.50	Déli vasut	70.50	71.—
Magy. jelzálogbank	236.75	237.25	Osztr.-m. államv	325.—	325.50

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti áriegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna 42.——46.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 52.——60.— forint. Vörös erdélyi —.———.— Vörös bánsági —.———.— Középszemü 64.——68.—. Nagyszemü 70.—73.— frt. Disznózsir: budapesti 49.——49.50 forint, vidéki —.——.—— frt. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— városi 4 darabos 40.50—41.— forint, 3 darabos 41.——41.50 forint, füstölt 46.——46.50 forint. Szilva: bosznia, szokás szerinti minőség 14.50—15.— forint. 120 darabos —.———.— forint. 100 darabos 20.50—21.— forint, 85 darabos 28.50—29.— forint azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.——12.50 forint. 100 darabos 19.50—20.— forint. 85 darabos —.——.— forint. Szilvaiz: szlavóniai 18.50—19.— forint, szerbiai 16.75—17.— forint azonnali való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, december 4. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.)

Jegyzések Tavaszi buza 8.13—8.14—8.11—8.12. Tavaszi rozs 6.77—6.76. Tavaszi zab 5.39. Tengeri május—juniusra 5.29—5.27—5.28. Repce augusztus—szeptemberre 11.85—11.95 forint.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdén* ma ismét nagyon tartózkodó volt a spekuláció. Ennélfogva gyengébbek az árfolyamok.

Délben az üzlettelenség és irányzat tart.

A *tőzsde zárlat* üzlettelen, de az árfolyamok tartottak.

Bécs, december 4. (*Magyar értékek zárlata.*) 4% aranyjáradék 116.75. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 137.52 Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.20. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118.25. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 254.—. Rimamurányi vasmürészvény 331.50 Magyar koronajáradék 95.10. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 94.—. Magyar hitelbank részvény 380.75. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 159.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 182.—. Magyar kereskedelmi bank 1420.

Bécs, december 4. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·2%papirjáradék 99.35. 4%-os osztrák aranyjáradék 116.70. 1860-iki sorsjegy 137.25. Osztrák hitelsorsjegy 203.—. Angol-osztrák bank 150.—. Bécsi bankegyesület 277.—. Osztrák-magyar bank 913.—. Déli vasut 70.13. Dunagőzhajózási részvény 338.—. Dohányrészvény 135.50 Császári és királyi arany 5.69½. Német bankváltók 59.02. 4·2% ezüst járadék 99.05 Osztrák koronajáradék 99.40. 1864-iki sorsjegy 200.50. Osztrák hitelintézeti részvény 379.25. Unionbank 312.50 Osztrák Länderbank 234.75. Osztrák-magyar államvasut 326.—. Elbavölgyi vasut 249.—. Alpesi bányarészvény 277.75. 20 frankos arany 9.58 Londoni váltóár 120.77. Bécsi Tramway —.—. Az irányzat szilárd.

Bécs, december 4. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése. A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 378.75 Magyar hitelrészvény 381.50. Angol-Osztrák bank 160.— Union bank 277.—, Länderbank 312.50, bankegyesület 235.—, osztrák-magyar államvasut részvény 326.—, északnyugati vasut részv. 249.—, elbavölgyi vasut 236.—, dunagőzhajós részv. —.—, alpesi bányarészvény 135.25, májusi járadék 332.75. osztrák koronajáradék 277.50, magyar aranyj. 99.35, magyar koronajáradék 95.05, német birodalmi márka készpénz 62.—, ultimóra 59.05, török sorsjegyek —.—, rimamurányi vasmü —.— déli vasut —.— dohányrészvény —.—. Napoleon d'or 9.59— Lombard —.—.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, december 4. (*Tőzsdei tudósitás.*) A pénzpiac feszült helyzete és a dél-afrikai harctérről hirek hiánya bénitotta a tőzsde üzletkedvét, ugy, hogy a spekuláció nagyon tartózkodó volt. Az árhullámzás a csaknem általános kedvtelenség miatt jelentéktelen, de inkább gyengülésre hajló volt. Magánleszámitolási kamatláb 5³/₄%.

Berlin, december 4. (*Zárlat.*) 4·2%-os papirjáradék —.—. 4% osztrák aranyjáradék 98.50. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 94.70. Osztrák-magyar állam vasut 138.90. Kassa-oderbergi vasut 90.25. Bécsi váltóár 169.15. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Discouto-Commandit 194.10. Általános villamossági Edison 260.90. Gelsenkirchenі 200.—. Laurakoho 255.50. 4·2% ezüstjáradék 98.30. 4% magyar aranyjáradék 97.75. Osztrák hitelrészvény 237.—. Déli vasut 31.80. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegy 216.60. 4% uj orosz kölcsön 99.10. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 94.25. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 160.40. Harpeni 203.75 Az irányzat nyugodt.

Hamburg, december 4. (*Zárlat.*) 4.2% ezüstjáradék 98.75. 1860. sorsjegy 142.25. Déli vasut 31.50. 4% osztrák aranyjáradék 99.—. Osztrák hitelrészvény 236.80. Osztrák-magyar államvasut 138.80. Olasz járadék 93.25. 4% magyar aranyjáradék 97.60. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, december 4. (*Zárlat.*) 4·2% papirjáradék 98.60. 4% osztrák aranyjáradék 98.60. Magyar koronajáradék 94.75 Osztrák-magyar bank 151.60. Déli vasut 31.90. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.45 Bécsi bankegyesület 138.50. Villamos részvény 146.—. 4%-os magyar aranykölcsön 81.15. 4·2%-os ezüstjáradék 98.35. 4% magyar aranyjáradék 97.70. Osztrák hitelrészvény 236.80. Osztrák-magyar államvasut 138.60. Északny. vasut —.—. Bécsi váltóár 169.05. Párisi váltóár 80.85. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény 277.50. Az irányzat csendes.

Páris, december 4. (*Zárlat.*) 3% francia járadék 100.75. Olasz járadék 95.30. Osztrák-magyar államvasut 705.—. Francia törleszth. járadék 99.97. 4% magyar aranyjáradék 99.50. Török dohányrészvény 291.—. Osztrák Länderbank —.—. 3½% francia járadék 102.75. Osztrák földhitelintézeti részvény 12.50. Déli vasut —.—. 4% osztrák aranyjáradék 98.30. Ottomanbank 570.—. Párisi bankrészvény 1135.— Alpesi bánya részvény —.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 4. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) *Hizott sertések ára*: I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 40——41— krajcárig. Öreg közép páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban ——— krajcárig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 42—42½— krajcárig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban) 43—43½ krajcárig. Fiatal könnyü páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 43—43½ krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 220—280 kilogramm sulyban ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. — Közép páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban ——— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) —.— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 41½—42½ krajcárig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 42——42½ krajcárig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 40—41— krajcárig.

Sertéslétszám 1899. dec. hó 2. napján volt készlet 29 darab. 1899. december hó 3. napján felhajtatott 1497 darab. 1899. évi december 3. napján elszállittatott 1497 darab. 1899. december hó 4. napjára maradt készletben 27.736 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 3. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter dr. Török István, valamint dr. Perczel István budapesti törvényszéki aljegyzőket a budapesti törvényszékhez, dr. Stoffer Albert budapesti törvényszéki aljegyzőt, dr. Kecskés Gábor, a budapesti itélőtáblához berendelt birósági aljegyzőt, dr. Kovács Zoltán, az igazságügyminisztériumhoz berendelt budapesti törvényszéki aljegyzőt és dr. Beck Károly budapesti törvényszéki aljegyzőt a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez, végül dr. Hajós Géza budapesti törvényszéki és dr. Csopey Dénes budapesti büntető törvényszéki aljegyzőket a budapesti büntető törvényszékhez jegyzőkké, Holenia Lajos, a kir. kuriánál alkalmazott dr. Waisz-féle alapitványi joggyakornokot a budapesti törvényszékhez, dr. Lázár Ernő kolozsvári törvényszéki joggyakornokot a Kolozsvár városi járásbirósághoz, Telegdy Kovács Andor lőcsei, valamint Drlák János veszprémi törvényszéki joggyakornokokat a nyitrai törvényszékhez, Elemy Sándor budapesti törvényszéki joggyakornokot a szegedi és Szeles Gyula máramarosszigeti állami végrehajtót a temes-kubini járásbirósághoz aljegyzőkké nevezte ki. — A budapesti itélőtábla elnöke Csonka György ideiglenes minőségü dijtalan joggyakornokot ideiglenes minőségü dijas joggyakornokká nevezte ki. — A posta-, távirda- és távbeszélő elnök-igazgatója Klauser Árpád cs. és kir. főhadnagyot ideiglenes minőségü posta- és távirdatisztté nevezte ki. — A temesvári itélőtábla elnöke Pásztor Géza gacsályi lakos végzett joghallgatót dijas joggyakornokká nevezte ki. — A sepsi-szent-györgyi pénzügyigazgatóság Vollonca István sepsi-szent-györgyi lakost a sepsi-szent-györgyi kir. adóhivatalhoz dijtalan gyakornokká nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Vodráska trsztenai kir. kat. gimnáziumi és Varsha Iván lőcsei kir. kat. főgimnáziumi helyettes tanárokat ezekhez a tanintézetekhez rendes tanárokká nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter dr. Boheczel Sándor tekei járásbirósági aljegyzőt a kolozsvári, Sinka Endre temes-kubini járásbirósági aljegyzőt a temesvári és Kathona Sándor ó-gyallai járásbirósági aljegyzőt a komáromi törvényszékhez, Tassy Lajos kaposvári törvényszéki irnokot a kaposvári járásbirósághoz helyezte át. — A kolozsvári főügyész Kovács Mihály kézdi-vásárhelyi ügyészségi hivatalszolgát a székely-udvarhelyi ügyészséghez helyezte át.

Megerősités. Az igazságügyminiszter a veszprémi törvényszéknél ideiglenes minőségben alkalmazott Zalai Vilmos irnokot ebben az állásában végleg megerősitette.

Pályázatok. Postamesteri állásra Keszegen (Nógrád vármegye) 3 hét alatt; aljegyzői állásra a győri törvényszéknél két hét alatt; bányamérnöki állásra a nagybányai kir. bányaigazgatóság kerületében 4 hét alatt; kir. közjegyzői állásra Aradon 3 hét alatt.

Időjelzés.

— *A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.* —

Budapest, december 3.

A légnyomás maximuma Közép-Európa felett záródik, emelve a légnyomást egész Európában, ugy hogy az alacsony nyomás egészen északra szorult vissza.

Ehhez képest az idő európaszerte szárazabbra fordult és a hőmérséklet, a nyugati partokat kivéve, mindenütt a fagypont alá szállt.

Hazánkban, annak északkeleti szélein és elvétve az Alföldön jelentéktelen kis csapadék esett, egyébként pedig az idő száraz és jobbára derült volt. A hőmérséklet az Alföld déli megyéit kivéve, mindenütt a fagypont alatt van.

Budapesten az idő száraz, többnyire derült és a hőmérséklet a fagypont körül van. A ma déli órákban a hőmérséklet csak 3 C. fokig emelkedett.

Kilátás. Száraz idő és fagy várható.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Kedd, 1899. évi december hó 5-én.
Déri Jenő úr vendégfelléptével:
A bibliás ember.
Zenés színjáték 3 felvonásban. Zenéjét és szövegét szerzette Kienzl Vilmos. Forditotta Radó Antal.
Személyek:

A kurátor	Szendrői	Mátyás, iró-	
Magdolna	Kaczér	deák	Déri
Márta	Várady	Xavér, szabó	Dalnoki
János, tanító	Beck	Antal	Varady

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ.
Kedd, 1899. évi december hó 5-én.
A komédiások.
Vigjáték 4 felvonásban, irta Pailleron. Forditotta Fáy J. Béla.
Személyek:

Cardevent	Mihályfi	Larvejol	Latabár
Cardeventné	Prielle C.	Sain-Martin	Horváth
Grigneux	Bercsényi	Bra-commió	Császár
Lavergée	Vizvári	Coltner	Gabányi
Lavergéené	Helvey	Hugon	Egressy
Valentine	Török I.	Lavel	Heténvi
Pegomas	Náday	Morton	Mészáros
Caracel	Dezső	Jules színész	Zilahi

Kezdete 7 órakor.

VÁR-SZINHÁZ.
Kedd, 1899. évi december hó 5-én.
Zárva.

NÉPSZINHAZ.
Kedd, 1899. évi december hó 5-én.
A kis szökevény.
Operett 3 felv. Irták Hicks és Nicholls. Forditották Kacziány. Géza és Makai Emil. Zenéjét szerezték Monkton és Caryll.
Személyek:

Lord Coodle	Szerdahelyi	Gray	Küry Kl
Lady Coodle	Kreesányi	Flipper	Kovács M.
Stanley Ed.	Szirmai	Carmenita	Hegyi
Dorottya	Radványi	Alice	Blaha S

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.
Kedd, 1899 évi december hó 5-én.
Osztrigás Mici.
Bohózat 3 felv. Irta: Feydeau. Forditotta: Béldi Izor.
Személyek:

Petypon	Balassa	Corignon	Góth
Gabrielle	Nikó L.	Montgicourt	Gyöngyi
Tábornok	Szathmáry	Marollier	Bárdi
Clementine	Almási L.	Virettené	Makróczyné
Osztr. Mici	Delli	Báróné	Bálint R.

Kezdete 7½ órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.
Kedd, 1899. évi december hó 5-én.
Az asszonyregement.
Látványos, zenés bohóság 3 felv. Irta: Reiner Ferenc, zenéjét szerzette: Rosenzweig Vilmos. (Rendezte: a szerző, karnagy: Hamvas Béla.)
Személyek:

Szerencsy	Rózsahegyi	Boriska	Fenyvessi
Északy	Margó	Annuska	Hében
Mariska	Gombaszögi	Mandl Manó	Sziklai
Juliska	Horváth	Rézi	Láng Etel

Kezdete 7½ órakor.

URÁNIA SZINHAZ
Kerepesi-ut 21.
Kedd, december 5-én
Küzdelem az északi pólusért.
3 felvonásban, 15 jelenetben és 37 képben. Átdolgozta Cholnoky J. egy. adj.
A debsinai jégbarlangról.
Képekkel. Irta Cholnoky Jenő egy. adj.
Kezdete 7½ órakor.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Hétfőn, december 4-én.
Szenzációs speciálitások.
Nagyszerű látványosságok.
Jeanne Cavally
Maria Belfiore
Fish and Quigg.
Les Molasso Salvaggi
Kock trio
Goleman
Rigoli
Alberty
óriási nevetető siker
„Die Circusfee" komikus bohózat.
A mulató villanyos világitása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készittettek.
Elővételi jegyek **Weiss A.** nagy szivartőzsde IV., Károly-körut 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

PETÁNOVITS Metropole-szállója.
Ma este **KISS BÉLA** hires debreceni zenekara játszik. Szinház után teljesen **friss vacsora.** Az ujonnan berendezett gyönyörü téli kerten kivül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas diszes fehérterem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Elite-szálló Budapest, VII., Király-utca 39.
Az ujkor igényeinek megfelelően elegánsan berendezve. Mérsékelt szobaárak, villamos világitás, fürdők a házban. Telefon. **Mandl Albert,** igazgató.

GREGORITS FERENC étterme
Duna-utca és Lipót-utca sarok.
Hetenkint kétszer nagy katona-hangverseny,
Szabad bemenet. Kezdete 7 órakor. Magyar és francia konyha. Pontos kiszolgálat.

Putzer György
ujonnan átalakitott pinceéttermében Deák-tér. ma és mindennap
ILLÉS GÉZA jó hirnevü nemzeti cigány zenekara hangversenyez. — Borai kizárólag csakis **Putzer Antal** pécsi és baranyai bortermelőtől valók.

MIAKITS M. bor- és sörcsarnoka a Mátyás királyhoz, az URANIA szinház mellett, Kerepesi ut 19., a Népszinház és Nemzeti szinház között. Kitünő magyar konyha. — Saját termésü tisztán kezelt borok. — Pontos kiszolgálat. — Mérsékelt árak.
Napouta friss bajor és udvari sörök csapolása.
Szinház után friss konyha. — Mindennap zeneestély,
Nappal és éjjel nyitva. A Nemzeti Kaszinóval szemben.

Angol Bar
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14—16.
NAPPAL ÉS ÉJJEL NYITVA.

Kávé! Németh Viktor Budapest, **VIII., József-körut 44/BN.** Szállit bárhova bérmentve 4½ kg. gyöngy vagy honduras kávét 6 frt 30 krért, 4½ kg. afr. mocca vagy java kávét 6 frt 25 krért. — A postacsomag esetleg vegyes fajokból is összeállitható.

SZŐNYEGEK
15 kr. méterenkint és följebb.
BUTORSZÖVETEK
39 kr. méterenkint és följebb.
SZÖVÖTT FÜGGÖNYÖK
96 kr. 2 szárny egy ablakra és följebb.
Csipke-függönyök
10 kr. méterenkint és följebb.
ÁGYELŐ-SZŐNYEGEK
35 kr. darabja és följebb.
Tapestrie gyapju-szőnyeg
95 kr. méterenkint és följebb.
FLANELL-TAKARÓ
1 frt **25** kr. teljes nagyságban és följebb.
SELYEM-TAKARÓ
3 frt **10** kr. teljes nagyságban.
GYAPJU-POKRÓC
1 frt **60** kr. és följebb.
UTAZÓ TIGRIS-TAKARÓ
3 frt **90** kr. és följebb.
Valódi kinai kecske-szőrme
3 frt **90** kr. teljes nagyságban fehér, szürke, elsőrendü minőség
és minden e szakmába vágó cikkek a legnagyobb választékban és legolcsóbb árakon.
Joannovits Döme
IV., Váci utca 2. (Városház-tér sarok.)
Alapittatott **1820.** évben.
Valódi perzsa- és szmirna-szőnyegek.

JUNG PÉTER
sajt-, vaj-, szalámi- és csemegeüzlet,
BUDAPEST, IV. ker., Vámház-körut 10. szám.
Fiók: VII., Garay-tér 11.
ajánlja dusan felszerelt raktárát minden fajta sajtok-, legfinomabb vaj- és halkonzervekben.
TELEFON.

Osztrák-magyar
Acetylén-Társaság
mint szövetkezet
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50. Bécs I., Wipplingerstr. 22. és I., Tiefer Graben 26—28.
Acetylénvilágitási
telepeket létesit szállodák, vendéglők, kávéházak, villák, községek, városok stb. részére. Gázfejlesztő készülékeink az eddigieket mind fölülmulják és a gázt teljesen megtisztitják, ugy hogy az égésnél füst, ártalmas gőzök és büz nem keletkeznek. Robbanás teljesen ki van zárva. **Képviselők minden helységben kerestetnek.**

A verebek.
A karácsonyi könyvpiac egyik legérdekesebb ujdonsága.
A regény közel 300 oldalon, gyönyörü kiállitásban jelenik meg s az erős kötet
ára 3 korona.
Megrendelhető a **„Budapesti Napló"** kiadóhivatalában József-körut 18. szám.

Megrendelhető: a **„Budapesti Napló"** kiadóhivatala által. **Budapest, VIII., József-körut 18. szám.**

Megrendelhető: a **„Budapesti Napló"** kiadóhivatala által. **Budapest, VIII., József-körut 18. szám.**

UJ! FÖLTÜNŐ! EREDET
FOLIES CAPRICE
Ma nagy diszelőadás
9 órakor:
Die beiden Sonntagsjäger
10 órakor:
„CSALADI DRÁMA"
11 órakor:
Die Klabriaspartie.
Továbbá
Mora Hedvig
kisasszony, kontra-alt énekesnő, a hires „női baritonista" fellépte.
Erkély incognito páholyok.
Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak. — Figyelmes kiszolgálás.

A legszebb
karácsonyi ajándék
egy
INTONA
családi hangszer.

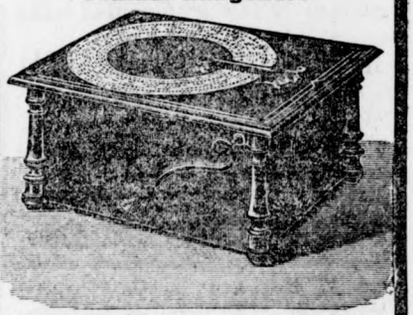

E közkedvelt hangszeren el lehet játszani a **legszebb** és **legujabb magyar** vagy bárminő más tetszés szerinti **nótát,** korlátlan számban, minden zeneismeret nélkül.
Ára 10 frt. Nagyobb alaku 12 frt.
A kóták darabja (érczből) 30 krajcár.
Sternberg Ármin és Testvére
cs. és kir. udvari hangszergyárosok
Általános hangszerfőraktár és
karácsonyi kiállitás
Kerepesi-ut 38. sz.
Zongoratermek: Kossuth Lajos-utca 22. sz.) Károly-körut sarkán) Zenepalota. — Számos képpel illusztrált árjegyzék (minden cikkről külön) ingyen kapható, csak megnevezendő, hogy miféle hangszerről kivántatik az árjegyzék.

! Kézimunka-ipar !

Mindennemü legdivatosabb kézimunkák, kézimunka-szövetek, himző-, kötő és horgolóanyagok a legnagyobb választékban, a legolcsóbb gyári árakon.
Előnyomda és rajzmüterem.
Preisach G. Gusztáv és Tsa-nál
Budapest, VIII., Kerepesi-ut 17. sz.
Nagy raktár a legjobb szabadalmazott himzőkeretekből.

A legjobb kèzzel csomózott (SMYRNA) **szőnyegek** legfinomabb gyapju anyagaból valódi növényi festékek a **Honi ipar** legmagasabb vivmánya.

Torontáli szőnyeggyár részvény-társaság.

Főraktára: BUDAPEST, VI. ker., Andrássy-ut 4.

FÜGGÖNYÖK, TERITŐK, DIVÁNTAKARÓK (HÁZI IPAR) POKRÓCOK stb.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

PAPlan PAPlan PAPlan

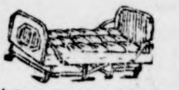

1 összecsajható vaságy 3 matraccal	10.—	1 acél sodrony ágybetét	5.—
1 drb rouge paplan	1.70	1 tengerifű fejvánkos	1.—
1 „ cachmir paplan	2.50	1 levarott szalmazsák	2.20
1 „ satin cachmir paplan	3.50	1 „ matrác	3.80
1 „ atlasz cachmir paplan	4.80	1 Crinde Afrique matrác	4.50
1 „ atlasz selyem paplan	7.50	1 lószőr „	12.—
1 „ fodros atl. selyem paplan	12.—	1 párnázott ruganyos matrác	16.—
1 „ jó vászon ágylepedő varrás nélkül	1.20	1 nagy szoba szőnyeg 200/300	2.50
1 drb jó vászon chiffon paplan lepedő	1.80	1 ablak tunis függöny	1.50
1 drb flanel takaró pokróc	1.80	1 bouret ágyteritő	2.20
1 drb jó lópokróc	1.50	Futószőnyeg méterenkint 25 krtól 4 frtig.	

GICHNER JANOS és TÁRSA

paplan, matrác és kárpitosáru gyárosok, szőnyeg, függöny-, ágy- és asztalteritő stb. nagy választékban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. szám.

Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Nem tetsző árukat kicserélünk, vagy a pénzt visszaadjuk

Radicalis gyógyulàst nyujt

Ideg- és nemi betegségek

ellen

Dr. Mitzger-féle

intézet

mintaszerü gyógytermeiben alkalmazott korszakalkotó

„Kataphorese gyógymód".

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

INTÉZET NYITVA

Budapest,

VI. ker., Teréz-körut 44. I. emelet

d. e. 9—1-ig. d. u. 2—7-ig.

Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus franko.

Arc-szőr Törvényileg védve!

ellen

a LOLA-szőrirtó-kenőcs

LOLA

a legcsodálatosabb és legkitünőbb szer, minthogy e kenőcs már 10 napi használat után a hölgyeknél annyira kellemetlen arcszőrt alaposan gyökerestől mindenkorra eltávolitja, teljesen ártalmatlan és a legcsekélyebb nyomot sem hagyja hátra. Használati utasitás mellékelve van. 1 tégely 3 frt 50 kr. — Vidéki megrendeléseket diszkréten után vétellel eszközöl

SCHMIDEK I. Bpest, VII., Nyár-utca 18p.

FOGAK 2 frttól a nélkül, hogy a gyökeret el kellene távolitani, szájpadlással s a nélkül is (hidmunka.) Foghuzás fájdalom nélkül. (Cocain injectio.) Igen tartós fogtömés. — **Fogkoronák** gyökerekre illesztetnek, melyek a szájpadlást fölöslegessé teszik.

Fogorvos Dr. NEUFELD.

Május 1-től Kossuth Lajos-utca 14. szám.

Vasár- és ünnepnapokon d. u. 4-ig.

A legdivatosabb és legelegánsabb szecesszió, barokk, empire, angol és ó-német szalon-, ebédlő-, háló-

BUTOR

kizárólag mükészitésü minőségekben nálunk nagy választékban legjutányosabb árakban kaphatók. Vidéki rendelmények vászonban és rekeszekben csomagoltatnak. Butortömb 1 frtért bérmentve kapható.

Szabó Ferenc és Társa

műbutor-iparosok

Budapest, Kerepesi-ut 12. sz.

Megifjodást és az élet meghosszabbitását

Feith cs. k. szabadalmazott, Alessandro Volta prof. után szerkesztett „Elektrogalvanikus háromszoros"

3 elemes Volta-kereszt

viselése révén érünk el.

Az összes gyönge embereknek nem tanácsolhatjuk eléggé, hogy olyton viseljék a Volta-keresztet; erősiti a idegeket megujitja a vért és az egész világon annak ismeretes, hogy a következő betegségek ellen hasonlithatatlan szer: csúz és reumatizmus, nearalgia, ideggyöngeség, álmatlanság hideg kezek és lábak, hypochondria, sápkór, asthma, bénulás, görcsök, ágybavizelés, börbetegségek, aranyér, gyomorbaj, influenza, ..., fej- és fogfájás stb.

Ára dbként 5 frt vámmentesen.

Heves fájdalmaknál 2 Volta-kereszt viselése ajánlatos. Idült bajoknál ajánlom Dr. Sanden elektro-galv. Volta-övét 8 elemmel.

Dr. Sanden elektro-galvanikus öve sok ezerszer bebizonyitotta, hogy majdnem csalhatatlan a legtöbb betegségnél. Ahol minden hasztalan, tessék ezt a csodaövet megpróbálni

Ára dbként 5 frt vámmentesen.

Öv megrendelésnél a derékbőséget tessék tudtul adni Az összeg előzetes beküldésénél (bélyegekben is) 10 krt tessék portóra hozzácsatolni. Utánvét 30 krral többe kerül. A szállitás mindig vámmentesen történik.

Nyilvános nyilatkozat Kötelezem magam, hogy visszafizetem mindenkinek az összeget, ha Volta-keresztem és övem 30 napon belül jó eredményt nem mutat fel. Két év óta 1 milliónál többet adtam el körülbelül 80,000 elismerő iratot kaptam.

Kivonat sok ezer elismerő iratból.

Már 1 éve nyakbetegségben szenvedtem; több orvos kezelt engem, de sajnos, siker nélkül. Már harmadnapra az ön világhirü Volta-keresztjének felvétele után alaposan meg voltam gyógyitva **Witten 1898. dec. 16 Schoppe W.** gázintézeti szerelő

Iszonyu szaggatásom volt karomban, semmiféle szer nem használt: mind roszszabbul lettem, már alig tudtam elviselni. Mióta az ön Volta-keresztét viselem, nem érzek fájdalmat **Agilla** (Labiau m.) 1898 febr. 14. **Dexling Friederike asszony.**

Hálatelt szivvel Isten iránt, ragadom meg a tollat, hogy teljes szivemből köszönetet mondjak önnek és a Mindenható Istenhez fohászkodom, hogy adjon önnek egészséget, boldogságot és hosszu életet. A Volta-keresztet julius 25-én kaptam meg és óhajtom, hogy bár valahány szenvedő megszerezné azt, hogy gyógyulást találjon. Maradtam Jézus Krisztus szeretetében Brünn (Morvaország) **Czerny Th. Rozalia testvér.**

A minap megküldött Volta-keresztet rövid idő ó a viselem és az eredménynyel nagyon meg vagyok elégedve Különösen dugulások ellen nagyon jól szolgált. Általában is nagyon kellemes viselet és nevezetesen előmozditja a vérkering st **Czernowitz** (Bukovina) **Bohs Bernat** hivatalnok

Legyen oly szives és küldjön még egy Volta-keresztet, mivel látom, hogy igen jó hatása van, különösen dugulások és idegbajok ellen **St. Paul** (Eppan Bozen m.) **Khuen Oszkár gróf.**

16 év óta szenvedtem köszvényben és zsábában, de mióta megküldött keresztjét viselem, egészen megszabadultam a fájdalmaktól Bécs XI., Kaiser Ebe sdorferstr 14. **Rentenberger Franziska** háztulajdonosné.

Megkaptam az ön villamos övét és rögtön fel is öltöttem; a fájdalmak rögtön elmultak, holott azelőtt való este még aludni sem tudtam és őszinte hálámat fejezem ki önnek. **Strassburg Uckerm, Bartelt Hermann.**

Kedves kötelességem arról a megörvendeztető dologról hirt adni, hogy ipam az ön villamos öve viselése után az első óráktól kezdve csillapodást érzett fájdalmaiban és már javulásnak indult. Kérek most egyet napam számára is. **Braubauer schaft** (Schalke) Sbhützenstrasse 5 **Spudzek Ágost.**

Megrendelések csak az egyedül valódi Volta-gyártmányok egyetlen jogositott gyárosához és szabadalomtulajdonosához intézendők:

Siegfried Feith, Berlin N. W.

Klopstockstrasse 21.

Óvás! Raktáraim vagy telepeim sehol nincsenek, tessék tehát közvetlenül rendelni. A más oldalról hirdetett összes Volta-keresztek hasznavehetetlen, értéktelen utánzatok.

GRAMOPHON

A legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándék!

A legtökéletesebb beszélőgép!

(„Gramophon") 60 frt.

A legujabb csuda!

Gép, amely beszél, énekel, nevet! Gép, amely nemcsak az emberi hangokat utánozza a leghivebben, de egyes hangszerek, sőt egész zenedarabok előadásait a legfinomabb hangárnyalatokban adja vissza. Aki ily gépet vesz, bármikor hallgathatja a nemzet csalogányát: **Blaha Lujzát**, a m. kir. opera, a népszinház, a többi hazai s külföldi művészeit és művésznőit, a m. k. honvéd zenekart, a leghiresebb cigányzenekarokat, különböző szóló at, duetteket és dalárdákat stb., mindezt oly hangosan s tisztán, mintha csak az illetők előtte énekelnének és játszanának. A gép kezelése egyszerü, azt bármely gyermek kezelheti. Tartós és szilárd szerkezetü. Villanyerő használat nélkül. Egyszerre száz n és ezren hallgathatják és oly erős hang, hogy a szabadban kilométerekre elhallatszik. Fényképészeti gépek a legujabb kiállitásban, valamint az összes kellékek a legjutányosabban **Schönwald Imre** ékszergyárosnál Pécsett, (Király-utca kaphatók.

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle

injekció és labdacsok

a legjobb és leghatásosabb szerek uj és régi hugycsőbántalmaknál — hugycsőgyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbajok nélkül. — Pontos használati utasitás minden megrendeléshez mellékeltetik. Egy adag ára, friss bajoknál *1 frt 60 kr.*, idült régi bajoknál *2 frt 50 kr.*, postán küldve csomagolásért 25 krral több, portó nélkül.

A valódi készitmények egyedüli megrendelési helye:

Szt.-György gyógyszertár, Wien, V., Wimmergasse 33.

Raktár:

Török Józsefnél Bpest, Király-utca 12.

Sziveskedjék ezen hirdetést kivágni és megőrizni.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló" kiadóhivatala által. Budapest, VIII., József-körut 18. szám.

!Karácsonyi és ujévi ajándékok!

GRANICHSTÄDTEN TESTVÉREK

ékszerészek

Budapest IV. ker., Kristóf-tér 2. szám

tisztelettel jelentik, hogy

ékszerek, arany- és ezüst-áruk, valamint zsebórákból

álló nagy raktáruknak **hatóságilag engedélyezett végkiárulása** megkezdődött és a t. közönségnek ritkán kinálkozó alkalma van, hogy **karácsonyi, ujévi és alkalmi ajándékokat,** valamint **reális árukban** való szükségleteit **jutányos árak mellett beszerezhesse.**

Kiváló tisztelettel

Granichstädten Testvérek.

Az üzlethelyiség és annak berendezése 1900. május hó 1-jével eladó.

Sneidig egyenruhákat

készit

BLUM SÁNDOR

Budapest,

Váci-utca 12. szám.

Fontos minden háztartás részére.

Tojás briquettes

(sajtolt szén)

a magyar szén- és briquette-ipar részv.-t. kelenföldi gyárából.

Legolcsóbb és legjobb tüzelőanyag

ólmozott zsákokban à 50 kgr. **75** krajcárjával, nyilt fuvarokban (legalább 25 mtm.) **73** krajcárjával **házhoz szállitva** és **lerakva.** } 50 klgrammonkint.

Megrendelhető:

Strelisky D. és Társánál

a magy. által. hitelbank szén s coaks helyi elárusitási főügynöksége,

ugyanott **1-ső rendü porosz szalon szén darab-, kocka-** vagy **diónagyságban COAKS.** } **50 kgrmmos ólmozott zsákokban, vagy nyilt fuvarokban házhoz szállitva és lerakva.**

Iroda: V. ker., ZRINYI-utca 10. Telefon sz —33—69.—

A magy. ált. hitelbank raktárai:

Magy. kir. államvasut (Nyugati pályaudvar) Podmaniczky-utca.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetőség Aradon.
30.747/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

(Kavics és terméskő biztositása iránt.)

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége az alábbi táblázatban foglalt és 1900. és esetleg 1901. és 1902. években szükséges kavics és terméskő mennyiségek szállitását szándékozik biztositani, mely mennyiségek fele részben minden év március hó elején fele részben pedig április hó közepén elszállitásra készen kell állania.

A biztositani szándékolt anyag megnevezése: Darabolt kavics 14.000 m³, terméskő nagyobb darabokban 6000 m³, terméskő kisebb darabokban 2000 m³.

A táblázat magában foglalja az évenként előreláthatólag szükséglendő mennyiségeket, azonban a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének jogában áll a fent kitüntetett mennyiségeket a végleges átengedés alkalmával 50%-kal csökkenteni, avagy a szállitási év folyamán 50%-kal felemelni.

Aradon, 1899. november hóban.

Az üzletvezetőség.

Angol mosóselyemkelmék nagy választékban.

Nagy karácsonyi és ujévi selyemáru eladás

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA

lyoni és párisi selyemkelme különlegességek áruházában

BUDAPEST, IV. kerület, Bécsi-utca 4. szám.

Kezdődik november 15-én és tart december végéig.

A többek között a következő áruk kerülnek eladásra, u. m.:
Angol mosóselyem, 80 cm. széles méterje 1.25, 1.35 és 1.40 kr.
Valódi lyoni tiszta selyem, foulard és japonnais mtrje. 58 kr. és följebb.
Fekete lyoni mintázott selyem egész toilettekre, mtrje. 85 kr. és följebb.
Csikos és kockás finom taffetasok méterje **95** kr. és följebb.

Szives figyelmébe ajánljuk maradék osztályunkat, hol bluzok, egész toilettek és juponokra alkalmas maradékok rendkivül olcsó áron kaphatók. — A fönti szabott árak november 15-től december végéig érvényesek. — Cégünknél a tulbecslés ki van zárva, mivel az árak minden egyes cikken számokban láthatók.

Vidékre mintákkal kivánatra készséggel szolgálunk.

Angol mosóselyemkelmék nagy választékban.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló" kiadóhivatala által. Budapest, VIII., Józsefkörut 18. szám.

Patyi Testvérek Butor-áruháza.

Budapest, Kerepesi-ut 9/a., földszint és I. emelet, Pannonia-szálló mellett.

Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányu asztalos és saját készitményü kárpitozott butorokból, minden versenyt és hirdetett árakat felülmuló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, menyasszonyi kelengyék és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállittatnak.

Tévedések elkerülése végett cégünkre és cimünkre figyelni kérjük. Diszes butor-album 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetik meg.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, kitelies tökéletes köszönivet folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugyesőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idültek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor. volt csász. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig, ezután délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Dijazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető **NÉPSZERŰ UTMUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és ezek ésszerű gyógykezeléséhez cimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., **most csak 90 kr.** A könyv jó becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. — IV. Hugyesőtakár (tripper) és hugyesőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. A ivarszervek megbetegedésének főtényezője: prostitutió.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonaorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

Dr. KAJDACSY,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Váci-körut 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb hugyesőfolyásokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerü

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyit a legujabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem.

Levelekre dijtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

2302. sz.

Árverési hirdetmény.

A lippai m. kir. erdőgondnokság álliosi erdőrészében az 1900—1905. évekre kitüzött

836.45 kat. holdas erdőterületnek tarvágás és irtás utján kihasználandó és 123 m³ épületfára, 11049 ürm³ hasábfára, 43284 ürm³ dorongfára és 21109 kétfogatu szekér galyfára

becsült fakészletnek eladása és a letarolt s kiirtott vágásterületeknek beerdősitési kötelezettség mellett mezőgazdasági köztes használatok céljaira leendő bérbeadása céljából **Lippán a m. kir. főerdőhivatal irodahelyiségében 1899. évi december hó 22-én délelőtt 10 órakor** zárt irásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár a fakészletre nézve 81341 frt 15 kr, a kiirtott vágásterületek haszonbérbevételére nézve pedig év és holdankint 5 forint. Bánatpénz **9807** forint.

Az árverési és szerződési feltételek 1899. évi december hó 8-tól kezdve a lippai m. kir. főerdőhivatalnál megtekinthetők.

Lippa, 1899. november hóban.

Magy. kir. főerdőhivatal.

A szabadalmazott

„Fairbanks" mérlegek

százados rendszerük, tolósulyos fémmérőkarral birnak és a *hid minden pontján egyenlően mérlegelnek.*

Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket,

különösen gazdák, gazdaságok, községek és uradalmak részére a legjobb meggyőződéssel ajánlhatjuk,

Gazdasági egyesületi tagok kedvezményben részesülnek.

„FAIRBANKS" mérleg- és gépgyár részvény-társaság

Budapest, Andrássy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156.

Megrendelések közvetlen:

központi irodánkhoz: Andrássy-ut 41. sz. intézendők.

Finom Rum, Törköly, Szilvórium, Ecet és finom Likörök

bárki által hideg uton, minden készülék nélkül, kitünő minőségben, még a legkisebb mennyiségben is előállitható hires kivonataimmal.

Kezelési könyv és árlap ingyen.

Watterich A. BUDAPEST, Dohány-utca 5.

10 arany érem. Alapittatott 1869.

Az első üzlet e szakmában Magyarországban.

Cikkek a borkezeléshez — Minden borbetegség elleni szerek. — Sörmérőkészülékek lég- vagy szénsav nyomással. — A világnak legjobb sörszivattyui.

„Reuma-szesz"

orvosi tekintélyek által kit. ells. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatásu, a test bármineműfájdalmai, u. m. **reuma, csuz, ischias, köszvény, szaggatás, szurás, nyilallás** stb. ellen. **Fog- és fejfájási 5 perc alatt megszüntet.** 1 üveg ár. **1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40 filler.** Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertáraiban, ugyszintén a készitő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszertárban a „Nader"-hoz.

4813/1899. szám.

Faeladási hirdetmény.

A lippai m. kir. főerdőhivatal irodájában f. évi december hó 28-án délelőtt 10 órakor a valemarei erdőgondnokság pozsegai és bulzai 1900—1909. évi 1279·556 holdas vágásaiban tövön álló

mintegy 2350 m³ tölgyhaszonfa és 209.760 m³ tölgycser és bükktüzifa eladása

iránt zárt irásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár **123.250** frt, **bánatpénz 12.325 frt.** Bővebb felvilágositással a lippai m. kir. főerdőhivatal szolgál.

Lippán, 1899. november hóban.

M. kir. főerdőhivatal.

Nagy butor-eladás.

2 szekrény, 2 ajtós, diófa fényezett	34 frt	1 ebédlőszék, 6-német stil	4 frt
2 ágy, diófa, fényezett	22 „	1 irószasztal, 3 fiókos	16 „
1 éjjeli szekrény, diófa, fényezett	8 „	1 hálószoba, matt diófa	125 „
1 mosdó, 2 ajtós, diófa, fényezett	14 „	1 hálószoba, faragott	170 „
2 szekrény, 2 ajtós, diófa, matt	38 „	1 garnitura crépe- vagy bouretteb.	60 „
2 ágy, magas, diófa, matt	38 „	1 garnitura selyem-behuzat	80 „
2 éjjeli szekrény diófa, márványnyal	22 „	1 garnitura plüss-behuzat	95 „
1 kredenc, 4 ajt. fülkés, faragott, fek. márv.	46 „	1 szalonasztal	10 „
1 diván, magas támla szőnyeggel	40 „	1 consol márványnyal és tükör	26 „
1 ebédlő-asztal, diófa, matt	14 „		

Nagy választék egyszerü, valamint a legdiszesebb kivitelü butorokban.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe

Budapest, Erzsébettér és Sas-utca sarok, I. emelet.

Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Minden szó egyszeri beiktatása petit betükből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdij jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK
és
ELŐFIZETÉSEK
felvétetnek a
BUDAPESTI NAPLÓ
részére
a kiadóhivatalban
József-körut 18.,
valamint a következő dohánytőzsdékben:

Breuer nővérek, Teréz-körut és Podmaniczky-utca sarok.

Nemecsek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Weltzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Soprányi V., dohány-nagytőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksáné, Andrássy-ut 38.

Szántó Mór tőzsdéjében, Kecskeméti-utca 14.

Fuvola leckét
ad este 1/27-től kezdve, végzett conservatorista és volt katonazenekari fuvolás. Cim a kiadóhivatalban. 2683

A. G. K. 20.
Levél várja kért helyen.

Vig menyecske 19.
Ha nem késtem még el, ugy irok. Ha óhajtja, ugy irjon.

Nemzeti szinház
Vasárnap esti előadásnál II. emelet, balra I. sor. 8. helyen ülő fehérbluzos hölgygyel óhajtanék komoly szándékból megismerkedni, ha erre nekem alkalmat nyujtana. Levelét „Igaz feleség" jelige alatt kérem e lap kiadóhivatalába, hol az nyugta ellenében fog átvétetni. Discretiót igérek. 5336

R. G.
Két percnyi beszédem volna magával, nagyon kérem ejtsen utjába délelőtt. 5337

Ideálom!
Ugyan mi történt? Csak nincs valami baja? Tudósitson mielőbb. Csókolja kezeit. ...ici.

Levelezni
óhajtok müveltebb, fiatal hölgygyel ismeretség céljából. Levelet a kiadóhivatal továbbit „Odysseus" cimen. 5340

Valaki!
Jelzett időben nem lehetek a Király-utcában kedden. Más napokon is csak este 7 óra után. Nagyon örülnék, ha alkalmat adna az ösmerkedésre. B. sorait előbbi jeligével kéri tudja ki.

Nincsen senkim 19.
Talán bizony a nagy orkán futta el a mi rendezvousukat? Lenne kegyes egy kis magyarázatot adni?

Itt vagyok
egyedül nélküled. Képzelheted lelki állapotomat, de nem akarok neked szomoruságot okozni. Holnap megyek nagybácsimhoz már kiváncsi vagyok mi lesz. Feltettem, hogy türelmes leszek, mert nagyon, kimondhatatlanul szeretlek. Csak arra kérlek vigyázz magadra, egészségedre és légy óvatos. Sirig hü kis mindened. 5339

Házmesteri
állást keres egy már hasonló minőségben alkalmazva volt ember, ki gáz és vizvezetéki munkákhoz tér. Cim a kiadóban 2682

Egy csinos fiatal
leány oly idős és vagyonos ur ismeretségét keresi, ki egy igaz szerető szivet óhajt és ki az ő szenvedő szivét meg tudja vigasztalni. Leveleket, de csakis komoly, házassági szándékkal „Szenvedő" jeligével e lap kiadóhivatalához kér. 2678

Hölgyek
figyelmébe ajánlani bátor vagyok legjobb munkaerőkkel ellátott női ruha műhelyemet. **Angol ruhák és kabátok** részére külön osztály. **Francia ruhák** a legszebb és legfinomabb kivitelben mérsékelt árban készülnek. Kéri a n. érd. hölgyközönség szives pártfogását kiváló tisztelettel **Szlovák Lilla, Arany János-utca 34.**

Nagy-kereskedőknek.
Élelmi szerek házhoz való szállitására, nyaralóknak, utazóknak, bérkocsi és teherszállitó vállalatoknak mindenféle „Automobile-kocsikat" bérbe adok. Ajánlkozóknak, kik pontos cimüket „Automobile" jelige alatt e lap kiadóhivatalához küldik, részletes felvilágositással szolgálok.

Elveszett
csütörtök délután 5—6 óra között az Arany János-utca és Nádor-utca között egy körülbelül 7 cmtr. hosszu arany biztositó tü gyöngygyel a végén és 3 kis gyémánttal. Becsületes megtaláló, ki 10 frt jutalomdijban, részesül jelentkezzék e lap kiadóhivatalában. 2284

Dohánytőzsde
legforgalmasabb főuton igen jövedelmező, az átiratását biztositva átadandó. Cim kiadóhivatalban. 5338

Kerestetik
angol nyelvmester, hetenkénti 3 órára. Cim a kiadóhivatalban. 1023

Pár száz forinttal
intelligens társat keresek jövedelmező vállalathoz. Cim a kiadóhivatalba. 1024

Azonnal
felvétetik egy **csapláros** kitünő menetelü korcsmába erős bor és sörfogyasztó helyen 300—500 frt óvadékkal. Cim a kiadóhivatalban, 1025

Gazdasszonynak
kerestetik helybeli magános urhoz egészséges fiatal széptermetü **tiszta** előéletü házias árvaleány. Cim a kiadóhivatalba. 1027

Ebédet,
vacsorát keres két intelligens ur oly keresztény urnőnél, vagy hivatalnok családnál, hol más idegennek nem főznek. Leveleket «Két ur» cimen továbbit a kiadóhivatal. 1028

Gazdatiszt
ki a **tejgazdasághoz** ért azonnal felvétetik. Ajánlatokat „Tejgazdaság" cimen e lap kiadóhivatala továbbit. 1029

Tejet
400—500 litert naponként egész éven át uradalomtól átveszek. Cim a kiadóhivatalban. 1030

Jól jövedelmező
házhoz **házmester** kerestetik. Óvadék nélkül. Cim a kiadóhivatalba. 1031

Gazdasszonynak
ajánlkozik egy vidéki intelligens fiatal urinő, ki a háztartás minden ágában jártas és kitünően zongorázik. Cim a kiadóhivatalban. 1012.

Másolatokat,
cimirásokat elvállal egy előkelő cégnél lévő intelligens hivatalnok Cim a kiadóhivatalban. 2665.

Kereskedelmi
iskolát végzett (valamint a „Yost"-féle gépirást.) fiatal leány állást keres, a legszerényebb feltételek mellett. Cime a kiadóhivatalban. 2666.

Házmester
kerestetik nagyobb bérházhoz, tanult szerelő legyen, felesége pedig erős és dolgos asszony. Cim a kiadóhivatalban. 2669.

Kőnyomdai
(lithographus) tanonc felvétetik, nagyob müintézetben, jó rajzolás megkivántatik. Cim a kiadóhivatalban. 2670.

Szőrmesapkák,
barettek, muffok elkészitését és béllelését mérsékelt árban elvállalom. Leveleket „G. S." jeligével a kiadóhivatal továbbit (ugyanott a cim is megtudható). 2671.

Cipők 50 krajcár
heti részletre kaphatók, Weisz és Stein cipő-gyárában Király-utca 28. sz. 2673.

Butorozott szoba
a Dohány-utcában, a Kerepesi-ut és Népszinházhoz közel, elegánsan butorozva, intelligens családnál 1 esetleg 2 ur számára kiadó. 2649

Jelesen érettségizett
technikus házitanitói állást, másolást vagy más egyéb teendő ellátását szerény feltételek mellett elvállalná. Gyorsirásban jártas. Ajánlatot „Technikus" cimen kér a kiadóhivatalba. 2659.

Üzlethelyiség
a főváros legélénkebb helyén azonnal átadó. Ugyanott egy kis ház eladó. Cim e lap kiadóhivatalában. 2600

Elegánsan
butorozott utcai szoba külön bejárattal, a Kerepesi-uton, a Nemzeti szinház közelében 1—2 urnak azonnal vagy december elsejéro kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 26

Ebédkosztot,
esetleg teljes ellátást kaphat 4—5 intelligens ur a Kerepesi-uton distingvált családnál. Cim a kiadóhivatalban. 2643

Masseur
és tyukszemvágó, ki a Császárfürdőben sokáig volt alkalmazva, ajánlja magát a n. é. közönségnek. Cim a kiadóhivatalban. 2648

Angol tapéta raktárak.
Főüzlet: Kerepesi-ut 6.
Fióküzlet: Irányi-u. 25.
Ajánlja nagy raktárát bel- és külföldi kárpitokban: kávéházak, vendéglők, épületek és lakások kárpitozását helyben és vidéken is azonnal és jutányosan elvégzi.

Zálogházi
cédulákat veszek a legmagasabb árakon,
eladok 13 latos
ezüst-evőeszközöket
5 1/2 krért, gyertyatartókat, girandólokat haltálakat, tálcákat, 6 kr., barokk és figurális stylben 8 krért grammonkét 6 pár 13 latos ezüst evőeszköz 63/4 frt, teljes étkezőservice 12 személyre 142 frt. Nagy választék brilliántokban. 14 karátos férfi aranyláncok, kölgóval, 85 krért grammonkint.
Alkalmas karácsonyi és ujévi ajándékok.
FUCHS DÁVID
Váci-utca 10, I. em. 5.

Ha tudni vágyol biztosan,
Jó idő lesz, eső, hó?
Megmondja néked pontosan,
Az időjósló házikó.

Ernyőjével a kezében,
Ha kilép a férj maga;
Eső vagy hó a megyében,
Ezt jelenti jóslata.

Egyedül ha künn az anyjuk
S a férje bévül, csendesen;
Kedélyes a hangulatjuk:
Napsugaras nap leszen!

Am ha mintha pörölnének,
Ide- oda futkosnak:
Hirnökéül vihar s szélnek,
Zivatartól tartanak!

a) szép és teljesen szolid kiállitásban 1 frt 86 krjával, b) igen elegánsan, finom faragással 2 frt 86 krjával folyton kapható és a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett bérmentve kapható

Trischler Károly
órásnál
Német-Bólyon.
21. sz. (Baranyam.)

CIMBALMOK
kitünő csengő hanggal az ezredéves kiállitáson érdeméremmel és diszoklevéllel kitüntetve öt évi jótállás mellett, jutányosan kaphatók.
Karácsonyi ajándékoknak kis cimbalom 18 frt.
Varga Pál
cimbalomgyártónál
Budapest, Rökk Szilárd-utca 3. sz.
Képes árjegyzék ingyen.

Első budapesti
Kávémagazin
szétküldési osztálya
kávé
elvámolva és bérmentve.
Postán utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldésével

4 1/2 kg. Kuba	6.50
4 1/2 kg. Mocca	6.50
4 1/2 kg. Jáva	6.50
4 1/2 kg. Gyöngy	6.50
1/4 kg. Csász. kev. tea	1.50
1/4 kg. Karaván tea	1.40
1/4 kg. Törmelék tea	—.90

Irásmunkát
leirásra és sokszorositásra elvállal a „SMITH PREMIER" irógépek vezérképviselősége:
WOLLÁK és Tsa.
BUDAPEST,
Andrássy-ut 45.
Telefon. Telefon.

ERÉNYI-féle
kitüntetett „NERVIN" nagy üveggel 80 krajcár. Legjobb: csuz, köszvény, csontbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen. 8930

Uri Havelock
7 frttól,
Női Havelock
9 frttól,
Fiu Havelock
4 frttól,
Leány Havelock
5 frttól feljebb.
A legjobb csak
a tirolinál
Justitz Leopold,
lodenruha-specialista
BECS,
IX., Währingerstrasse 48.
Telefon 7248. sz.

A tanitók egylete házának az osztr. tourista, a touring club és számos kerékpár egylet stb. szállitója.

		frt
LODEN	városi öltöny	12.—
LODEN	mencsikoff	12.—
LODEN	hajtóköpeny	12.—
LODEN	tourista-öltöny	12.—
LODEN	molnár-öltöny	10.—
LODEN	sütő-öltöny	12.—
LODEN	öltöny malomtulajdonosoknak	12.—
LODEN	erdész-öltöny	16.—
LODEN	erdőkerülőnek	10.—
LODEN	vihargallér	5.—
LODEN	gamasni	2.50
LODEN	viharköpeny	5.—
LODEN	kerékpáros gallér	5.—
LODEN	dress sapkával minden szinben	10.—
LODEN	iskola-öltöny	8.50
LODEN	iskola-köpeny	4.—
LODEN	fiu-öltöny	5.—
LODEN	fiu felsőkabát	6.—
LODEN	uri öltöny	12.—
LODEN	sacco és mellény	8.—
LODEN	vadászölt.	16.—
LODEN	hegyi kabát	7.50
LODEN	vadászkabát	9.—
LODEN	köpeny	12.—
LODEN	irodakabát	5.—
LODEN	nadrág hosszu	5.—
LODEN	nadrág rövid	4.50
LODEN	felöltő	10.—
LODEN	zekekabát	7.—

valamint minden elgondolható ruhadarab mindenféle fajta lodenből a lehető legolcsóbb nagybani árak mellett; minden fentnevezett cikk jobb minőségben is és minden árváltozatban készletben tartatik. — Minták képes árjegyzékkel ingyen és bérmentve. — Vidéki megrendelések a legjobban elintéztetnek. Nemtetsző akadálytalanul kicseréltetik vagy a teljes összeg visszaadatik.

Justitz Leopold,
lodenruha-specialista,
Bécs, IX., Währingerstr. 48

Hivatalnok nadrág, szürke, tricot	5.50
Hivatalnok zubbony álamzöld	7.—
Tornanadrág, drap, tricot	5.50
Doublé-hálókabát	7.—

PINTÉR GYULA
cs. és magy. kir. udvari fűszer- s csemege-szállitónál:

Tea

1/4 kilós doboz	Orosz családi tea	1.50
	Császár keverék tea	2.—
	Karaván keverék tea	2.50
	Udvari keverék tea	3.—
	Törmelék tea igen fin.	1.—

Rum

Rum, finom családi 1/1 üveg	1.—
Jamaika-rum 3 csillagos	1.50
Ananasz-rum legfin. angol	2.—
Fejedelmi rum, angol	2.40

Cukor

	Vidékre
süvegben legf. kilója	—.42
kockás „ „	—.45 1/2
törött „ „	—.46

Kávé

Santos, legfinomabb, kilója	1.25
Cuba-portorico	1.40
Cuba igen finom	1.80
Cuba-potosi legfinomabb	2.10
Mocca valódi arabiai tüzes	2.15
Arany Java-Menadó legf.	2.20

Cognac

1 csillagos, nagy üveg	2.10
2 csillagos, nagy üveg	1.70
3 csillagos, nagy üveg	1.50
Martell cognac Medicinal	4.—
Magyar teasütemény nagy doboz	1.—
Angol teasütemény kilója	2.40

Csemege

	Datolya, fran. muscat klja	1.30
	Malaga, legszebb fürtök klja	1.40
	Cukros gyüm. franc. klja	1.80
	Mogyoró, feltört óriás, klja	1.25
	Sardinia, 15, 25, 35, 65 és	—.90
	Tengeri rák (olló és fark) 1 doboz 65 kr., nagy dob.	1.20
	100 darab bajor csiga	1.—
	Caviar 1/1 üveg doboz	1.50
	Debr. kolbász, valódi klja	1.20
	Bécsi virstli, val. párja 8 és	—.12
	Imperialsajt legfin. 6 drb	1.20
	Gorgonzola, valódi kilója	1.50
	Camembertsajt valódi, 1 drb	—.60
	Trappista sajt I. kilója	1.60
	Liptói turó I. bödön 50 és	—.98
	Chocolad bonbon, crém kilója	2.—
	Szalon-bonbon, kilója 1.20 és	1.60
	Szultán-kenyér darabja	—.25.
5 klg posta csom.	Magyar friss szőllő	3.—
	Faj alma erdélyi	1.60
	Maroni-gesztenye	1.40
	Oroszhal 65 drb 1 hordó	1.40
	Szilva aszalt bosznial	2.—

Az áruk vegyesen is rendelhetők. Vidékre mindent fagymentesen ingyen csomagolva küldök utánvéttel.

PINTÉR GYULA
cs. és kir udv. füszerkereskedő
Budapest, Kecskeméti-u. 15

Karácsonyi és ujévi ajándékok
kaphatók Budapest, IV. k., Karoly-körut 26. sz., LÖWY PAULA az „arany forrás"-hoz cimzett óra- és ékszerkereskedésében:
Nikkel-remontoir órák 1 frt 90. Valódi svájci nikkel remontoir órák 2 frt 90. Fekete acél órák 3 frt 25. Ezüst remontoir órák 4 frt 50. Tula remontoir órák dupla fedelü 6 frt 90. Tallérozott órák 4 frt 75. Arany női remontoir órák 9 frt 90. 14 karat arany férfi remontoir órák 17 frt 60. 14 karat arany fülbevalók 1.80. 14 karat tömör aranygyürük 2 frt 75. Nyakláncok, csinos szivek, inga- és ébresztőórák izléses kivitelben olcsón számittatnak. Vidéki megbizások pontosan eszközöltetnek. Minden óráért 3 évi jótállás.

Köhögésnél,
rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemetefücukorkát.

Lant
és
Biblia.
Hevess Kornél
(szolnoki rabbi)
verses könyve.
Ára 1 frt 20 kr.
Megrendelhető a
‚Budapesti Napló'
kiadóhivatalában
József-körut 18.

En Csillag Anna

180 centiméter hosszu óriási Loreley-hajammal, a magam találmányu pomádém 14 havi használata következtében nőtt olyan nagyra. Ezt a pomádét a leghiresebb tekintélyek egyetlen szernek ismerték el a haj kihullása ellen, a hajnövesztés elősegitésére, uraknál gyarapitja a teljes erős szakáll növését és már rövid használat után a hajnak és a szakállnak természetes fényt és tömöttséget ad és megóvja a korai megőszüléstől a legkésőbb vénkorig.
1 tégely ára: 1 frt, 2 frt, 3 frt, 5 frt.
Postai szétküldés naponta az összeg előzetes beküldése vagy postai utánvét mellett az egész világba a gyárból, a hova az összes megrendelések küldendők.
Csillag Anna,
BECS, Seilergasse 14. sz.

Zálogházi
cédulákat veszek.
Eladok
13 latos ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltálakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frttól kezdve, dus választék mindennemü ezüst müötvös tárgyakban, **arany férfiláncok kőlóggóval,** grammja 85 kr., masszív arany gyürük 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt.
Grünberger Armin Béla
örökösei Budapesten,
IV., Városház-tér 9., I. em. 23
Harisbazár.
Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

„Az Értékpapir üzlet"
irták Berger Mór és Márkus Sándor. Vezérfona minden értékpapir ügyletnél. Különösen sorsjegytulajdonosoknak nélkülözhetlen. Pénz- és értékpapir kezelőknek vezérfonala. Ára 1 frt 50 kr.
Megrendelhető a
‚Budapesti Napló'
kiadóhivatalában,
József-körut 18.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgó-gépen. Budapest, IX., Üllői-ut 25.